Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

तेलुगु हिन्दी कोष

తెలుఁగు హిందీ కోష్.

लेखक—

स्वर्गीय पं० शिवन्न शास्त्री.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

maj Foundation Ch

तेलुगु हिन्दी कोष (रू. १.)

in. Gurukul Kang

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

❀ ओ३म् ❀

पुस्तक-संख्या ....

पंजिका-संख्या ....

पुस्तक पर सर्व प्रकार की निशानियां लगाना वर्जित है। कोई महाशय १५ दिन से अधिक देर तक पुस्तक अपने पास नहीं रख सकते। अधिक देर तक रखने के लिये पुनः आज्ञा प्राप्त करनी चाहिये।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

यह पुस्तक वितरित न की जाय
NOT TO BE ISSUED

सन्दर्भ ग्रन्थ
REFRENCE BOOK

पुस्तकालय
गुरुकुल कांगड़ी

Stock Verification-2024

Stock Verification-2024

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

తెలుగు హిందీ నిఘంటువు

तेलुगु हिन्दी कोष

CHECKED 1973

पुस्तकालय

169...

लेखक—

स्वर्गीय पं० जंध्याल शिवन्न शास्त्री जी

प्रकाशक—

दक्षिण भारत हिन्दी प्रचार सभा,

ट्रिप्लिकेन, मद्रास।

सर्वाधिकार सुरक्षित

दूसरा संस्करण] अक्टोबर १९३१. [मूल्य १ रुपया

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

భూ మి క

పాఠక మహాశయులారా !

హిందీ భాషాభిలాషుల సౌకర్యార్థమై యిదివరలో "హిందీ తెలుఁగు నిఘంటువు" ప్రచురింపఁబడినది. హిందీ గ్రంథముల నర్థము చేసికొనుటకును, తెలుఁగులో ననువాదము చేయుటకునుమాత్ర మది యుపయోగపడుచున్నది. తెలుఁగును హిందీలో తర్జుమా చేయుటకును, ఆంధ్రులు తమ భావములను హిందీలో వ్యక్తపఱచుటకును హిందీలో వ్యాస రచన చేయుటకును అనువగునటుల మద్రాసు హిందీ ప్రచార సభ వారి ప్రేరణమున నీ " తెలుఁగు హిందీ నిఘంటువు "ను వ్రాసి ఆంధ్ర మహాజనుల కరకమలములందు సమర్పించు చున్నాను.

హిందూదేశమున హిందీ, బంగాళీ, మరాఠీ మున్నగు ఆర్య భాషలన్నియు సంస్కృతభాషా సూత్రమున గ్రుచ్చఁబడి యున్నవి. ద్రావిడః భాషలలోఁగూడ ఒకటి రెండు దక్క అన్నియు సంస్కృత తత్సమతద్భవశబ్దభూయిష్ఠములే. అందును ఆంధ్ర కర్ణాట భాషలు, సంస్కృత సంబంధములేక వ్యవహరింపఁబడజాలవనిన అతిశయోక్తికాదు. బహు సంఖ్యాకులచే మాటలాడఁబడు హిందీ భాష సంస్కృతభాషా సాన్నిధ్యముచే ఉత్తర దక్షిణ దేశీయులకును, ఉర్దూ పదమిశ్రితమగుటచే యావద్భారతీయ మహమ్మదీయుల

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కును చేరువగనున్నది. వాస్తవమునకు ఉర్దూ అనియు హిందీ అనియు నామభేదము లిపిభేదముదక్క భాషాభేదము లేదనియే యనవచ్చును. కొంచెము సంస్కృత శబ్దము లెక్కువ యున్నచో హిందీ అనియు ఫారసీ అరబ్బీ లబ్జులు ఎక్కువ యున్నచో ఉర్దూ అనియు ననుచున్నారేకాని క్రియాపదములు వగైరాలు రెంటికిని ఒకటే. గనుకనే భారత దేశమున కన్నివిధముల హిందీయే రాష్ట్రభాషకాఁ దగునని మన నాయకులు నిర్ణయించినారు. భారత వర్ష మున చిరకాలము మహమ్మదీయ ప్రభుత్వముండుటచే అన్ని ప్రాంతీయ భాషలందును ఉర్దూ శబ్దములు మిశ్రితములై యున్నవి. నేటికిని ఉర్దూ రాజభాషగాఁగల నైజాము ప్రభుత్వము ఆంధ్రదేశాంతర్గత మగుటను, ఆంధ్రదేశమందలి మహమ్మదీయులును, వలసవచ్చిన బొందిలీలు, మార్వాడీలు మున్నగువారలును తమలో తాము హిందుస్తానీ భాషనే వ్యవహరించుటవలనను ఆంధ్రభాషలో సుమారు అయిదు వేలు ఫక్తు హిందుస్తానీ శబ్దములు కలసిపోయినవి. ఇంక సంస్కృత శబ్దములో, ఆంధ్రభాషలో వ్యవహరింపఁబడు నన్ని హిందీ భాషలో లేవనియే నా నమ్మకము. ఒక ఆంధ్ర కావ్యమును హిందీకావ్యమును పోల్చి చూడుఁడు. వేయేల హిందీ కావ్యములలో "అటఁజని కాంచె భూమిసురుఁడు" వంటి యొక్క పద్యమును జూపుఁడు. సారాంశ మేమన

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సాధారణముగ హిందీ భాషలోని సంస్కృత శబ్దములు ఆంధ్రులకంత దుర్బోధములు గావు. ఉర్దూ శబ్దములుగూడ కొన్ని చిరపరచితములుగనే యుండును.

ఇంక వాక్యరచనయు క్రియాపదములును కొంత క్రొత్తవిగా నుండును. చూడుఁడు "వాడు నేను వస్తానని చెప్పెను" దీనికి మన తురక సోదరులు "**वह मैं आता हूँ करके बोला**" అని యందురు. అయితే ఔత్తరాహులు దీనిని ఒప్పుకొనరు. వారు "**उस ने कहा कि मैं आता हूँ**" (వాఁడు అనెను నేను వచ్చుచున్నానని) అందురు. ఇది మనకు కొంచెము విపరీతముగను ద్రావిడప్రాణాయామముగను నుండును. మన ఆంధ్ర మహమ్మదీయులు ఆంధ్రభాషా సాంప్రదాయమును బట్టి కాఁబోలు 'అని' అనుటకు బదులు '**करके**' అని ఉపయోగింపసాగిరి. అయితే ఉత్తర దేశములోఁగూడ '**करके**' ప్రయోగము క్వాచిత్కముగ నున్నట్లు కామతాప్రసాదుగారు వ్రాసిరి. మఱియు '**धड़ाम करके पेड़ गिरपड़ा**' (ఫెళ్ళుమని చెట్టు పడెను.) **चूँचूँ करके पानी टपकने लगा** (చుంయి చుంయి మని నీరు కురియసాగెను) మున్నగు ప్రయోగములు మాత్రము మనకు కనుపట్టుచున్నవి. మఱియు '**उसने कहा**' లోని **ने** మనకు అజాగళస్తనమువలె కనుపట్టుటయే కాక వ్యర్థప్రయాసను గలిగించునట్టులుండును. మఱియు 'నేనున్న చోటికి దగ్గఱనే

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar.

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వాని యిల్లు ఉన్నది ' (जहाँ मैं हूँ थोड़े ही फासलेपर उसका घर है) 'నిన్న వచ్చినవానిని తీసుకొని రమ్ము ' (जो कल आया था उस को ले आवो), , దాని యందము చెప్పలేము ' (वह इतना सुन्दर है कि कुछ कह नहीं सकते) ఇత్యాది వాక్యములు కొండవీటి చేంతాళ్లువలెను, అస్వాభావికములుగను కనుపట్టునుగాని హిందీ భాష ఒంటబట్టినకొలందిని సహజములై పోవుచుండును. వీని కేమికాని హిందీలో లింగనిర్ణయము మాత్రము మనకే కాదు హిందీ మాటలాడువారికి కూడ ప్రాణకంటకముగ నుండును. కనుకనే ఆధునిక హిందీ లేఖకులు కొందఱు లింగమును ఊడంబెఱుకవలయునని తలపట్లు పట్టుచున్నారు. భవిష్యత్తు సంగతి మనకు వలదు. గ్రంథవిస్తరభీతిచే ఈ గ్రంథమున హిందీ శబ్దములకు లింగములు వ్రాయలేదు. వలయునప్పుడు "హిందీ తెలుంగు నిఘంటువు" నందు చూచుకొనెదరుగాక. మఱియు సాధారణముగ ఇందు మూలక్రియలనే వ్రాసితిని. ప్రేరణక్రియలను సహాయకక్రియలను వ్యాకరణానుసారము పాఠకులు ఉపయోగించుకొనవలయును. ఉదా—తుంచుట—तोड़ना, తుంపించుట—तुड़ाना, तुड़वाना, తుంచివేయుట—तोड़ डालना.

హిందీలో डालना క్రియ ౧౩ అర్థములలో ఉపయోగింపంబడును. దానికి సమానములగు ౯ అర్థములందు హిందీలో , వేయుట ' అను క్రియ ప్రయోగింపంబడును

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కొన్ని సహాయకక్రియలును, ఇడియములును ఆంధ్ర హిందీ భాషలందు సమానముగ నుండును. **मार डालना**— చంపివేయుట, **मार खाना**—దెబ్బ తినుట, **भूल जाना**—మఱచిపోవుట, **नजर लगना**—దృష్టి తగులుట, **मुंह फाड़ना**—నోరు చించుకొనుట, **पेट जलना**—కడుపు కాలుట ఇత్యాదికము.

హిందీలో ఆత్మనేపదికి **लेना** అనియు పరస్మైపదికి **देना** అనియు సహాయక క్రియలు వచ్చును. ఉదా :—**अपना काम करलो**—నీ పని చేసికొనుము, **मेरा काम कर दो**—నా పని చేసిపెట్టుము. తెలుఁగులోనున్నన్ని క్రియలు హిందీలో లేవు గాన నామములకే అకర్మకములందు **होना** యును, సకర్మకములందు **करना** యును చేర్చుకొనవలయును. ఉదా :—**खुश होना**—సంతోషించుట, **खुश करना**—సంతోష పెట్టుట. ఇట్లే **पूजा होना, पूजा करना, शामिल होना, शामिल करना.** సకర్మక క్రియలు తెలుఁగులో తక్కువగ నుండుటచే వానిని కర్మవాచ్య (కర్మణ్యర్థ) ములుగ నేని మార్చుకొనవలయు; లేదా ఆ భావమును వేఱు క్రియలచేనేని తెలుపవలయును. ఉదా :—కోయుట దీనికి తెలుఁగులో స్వార్థపరరూపము లేదు. గాన ఆ యర్థమును కోయఁబడుట అను కర్మవాచ్యము చేఁగాని తెగుట యను క్రియాంతరముచేఁగాని చెప్పుకొనవలయును. హిందీలో సాధారణముగ నట్లు కాదు. **काटना**—కోయుట, **कटना**— తెగుట, **निभाना**—నిర్వహించుట, **निभना**—

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

నిర్వహింపఁబడుట, बनाना—చేయుట (To make), बनना—చేయఁబడుట (To be made) रसोई बनती है—వంట చేయఁబడుచున్నది లేక అగుచున్నది ఇత్యాదు లూహ్యంబులు.

శబ్దములకుఁగాని క్రియలకుఁగాని సాధారణముగ ప్రసిద్ధములును సార్వత్రికములునగు అర్థములే. తీసికొనఁబడినవి. విశేషార్థములను ధ్వన్యర్థములను పాఠకులు ఊహించుకొనవలయును. ఉదా :—(ఒంటికి) తగిలించుట=टाँगना, (దెబ్బలు) తగిలించుట=जमाना, लगाना, ముట్టించుట=छुलाना, కలుపుట=मिलाना, వెంబడింపఁజేయుట=साथ लगाना, (నెయ్యి మొదలగునవి) వేయుట=छोड़ना, डालना, చిక్కించుట=हाथ लगाना, కూర్చుట=जुड़ाना, लगाना. ఇట్లే హిందీ క్రియలుగూడ పెక్కు అర్థములందు సమయానుసారము ప్రయోగింపఁబడును. వానిని బుద్ధిశాలులగు పాఠకులు అనుభవమునుబట్టి స్వయముగ నూహించుకొనవలసినదే కాని ఈ చిన్న పుస్తకమున వివరించుటకు వీలులేదు.

సంస్కృత శబ్దములకు భావార్థమున ता, त्व ప్రత్యయములు వచ్చును. కాని హిందీలో తరుచు ता ప్రత్యయమును, తెలుగు భాషలో त्व ప్రత్యయమును వాడుచుందురు. ఉదా :—అందఱిని సమత్వముతో చూడవలయును—सबको समता से देखना चाहिये. పోవుటకు హిందీలో जाना య

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

దుకు. నిద్రాశబ్ద సాంగత్యమున తెలుఁగులో పోవుటకు బొందుట యను నర్థము వచ్చును గాన, నిద్రపోవుట' కు नींद जाना యనఁగూడదు. టోపీ పెట్టుట యన హిందీలో మైత్రిచేయుట. కాని తెలుఁగులో మోసగించుట. వీని నే జాతీయ పదములు Idioms అందురు. వీనిని గమనించుట యావశ్యకము. కొన్ని సంస్కృత శబ్దములు ఆంధ్ర హిందీ భాషలలో వేర్వేఱు అర్థములందు వాడెదరు. ఉదా:—संभावना, अनुमान, प्रबंध, संसार, प्रस्तुत మున్నగునవి. వీనిని ప్రయోగించుటలో సాంకర్యము చేయఁగిట్టదు. తెలుఁగులో వాడుకొను సంస్కృత శబ్దములను హిందీలో కొన్ని వాడ వచ్చును. కొన్ని వాడఁగూడదు. కొన్ని సమాసములందును సవిశేషములందునే వాడవలయును. ఉదా:—గృహ శబ్దము సంస్కృతము. దీనిని తెలుఁగులో తరుచు వాడుచుందుము. హిందీలో దీనిని సమాసములందే వాడెదరు. ఉదా:—गृहस्थी, गृहनिर्माण మొ. 'वह गृह में नहीं' అనుట సరిగాదు.

తెలుఁగులో గద్యభాష మాటలాడుదానికిని వ్రాయుదానికిని భేదముగ నుండును. చూడుఁడు, ఇంచుక సలిల మొసంగుఁడు, అని నాటకములందుఁగాని నవలలందుఁగాని వ్రాయ వచ్చును. వ్యవహారములో, కొంచెము మంచి నీళ్లివ్వండి, అనవలసినదే. కాని హిందీలో అట్లు కాదు. మాట్లాడు భాషయు వ్రాయు భాషయు నొకటే.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

హిందీలో నపుంసకలింగము లేకుండుటచే, మహద మహచ్ఛబ్దములకు ఒకటే శబ్దము వాడవచ్చును. ఉదా :— సమానము, సమానుఁడు—**समान**, సుందరము, సుందరుఁడు—**सुंदर**, కొల, తూనిక మొదలగువానికి సంబంధించిన శబ్దములు భిన్న భిన్న ప్రాంతములందు భిన్న భిన్న వ్యవహారములో నుండునుగాన వాని పరిమాణమునుబట్టి కల్పించుకొనవలయును. రెండర్థములుగల శబ్దముల వివరణము సరిగా నెఱుగవలయును ఉదా :—మందు=**दवा**, **बारूद**. ఈ రెంటిలో **दवा** ఔషధమనియు **बारूद**=తుపాకిమందనియు. హిం. తె. నిఘంటువును చూచి తెలుసుకొనవలెను.

షకారము **संतोष, भाषा** మున్నగు సంస్కృత శబ్దములందుదక్క సాధారణముగ మనము తెలుఁగులో షకారము వ్రాయుచోట హిందీలో శవర్ణమును వ్రాయుదురు. ఉదా— కమీషను **कमीशन**—ఏషియా—**एशिया** కాని ఉచ్చారణమునందు శవర్ణమునుగూడ షకారముగనే ఉచ్చరించెదరు.

ఈ గ్రంథము ఆకారమున చిన్నదిగ నుండుటకై కొన్ని నియమము లుంచబడినవి. వానిని పాఠకులు గమనింతురుగాక. ఈ గ్రంథమున ఆంధ్రదేశములో సుప్రసిద్ధముగ వ్యవహరింపఁబడు సుమారు ౮300 శబ్దములు గ్రహించి వానికి హిందీ ప్రతిపదములు వ్రాయఁబడినవి. గాన జిజ్ఞాసువులు అట్టివాడుక శబ్దములనే ఇందు చూచెదరుగాక.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

అనగా తెలుగులో ఎద్దునకు వృషభము, పసరము, బసవన్న మున్నగు అనేక పర్యాయశబ్దము లున్నవనుకొనుఁడు, జిజ్ఞాసువులు వానినన్నిటిని విడిచి 'ఎద్దు' శబ్దమునే చూడవలయును.

మయిలుతుత్తము=మైలుతుత్తము, కవుగిలి=కౌఁగిలి, మరల=మఱల, మాఁడు=మూడు, గద్ద=గ్రద్ద ఇత్యాది ద్విరూపశబ్దము లిందు ఏకరూపముననే వాడబడినవి. ఇందు సాధ్యమగునంతవఱకు ప్రాంతీయములును గ్రామ్యములునగు హిందీ శబ్దములు విడిచి నిఘంటువులందును గ్రంథములందును ప్రయుక్తములగు ప్రసిద్ధశబ్దములే వ్రాయఁబడినవి. పర్యాయపదము లిచ్చుటలో వీలగునంతవఱకు కొన్ని శుద్ధ హిందీ శబ్దములును కొన్ని హిందుస్తానీ శబ్దములును ఈయబడినవి. ఆంధ్రభాషా శబ్దములుఁగూడ సాధ్యమగు నంతవఱకు సాధురూపములే గ్రహింపఁబడినవి. అవసరమగునపుడు గ్రామ్యములును వాడఁబడినవి.

దేవతలు, కర్మకాండము, పురాణములు తిథి వార నక్షత్రాదులు తరుచు ఉభయభాషలందును సమాన సంస్కృత శబ్దములతోనే వ్యవహరింపబడుచుండును. ఇంగ్లీషు భాష ఉచ్చరించుటలో మనకును ఉత్తర దేశీయులకును భేదముండుటఁబట్టి స్వభాషలో వ్రాయునపుడుకూడ అట్టి భేదముండును. ఉదా:—ఫిబ్రవరి—फरवरी, గ్యాసు—गैस,

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

జడ్జి—**जज** ఇత్యాదికములు. భూమికలో వ్రాయుటకై మఱికొన్ని విశేషములను గూడసంగ్రహించితిని. కాని గ్రంథ విస్తర భీతిచే నిచ్చోట వ్రాయఁజాలకున్నాను. హిందీ తెలుఁగు ఘంటువునువలె దీనినిగూడ నాదరించి నాపరిశ్రమమును సఫలము చేయుటకును, దోషములను దయతో క్షమించుటకును ఆంధ్ర సోదరులను మిక్కిలి వేఁడుచున్నాను.

గుడివాడ,
రక్తాక్షి ॥ శ్రావణ పూర్ణిమ.
1922.

విధేయుఁడు
జంధ్యాల శివన్న శాస్త్రి.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

అనుబంధము

परिशिष्ट

అంగిలిగుంట, दुगदुगी, धुकधुकी.

అండీ, हाँडी.

అక్కసు, अकस, द्वेष.

అగ్రిమెంటు, करारनामा.

అజ్మాయిషీ, आजमायश, तहकीक.

అటకాయించుట, अटकाना, रोकना.

అడ్డుబాస, नकमोती, लटकन.

అడ్వాన్సు, पेशगी.

అణా, आना.

అదమాయించుట, डाँटना, धमकाना.

అనామతు, अमानत, धरोहर.

అనావృష్టి, खुश्की.

అనుభవీకుఁడు, अनुभवी, घाघ.

అపరాలు, दलहन.

అమలు, अमल, हुकूमत, अधिकार.

అమాదిఃసు, हमाजिस.

అమానుదస్తు, हावन दस्ता, खरल.

అమీనా, अमीन.

అమేషా, हमेशा, आयेदिन.

అయివజు, आमदनी, धन, इवज़.

అఱగాని, धेला.

అలాయిదా, अलाहिदा.

అవాయిచువ్వ, हवाई.

అఖరు, अखीर, आखिरश.

ఆఁడుబిడ్డమగఁడు, नदोई.

ఆదుర్దా, घबड़ाहट.

ఆబ్కారీ, आबकारी.

ఆవర్జా, रोजनामचा, जमाखर्च.

ఆసామి, असामी.

ఇజారు, पैजामा, इज़ार.

ఇరుసాలు, इरसाल, खानगी.

ఎత్తుపడుట, बैठाऊँ होना.

ఏసు, ईसा.

కంట్రాక్టు, ठेका.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కరకర, खस्ता.
కబేలా, कबाला.
కవులు, कबूल, कौल.
కస్బా(గ్రామము, कसबा.
కాఫీ, कहवा.
కాపీ, लिपिपुस्तक, नकल.
కారవా, कहरवा.
కిత్తాను, कितान.
కిఫాయతు, किफायत.
కుమ్మకు, कुमक, मदद.
కుక్కపిల్ల, पिल्ला.
కేటాయింపు, अलग, अलाहिदा.
కైఫీదు, कैफियत, बयान.
కొత్తవాలు, कोतवाल.
కోర్టు, अदालत, सदर, कचहरी.
క్రీస్తు, ईसा.
ఖజాంచీ, खजांची.
ఖత్తు, खत.
గడమంచి, घरौंची.
గప్‌చుప్, चुप, गपचुप.
గప్పాలుకొట్టుట, डींग मारना, गप्पें उड़ाना.
గమ్మత్తు, गम्मत, तमाशा.
గరజు, गर्ज, ज़रूरत.
గలభా, गलवा, हमला, शोर.

గుజారతు, गुज़ारिश.
గోషా, परदानशीनी, गोशा.
గాను, घाघरा.
గ్రంథాలయము, कुतुबखाना.
చెటాకు, छटांक.
చెలామణి, चलनसार, चलन, जारी.
చైనా, चीन.
చోప్పున, हिसाब से.
చోపుదారు, चोबदार.
చౌకు, चौक.
చిచుందరీ, छछूंदर.
చర్చి, गिरिजाघर.
జంబుఖానా, जमखाना, दरी.
జంత్రీ, जन्त्री.
జక్కించుట, झकमारना.
జడ్జిమెంటు, तजवीज, विचार.
జాగీరు, जागीर.
జాయంటు, साझा.
జిలేబీ, जिलेबी.
జడ్జీ, जज, न्यायाधीश.
జులపాలు, जुल्फ़, पट्टा, कुल्ले.
టపాకాయ, पटाका.
టముకు, ढिंढोरा, ट्रमूकी.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

టలాయించుట, टालना, टाल-मटूल करना.
టెలిగ్రాము, तार.
టేపు, फीता, नाड़ा.
డజను, दर्जन.
డబాయించుట, दबाना, धमकाना.
డలాయతు, ढलाइत, चपरास
డాగురేపు, डाक.
డింగీ, डोंगी.
డిక్రీ, डिगरी.
డిగ్రీ, दर्जा.
డిమేండు, मांग.
డిస్మిసు, बरखास्त, खारिज.
డెమ్బరేజి, खिसारा, हर्जा.
డేకిసా, देगचा.
డోరియాచీర, डोरियासारी.
డోకెన, खुरपी.
డ్రిల్లు, कवायद.
ఢక్కామొక్కి, धक्कामुक्की.
తందనాలుత్రొక్కుట, पैतरे बदलना.
తకరారు, तकरार.
తపాలా ఆఫీసు, डाक घर.
తబేలా, तबेला.
తఫావతు, तफ़ावत.
తఫ్రీకు, तफ़रीक.
తవాయి, तबाही.
తాలూకు, सम्बन्धी, का, के, की.
తీంతేరా, तीन तेरह.
దగల్‌బాజీ, दगलबाजी, दगाबाजी.
దరిమిలా, बाद, पश्चात्.
దుబారా, दुबारा.
దుశ్శాలువు, दुशाल.
దెబ్బలాట, लठियाव, मारपीट.
నమోదు, नमूद, नामज़द.
నాదారు, नादार.
నికిందా, नवीसनदा.
నిష్కళంకి, मुस्टण्डा.
నెక్‌టై, गलूबन्दा.
పడమటిగాలి, पछुआ.
పడవమోపు, नकलेल.
పరగడుపు, नहार, बासीमुँह.
పరవానా, परवाना.
పలుకుట్టుపుల్ల, खलाल.
పలుదోముపుల్ల, दतुवन.
పాడియావు, दुधार गाय.
పారీఖత్తు, फ़ारिग खती. [मंडली.
పార్టీలు, मुवक्किल, पार्टी,

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పావుదార, पावजहर.
పింజారివాడు, पिंजारा, धुनियां.
పిట్టగోడ, डंडवारा.
పిడుకలకుప్ప, कंडीरा.
పిప్పిపన్ను, चोरदंत.
పితూరి, फ़ितूर, शिकायत.
పీర్లసంజా, इमामबाड़ा.
పుక్కిటిపురాణము, दंतकथा.
పూచీఖత్తు, जमानत.
పెంటకుప్ప, घूर.
పేడకడి, चोंथ.
పేష్కారు, पेसकार.
పొగమంచు, कुहरा.
పొడిదగ్గు, ढांसी, ठसका.
పొలికట్టు, खरहरा.
పోతపోయుట, ढालना.
పోస్టేజి, डाक महसूल.
ప్రయాణికుడు, मुसाफिर, यात्री.
ప్యాకెట్టు, पुलिन्दा, पैकेट.
ప్లాటుఫారము, चबूतरा, वेदी.
ప్యాకింగు, बांधना, बंधाई.
ప్లేగు, वबा, ताउन.
ఫక్తు, फकत, सिर्फ.
ఫాయిదా, सिद्धहस्त, फामीदा.
ఫిరాయించుట, फिराना.
ఫారము, जुज़, फारम.
బండిదారి, गैला.
బటువాడా, बटवाड़ा.
బాండు, इकरारनामा.
బాంబు, बम.
బూరెలమూకుడు, टोपी, कटोरी" कड़ाही.
బైండు, जिल्द.
బైండరు, जिल्दसाज.
బోదకాలు, पीलपा, हाथीपा, श्लीपद.
బోళా, भोला.
భుజసంధి, मोढ़ा.
మంగలిపొది, किसबत.
మండెగుండు, निवार, जमघट.
మట్టలాగు, घुटन्नी, जांघिया.
మరణశాసనము, वसीयतनामा.
మసాతు, जरीब.
మాజీఫలము, माजीफल, माजू.
మింజుమిలే, मिंजुमला.
మితభాషి, चुप्पा, घुन्ना.
మితవాదులు, नरमदल.
ముక్కుటమూలుట, कांखना.
ముక్కుబెదరుట, नकसार.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

మున్సిపి, चिड़ाचिड़ा, नकचढ़ा.
మేస్త్రీ, मिस्त्री.
మైనరు, नाबालिग.
మేజరు, बालिग.
మేలుబండి, डाकगाडी.
మొప్పము, जोखिम, झोंकी.
మ్యాపు, नकशा, मानचित्र.
యాదాస్తు, याददाश्त.
రచ్చేసావిడి, पचौल.
రాగిరంగుగల, तामड़ा.
రాక్షసిబొగ్గు, पत्थर का कोयला.
రిప్లయికార్డు, जवाबी कार्ड.
రుష్యా, रूस.
రూలు, रूल.
రెవిన్యూ యిన స్పెక్టరు, कानून गोय.
రోగనిదానము, तशखीस.
లంగోటి, लंगोट.
లాంతరు, लालटैन.
లాయఖు, लायक, उचित.
లావాదేవి, लेनदेन, लेवा देवी.
లోతుచూచుట, थहाना.
వాకపు, वाकिफ़, दर्याफ्त.
వాక్కాయ, करौंदा.
వారంటు, गिरफ्तारी का परवाना.
వారపత్రిక, साप्ताहिक पत्र.
వూలు, ऊन.
వేపుడుబియ్యము, तरुआ.
షరతు, शर्त, नियम.
షరీకు, शरीक, शामिल.
సముదాయించుట, समझाना.
సరంజామ, सरंजाम.
సహానుభూతి, हमदर्दी, सहानुभूति.
సీలు, मुहर.
సైజు, आकार, कलेवर.
సైంధవలవణము, सेंधा नोन, पहाड़ी नमक.
స్టేటుమెంటు, बयान.
హాజరు, हाजर, उपस्थित.
హామీ, हामी.
హాస్పత్రి, असपताल, वैद्यशाला.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ॐ

तेलुगु हिन्दी कोष

అంకిలి, जकड़ा.

అంకురము, कोंपल, कल्ला.

అంకె, अंक, संख्या.

అంకెము, रिकाब.

అంగ, लंबी डग, फलांग, पेंड

అంగడి, दूकान.

అంగమొల, नंगा, विवस्त्र.

అంగవస్త్రము, अंगोछा, गमछा.

అంగీ, अंगरखा.

అంగిలి, तालू

అంగుళము, अंगुल.

అంగూరు, अंगूर.

అంచె, डाक.

అంచనా, अंदाज़, अनुमान, आयोजन, तख़मीना.

అంచు, किनारा, छोर, हाशिया.

అంటించుట, चिपकाना, लगाना.

అంటు, क़लम, पैवंद, मैलापन, छूत.

అంటుట, छूना, लगना.

అంటుకొనుట, चिपकना, जुड़ना, जुटना.

అంట్లు, बिना मंजे बरतन.

అండ, सहारा, अवलंब.

అంత, उतना, सब.

అంతఃపురము, जनानखाना, रनिवास.

అంతట, उसकेबाद.

అంతరతామర, जलकुंभी.

అంతరము, अंतर, फ़र्क.

అంతర్ధానము, गायब, लुप्त.

అంతవఱకు, तबतक.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

అంతస్తు, मंजिल, काठा.
అందఁజేయుట, पहुँचाना.
అందకత్తె, सुंदरी, हसीन.
అందగాఁడు, खूबसूरत, सुडौल.
అందము, सोहावनापन, जीनत.
అందఱు, सबलोग.
అందలము, पालकी.
అందు, में,—ట, पाना, मिलना,—
కొనుట, लेना, बढ़के लेना.
అందుపై, उसपर.
అందె, कड़ा, तोड़ा, पाजेब.
అంబలి, लपसी, हलुवा, मांडनी.
అంబారి, अंबारी, हौदा'.
ఆంబాళము, आमड़ा.
అఁట, कहते हैं, सुनाजाता है.
అకటా, हाय! आह!.
అకస్మాత్తుగా, अचानक, सहसा.
అక్క, बड़ी बहिन.
అక్కడ, वहाँ,—అక్కడ, कहीं कहीं.
అక్కఱ, ज़रूरत, गरज़.
అక్కలకర, अकरकरा.
అక్కళించుట, पेट सुकड़ाना.
అక్షతలు, अच्छत.
అక్షరము, हरफ़.

అగచాట్లు, विपत्तियां, दिक्कतें
అగడ్త, खंदक, खाई.
అగరు, अगर,—వత్తి, ऊदबत्ती.
అగాధము, गहरा, अथाह.
అగుట, होना.
అగ్రేసరుఁడు, अगुवा, अग्रसर.
అగ్నిపర్వతము, ज्वालामुखी.
అచ్చు, ठप्पा, सांचा, छपाई,—
కూటము, छापाखाना.
అచ్చుకొనుట, देना, अपने ऊपर लेना.
అచ్చుపడుట, छपना, छापाजाना.
అచ్చుపాటు, अनुकूलता.
అచ్చువేయుట, छापना.
అజాగ్రత్త, असावधानी.
అజీర్ణము, बदहज्मी
అజ్ఞానము, नादानी, जहालत.
అటికమామిడి, पुनर्नवा.
అటుక, मचान, परछत्ती, टांड़.
అటుకులు, चिउड़ा, चूरा.
అటుమొన్న, नरसों.
అటుల, वैसा, जैसे.
అట్ట, चमड़ा, दफ़्ती, वसली.
అట్టహాసము, क़हक़हा.
అట్టు, चीला.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

అడకువ, नम्रता, आजिजी.

అడంగారుట, मिटना, गिरना, घटना.

అడంచుట, दबाना.

అడకత్తెర, सरोता.

అడవి, वन, जंगल,—లోని, जंगली.

అడితి, आढ़त.

అడితిదారు, आढ़तिया.

అడుగుట, पूछना, मांगना.

అడుగు, पांव, फुट, निचला.

అడుసు, कीचड, गारा.

అడ్డంకి, रुकावट, बाधा.

అడ్డగించుట, रोकना.

అడ్డపడుట आडे हाथों लेना, बीचमें पडना.

అడ్డబాస, बुलाक.

అడ్డము, रोक, आड़, तिरछा.

అడ్డసరము, अडूसा.

అడ్డాదిడ్డి, जिद्दी, बेसिलसिला.

అడ్డు, చూ. „అడ్డంకి."

అణంగుట, दबना.

అణువు, अणु, जरी, त्रसरेणु.

అతికించుట, చూ. "అంటించుట."

అతిథి, मेहमान, पहुनाई.

అతిమధురము, मुलैठी.

అతివస, अतीस.

అతివాదులు, गरमदल.

అతుకు, जोड, थिगली, पैवंद,—ట, जोड़ना, टांकना.

అత్త, सास, मामी, फूफी,—వారు, सासरा,—వారియిల్లు, ससुराल.

అత్తపత్తి, छुईमुई, लज्जावंती.

అత్తము, पंजा.

అత్తరు, इत्र.

అత్తి, गूलर.

అత్తెసరు, बिना पसा भात.

అదను, मौका, समय, ताक, घात.

అదరుట, फ़ड़कना.

అదరించుట, डराना, धमकाना.

అదాటుగా, अचानक.

అది, वह,—గో, वह लो.

అదిరిపడుట, चौंकना, घमंड-करना.

అదుముట, दबाना.

అదృష్టము, भाग्य, किस्मत, नसीब.

అదృష్టవంతుడు, भाग्यवान, तकदीवर.

అద్దకము, कलमकारी, कपड़ेकी रंगाई.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

అద్దము, आईना, आरसी.
అద్దుట, रंगना, सोखाना.
అద్దె, भाड़ा, किराया.
అద్భుతము, अजब, अनोखा.
అధికప్రసంగము, बकवास.
అధికము, बहुत, ज्यादह, फालतू.
అధికారము, हक़, ओहदा.
అధీనము, काबूका, वश.
అధైర్యపడుట, घबड़ाना.
అధైర్యము, घबड़ाहट.
అధోగతి, पतन, दुर्दशा.
అధోభాగము, पेंदा, निचला हिस्सा.
అనికట్టు, तिरछाबांध.
అనగా, माने. यानी, अर्थात्.
అనధ్యయనము, तातील, अंझा.
అనర్గళము, बेरोक.
అనర్థము, बिगाड़, गज़ब.
అనాకారి, बदसूरती, भद्दा, कुडौल
అనాధ, बेवा, दीन, बेकस.
అనాదరము, बेइज्जती, अपमान.
అనామధేయుడు, अविख्यात.
అనాస, अनन्नास.
అని, इस प्रकार, यह, करके.
అనిపించుకొనుట, कहलाना.

అను, नाम का,—ట, बोलना.
అనుకరించుట, नकल करना.
అనుకూలము, मुआफ़िक़, हितकर.
అనుకొనుట, सोचना, समझना.
అనుక్రమణిక, विषयसूची.
అనుగుణముగా, मुताबिक़मुवा, फ़िक.
అనుచరుడు, साथी, दास.
అనుచితము, ग़ैरमुनासिब.
అనుజ్ఞ, इजाज़त.
అనుపస్థితి, ग़ैरहाजिरी.
అనుభవము, तजरबा,—గల, तज़रबेकार, जानकार.
అనుభవించుట, भोगना, भुगतना.
అనుమతి, सम्मति, आज्ञा.
అనుమానము, शक, विचार.
అనుములు, भटवांस.
అనువాదము, उल्था, तर्जुमा.
అనుసరించుట, मुताबिक चलना.
అనేకము, बहुत, कई.
అన్న, बड़ा भाई,—దమ్ములు, भाई बंधु,—కొడుకు, भतीजा.
అన్నప్రాశనము, चटावन, पासनी.
అన్నభేది, कसीस.
అన్నము, भात, चावल.
అన్ని, सब.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

అన్యాయము, बेइंसाफ़ी, जुल्म, सीनाज़ोरी, अत्याचार.
అన్యోన్యము, आपसमें, एकता.
అపకారము, नुकसान, अहित.
అపకీర్తి, बदनामी.
అపనింద, तोहमत, झूठा कलंक.
అపనమ్మకము, बेइतबारी.
అపరాత్రి, आधीरात.
అపరాహ్ణము, तीसरापहर.
అపరిమితము, बेहद, असंख्य.
అపవిత్రము, नापाक, मलिन.
అపస్వరము, बेसुरा.
అపానవాయువు, पाद.
అపాయము, हर्ज, उपद्रव, ख़तरा.
అపారము, बेहद.
అపుడు, तब.
అపురూపము, विरला, निराला.
అపేక్ష, चाह.
అపోహము, भूल.
అప్పగించుట, सौंपना.
అప్పచ్చి, पक्वान.
అప్పటికి, तब.
అప్పడము, पापड़,—ల కఱ్ఱ, बेलन.
అప్పిచ్చుట, कर्ज देना.
అప్పు, कर्ज़, उधार.
అప్పుడప్పుడు, कभीकभी.
అప్పులపోతు, देनदार, ऋणी.
అప్పులవాఁడు, लेनदार, महाजन.
అప్రతిష్ఠ, अपमान, बदनामी.
అప్రయోజకుఁడు, निकम्मा.
అప్రమాణము, झूटी कसम.
అప్రాప్యము, अलभ्य.
అప్సరస, परी.
అబద్ధము, झूठ, असत्य.
అబ్బుట, मिलना.
అబ్బురము, अनूठा, अचंभा.
అభినందించుట, बधाई देना.
అభిమానించుట, इज्ज़त करना.
అభిరుచి, चाह, पसंद.
అభివృద్ధి, बढ़ती, तरक्की.
అభ్యంగనము, तैलमर्दन.
అభ్యంతరము, शिकायत, हर्ज.
అభ్యసించుట, सीखना.
అభ్యాసము, आदत, मश्क़.
అభ్యుదయము, तरक्की, उन्नति.
అభ్రకము, अबरक, अभ्रक.
అమరుట, मिलना.
అమర్చుట, तैयार करना, सजाना.
అమర్యాద, बेइज्ज़ती.
అమాంతము, अचानक.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

అమాయకుఁడు, भोला भाला, सीधा.
అమూల్యము, अनमोल, बेशकीमत.
అమేధ్యము, मल.
అమోఘము, अव्यर्थ, अचूक.
అమ్మ, माता, माँ, माई.
అమ్మకము, बिक्री, खपत.
అమ్ముట, बेचना.
అమ్ముడు పోవుట, बिक जाना.
అమ్ముల పొది, तर्कश, भाथा, तूणीर.
అయాచితము, बिना, मांगा.
అయినను, तो भी, तथापि, अगरचे, बावजूद,--అయిపోవుట, చూ. ,, ఐపోవుట ?
అయోగ్యుడు, नालायक.
అయోమయము, गड़बड़ी.
అయ్య, जी, महाशय.
అర, आधा.
అరఁటి, केला.
అరక, जुता हुआ हल.
అరణము, जहेज़, दहेज़.
అరదండ. हथकड़ी.
అరమోడ్పు, अध मूंदा.
అరికట్టుట, रोकना, घेरना.
అరిగాఁపు, करदेने वाला.
అరిదళము, हरताल.
అరివాణము, प्याला, तरबहना.
అరుదు, बहुत कम, विरला.
అరువు, उधार, मँगनी.
అరుఁగు, चबूतरा.
అర్చకుఁడు, पुजारी.
అర్జీ, प्रार्थनापत्र, अर्जी.
అర్జీదారుఁడు, निवेदक, उम्मीदवार.
అర్ధణా, अधन्ना, टका.
అర్థము, मानी, मतलब.
అర్పించుట, देना, सौंपना.
అల, घर, खाना, आधा.
అలకాలు तलवा, पादतल.
అలచేయి, हथेली.
అలచుట, चिल्लाना, भूँकना, बोलना.
అలపు, चिल्लाहट, पुकार.
అలుగదీయుట, रगड़ना,
అలుగుట, पचना, रगड़ खाना.
అలువది, साठ.
అల్లు, गला, कंधा.
అల, लहर, हिलोर.
అలంకరించుట, सजाना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

అలంకారము, सजावट.
అలంఘ్యము, अगम, अलंघनीय.
అలఁగుట, क्रुद्ध होना.
అలక్ష్యము, बेपरवाई, अनादर.
అలచందలు, लोबिया.
అలపు, थकावट.
అలభ్యము, अप्राप्य.
అలమారా, अलमारी.
అలయుట, थकना.
అలవాటు, आदत, टेक.
అలవి, शक्य, संभव.
అలసట, थकावट.
అలసుఁడు, सुस्त.
అలికిడి, शब्द, आहट.
అలుఁగు, तलवार, तीर.
అలుక, गुस्सा.
అలుకుట, लीपना.
అలుగుట, చూ. "అలగుట,"
అల్లకల్లోలము, हल्लड, गड़बड़.
అల్లము, अदरख.
అల్లరి, हल्ला, शरारत,— వాఁడు नटखट.
అల్లలనాడుట, हिलना.
అల్లిక, गुंधाई, गुंधावट.
అల్లుట, गूंधना, फैलना.
అల్లుఁడు, दामाद, जमाई.
అల్లె, चिल्ला, जिहरोदा.
అవకాశము, फुरसत, गुंजाइश.
అవగాహము, पैठ, ज्ञान.
అవతల, उस ओर, उसकेवाद.
అవధి, हद, मियाद.
అవనతి, तनज्जुल, घटाव, उतार.
అవపథ్యము, अपथ्य.
అవమానము, अपमान, ज़िल्लत.
అవయవము, अंग, हिस्सा.
అవలీలగా, आसानीसे.
అవశ్యము, ज़रूर, बेशक.
అవసరము, आवश्यक, आवश्यकता.
అవస్థ, हाल, दशा, दुख.
అవాంతరము, बीचका.
అవిచ్ఛిన్నము, लगातार.
అవిటి, अंधा, विकलांग.
అవిధేయుఁడు, मुठमर्द, अविनीत.
అవివేకము, नादानी, अविचार.
అవిసె, अगस्त्य (సీమ) अलसी.
అవును, हाँ, ठीक.
అవ్వ, बुढिया, नानी, दादी.
అశక్తత, कमजोरी.
అశక్తుఁడు, नाकाबिल, अक्षम.
అశక్యము, मुहाल, अनहोंना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

అశ్రద్ధ, చూ. " అలక్ష్యము. "
అశ్లీలము, फूहड़, भद्दा.
అసంగతము, बेठीक, अनुचित.
అసందర్భము, असंगत.
అసంపూర్తి, अधूरापन, कमी.
అసంభవము, नामुमकिन, अनहोना.
అసమంజసము, अनुचित.
అసమర్థుఁడు, చూ. " అశక్తుఁడు."
అసరసంజ. गोधूली.
అసలు, असल, मूलधन.
అసహాయుఁడు. निराश्रय.
అసహ్యము, घृणा, नफ़रत, असहनीय.
అసాధ్యము, दुष्कर.
అసూయ, जलन, डाह.
అస్తమించుట, अस्तहोना, डूबना.
అస్థిపంజరము, ठठरी, पंजर.
అస్థిరము, डाँवाँडोल, चंचल.
అస్పృశ్యము, अछूत.
అస్వతంత్రుఁడు, परतंत्र.
అహంకారము. घमंढ, सरूर.
అహర్నిశము, दिनरात.
అహస్సు. दिनका परिमाण.

ఆ

ఆ, वह.
ఆంక్షు, जातिबाहर.
ఆంతరంగికము, दिली, भीतरी, जिगरी.
ఆంజనేయుఁడు, महावीर.
ఆందోళనము, धूम.
ఆఁకట్టుట, रोकना.
ఆఁకలి, भूख.
ఆఁకొనుట, भूखा रहना.
ఆఁగాకర, ककोड़ा, खेखसा.
ఆగుట, रुकना, बंद होना, टिकना, ठहरना.
ఆటుట, बस होना.
ఆఁడలిగి, स्त्रीस्वभाव का.
ఆఁడది, स्त्री, औरत, मादा, लुगाई.
ఆఁడుపడుచు, बेटी.
ఆడుబిడ్డ, ननद.
ఆఁపరాని, अटल, अनिवार्य.
ఆఁపుట, रोकना, बन्द करना, स्थगित करना.
ఆఁబోతు, सांड़.
ఆఁకతాయ, पाजी, बदमाश.
ఆకర్షణము, खींचातानी.
ఆకర్షించుట. खींचना, मोह लेना
ఆకళించుట, समझना.
ఆకస్మికముగా, अचानक.

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఆకారము, सूरत, रूप, डौल.
ఆకాశపంచాంగము, गपशप.
ఆకాశము, आसमान.
ఆకాశరామన్న, बेनाम.
ఆకు, पत्ता
ఆకుకూర, सागपात, भाजी.
ఆకుచిలుక, तितली.
ఆకుజెముడు, थूहर.
ఆకుతేలు, पन विछिया.
ఆకుపత్రి, तेजपात, तेजपत्र.
ఆకుపచ్చ, हरा, काही.
ఆకుమడి, बियाड़.
ఆకులాయి, रेती.
ఆక్రమణము, हमला, चढ़ाई.
ఆక్రమించుట, धावा करना.
ఆక్షేపణము, अपवाद लगाना, ताना, आपत्ति, उज्र.
ఆక్షేపించుట, ताना मारना.
ఆఖాతము, खाड़ी.
ఆఖ్యాయిక, उपन्यास.
ఆగంతుకుఁడు, पाहुना.
ఆగంతుకముగా, एकाएक, संयोग से.
ఆగడము, बुराई करना.
ఆగమము, आगम, समागम.

ఆగము, कुसूर.
ఆగుట, रुकना, ठहरना.
ఆగ్రహము, क्रोध, गुस्सा.
ఆఘ్రాణించుట, सूँघना.
ఆచరణము, वर्ताव, व्यवहार.
ఆచమనము, आचमन.
ఆచరించుట, वर्ताव करना.
ఆచారము, रवाज़, सफ़ाई.
ఆచార్యుఁడు, आचार्य, अध्यापक.
ఆచూకి, निशान, पता.
ఆచ్ఛాదనము, ढकना.
ఆజ్ఞ, हुक्म, आदेश, इज़ाज़त.
ఆజ్ఞానుసారి, फ़रमावरदार.
ఆజ్ఞాపత్రము, हुक्मनामा.
ఆజ్ఞాపనము, सूचना, इत्तला.
ఆజ్ఞాపించుట, फरमाना, हुक्म देना.
ఆజ్ఞాభంగము, हुक्म उदूली.
ఆట, खेल, नाच,—విడుపు, पाठशाला की छुट्टी.
ఆటంకము, बाधा, रुकावट.
ఆటకాఁడు, खिलाड़ी, नट.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఆటుకు, चलना, उपयुक्त होना, बस होना.

ఆటు, घटाव,—పోటు, ज्वार भाटा.

ఆటోపము { टीमटाम, तड़क· भड़क, ठाट बाट,

ఆడంబరము { शान शौकत, ढकोसला·

ఆడది, स्त्री, मादा·

ఆడించుట, खिलाना, नचाना.

ఆడుట, खेलना, नाचना, हिलना, कोसना, बोलना.

ఆతిథ్యము, मेहमानदारी, पहुनाई, ज़ियाफ़त.

ఆతురత. घबड़ाहट, बेचैनी.

ఆత్మ, आत्मा, रूह.

ఆత్మఘాతము, खुशकुशी, ज़ौहर.

ఆత్మస్తుతి, अपनी तारीफ़.

ఆత్రము, व्यग्रता, उतावली·

ఆదమరచి, निश्चित होकर.

ఆదరబాదర, तेजी, हड़बड़ी·

ఆదరము, क़दर, इज्जत, कृपा·

ఆదరించుట, सत्कार या दया· करना.

ఆదర్శము, आदर्श.

ఆదా, नफ़ा, तरक्की, आय.

ఆదాయము, आय, आमदनी.

ఆది, पहिला, वग़ैरह·

ఆదివారము, एतवार, रविवार·

ఆదుకొనుట, सहारा देना·

ఆదేశము, आदेश, आज्ञा·

ఆధారము, आश्रय, सहारा·

ఆధిక్యము, बहुतायत, बड़प्पन.

ఆధునికము, वर्तमान, आजकल का.

ఆన, हुक्म, सौगंध, दोहाई, सन्, संवत्·

ఆనందము, खुशी, प्रसन्नता·

ఆనకట్ట చూ. "అనకట్ట."

ఆనతి, చూ. ఆజ్ఞ.

ఆనపకాయ, कद्दू, लौकी·

ఆనవాలు, निशान·

ఆనించుట, सहारे रखना, मिड़ाना.

ఆనుట, टेक लगना, सहारा लेना, झुकना, लगना, दीखना.

ఆనుకొనుట, टेकना, ढासना लेना.

ఆనుపూర్వి· क्रमानुसार·

ఆపత్తి, आफ़त, संकट, उज्र, जहमत·

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఆపన్నము, दुखी, जेरबार.
ఆపాదించుట. लगाना, बनाना.
ఆపుట, చూ. “ ఆంపుట.”
ఆపోశనము, आपोशन.
ఆప్తుఁడు, हित, मित्र.
ఆబ్దికము, बरसी.
ఆభాసము, झलक, आभास.
ఆమడ, योजन.
ఆమము, आँव.
ఆమవడ, दही बड़ा.
ఆముదపుఁజెట్టు, रेंड, रेंडी.
ఆముదము, रेंडी का तेल.
ఆమూలాగ్రము, आदि से अंत तक,—ఆమె, वह.
ఆమోదించుట, पसंद करना.
ఆయకట్టు, महसूल.
ఆయాసము, कष्ट उठाना.
ఆయాసపడుట, परिश्रम, थकावट.
ఆయన, वह.
ఆయుధము, हथियार, खड्ग.
ఆయువు, ज़िंदगी, आयु.
ఆరంభము, शुरू,–అగుట, छिड़ना, शुरू होना,—చేయుట, शुरू करना, छेड़ना.
ఆరగింపు, भोजन, भोग चढ़ाना.
ఆరతి, आरती.
ఆరాటము, बेचैनी, व्यग्रता.
ఆరతీరుట, सिद्धहस्त होना.
ఆరుద్రపురుగు, वीरबहूटी.
ఆరె, आरी, सुतारी, सूजा.
ఆరోగ్యము, स्वास्थ्य, तंदुरुस्ती.
ఆరోపణము, मढ़ना, आरोप.
ఆరోపించుట, लगाना, मढ़ना.
ఆర్పుట, बुझाना.
ఆర్జన, कमाई.
ఆర్జించుట, कमाना.
ఆర్తుఁడు, पीड़ित.
ఆలడిపడుట, बदनाम होना, निष्फल होना.
ఆఱు, छः
ఆఱుట, सूखना, बुझना.
ఆఱుచుట, बुझाना, सुखाना.
ఆలకించుట, सुनना, मानना.
ఆలయము, मंदिर.
ఆలసించుట, सुस्त होना, देर करना.
ఆలస్యము, सुस्ती, देरी, बिलंब.
ఆలాపము, तान, बातचीत.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఆలిచిప్ప, सीपी.
ఆలు, औरत, पत्नी.
ఆలోచన, सोच, विचार.
ఆలోచించుట, सोचना.
ఆర్లు, कोदो.
ఆవకాయ, आम का अचार.
ఆవడ, दहीवड़ा.
ఆవము, आँवाँ, भट्टी.
ఆవరణము, घेरा, वाड़ा, ढकना.
ఆవరించుట, घेरना, फैलना, छेंकना.
ఆవశ్యకము, ज़रूरी, आवश्यक.
ఆవశ్యకత, ज़रूरत.
ఆవాలు, सरसों, राई.
ఆవిడ, वह.
ఆవిరి, भाप.
ఆవిష్కారము, ईजाद, आविष्कार.
ఆవు, गाय.
ఆవులించుట, जँभाना.
ఆవులింత, जँभाई, उबासी.
ఆవృత్తి, आवृत्ति, संस्करण.
ఆవేశము, जोश, वेग, तपाक.
ఆవేశించుట, सवार होना, प्रवेश करना.
ఆశ, उम्मेद, लालच, आशा, तृष्णा,— పెట్టుట, आशा दिलाना.
ఆశపడుట, लालच करना, इच्छा करना, आशा करना.
ఆశీర్వాదము, చూ. "దీవన."
ఆశౌచము, सूतक, अशौच.
ఆశ్చర్యపడుట, विस्मित होना.
ఆశ్చర్యము, अचंभा, तअज्जुब.
ఆశ్రమము, आश्रम.
ఆశ్రయము, सहारा, अवलंब.
ఆశ్రయించుట, पनाह लेना.
ఆశ్రితుడు, शरणागत, मातहत.
ఆశ్వయుజము, आश्विन, क्वार.
ఆసక్తి, लगन, चाह, इश्क़.
ఆసక్తుడు, आशिक़, मोहित, लुब्ध.
ఆసాదించుట, सिद्ध करना, सजाना.
ఆసారము, बौछार.
ఆసు, सूत फैलाने का एक औज़ार.
ఆసువోయుట, करी.
ఆస్తి, जायदाद, मिलकियत.
ఆస్తికాడు, मालदार.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఆస్తికుఁడు, आस्तिक.
ఆస్థానము, दरबार.
ఆస్వాదించుట, चखना, मज़ा लेना.
ఆహా, हाय, वला.
ఆహారము, खाना, भोजन.
ఆహుతి, आहुति.
ఆహ్లాదము, संतोष, खुशी.

ఇ

ఇంక, अभी, और भी, अब तक अब.
ఇంకుట, सूखना.
ఇంకించుట, सोखना.
ఇంగిలీకము, ईंगुर.
ఇంగువ, हींग.
ఇంచుమించు, लगभग, क़रीब
ఇంత, इतना.
ఇంతలో, इतने में.
ఇంతవట్టు, अबतक.
ఇంతేకాక, यही नहीं.
ఇంద, यह लो.
ఇందఱు, इतने (लोग)
ఇందాక, अबतक, अभी.
ఇందు, यहाँ,— లకు, इसके लिये,—మీద, इसपर,—వల్ల, इससे.
ఇందుగు, निर्मली, चाकसू.
ఇందుప్పు, पहाड़ी नमक.
ఇంద్రజాలము, टोना, जादू, तिलिस्म.
ఇంద్రజాలికుఁడు, जादूगर.
ఇంద్రధనుస్సు, इन्द्रचाप.
ఇంద్రనీలము, नीलम.
ఇంద్రియము, इन्द्रिय.
ఇఁక, अब.
ఇక్కడ, यहाँ.
ఇగిలించుట, खीस निकालना, दांत दिखाना.
ఇగురు, చూ. " చిగురు."
ఇగురుట, सूखना.
ఇచ్చకము, लल्लोपत्तो, चापलूसी.
ఇచ్చగొండి, खुशामदी.
ఇచ్చగించుట, चाहना, पसंद करना.
ఇచ్చట, यहाँ, इधर.
ఇచ్చిపుచ్చుకోలు, लेन देन, अंत-र्जातीय विवाह.
ఇచ్చుట, देना, बखशिश.
ఇజారా, ठेका, इजारा.
ఇటమీద, अबसे.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఇటిక, ईंठ.

ఇటీవల, हाल में, थोड़े दिन हुए कि.

ఇటులఁ, यों, ऐसा, यहां.

ఇటువంటి, ऐसा.

ఇతఁడు, यह.

ఇతరుఁడు, अन्य, पराया, दूसरा.

ఇతిహాసము, तवारीख, इतिहास.

ఇత్తడి, पीतल.

ఇది, यह,—గో, यह लो.

ఇద్దఱు, दो, दोनों.

ఇనాము, इनाम, पुरस्कार.

ఇనుమడి, दुगुना.

ఇనుము, लोहा.

ఇన్ని, इतने.

ఇపుడు, अब, आज कल.

ఇప్పచెట్టు, महुआ.

ఇప్పించుట, दिलाना.

ఇబ్బంది, तंगी, संकट, मुसबीत.

ఇమిడిక, संक्षेप.

ఇముడుట, समाना, पैठना, बैठना.

ఇముడ్చుట, बैठाना, ठूसना.

ఇయ్యకొనుట, कबूल करना.

ఇరుగు, पडोस,—పొరుగు. अड़ोस पड़ोस.

ఇరుగుడు, सीसम का पेड़.

ఇరువది, बीस.

ఇరుసు, धुरा, धुरी.

ఇఱికించుట, घुसेड़ना.

ఇఱుకు, तंग, तंगी, चुस्त, सकरा.

ఇఱ్ఱి, हिरन.

ఇలుకరచుట, दांत दबाना, ठिठरना.

ఇలుకోడి, झींगुर.

ఇలాకా, मुहकमा, सरिश्ता, विभाग.

ఇలాయి, मशाल, पलीता.

ఇల్లటికము, ससुराल में रहना, (పురుషుఁడు.)

ఇల్లాలు, घरवाली, जोरू.

ఇల్లు, घर, मकान.

ఇవతల, इस ओर, यहाँ.

ఇవి, ये.

ఇష్టపడుట, पसंद करना, मानना, कबूल करना.

ఇష్టము, पसंद, इच्छा हित.

ఇసుక, बालू, रेत.

ఇసుకదిన్నె, पुलिन, चर.

ఇసీ, धिक्, छि.

ఇస్త్రీ, इस्तिरी.

ఇహము, इहलोक.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఈ

ఈ, यह.

ఈండ్ర, कलाल, कलवार.

ఈక, पर, पंख.

ఈకసుట, చూ. "ఇంకుట."

ఈగ, मक्खी.

ఈటె, भाला, बर्छा,—కాడు, भालैत.

ఈత, तैराई,—కాడు, तैराक.

ఈతచెట్టు, खजूर.

ఈదర, ठण्ढी हवा.

ఈదుట, तैरना.

ఈడిగ, చూ. "ఈండ్ర."

ఈడు, उम्र, समान, यौवन.

ఈడేరుట, सफल होना, पूरा होना.

ఈడ్చుట. घसीटना, खींचना.

ఈన, सींक.

ఈనుట, ब्याना.

ఈనె, नस, रग.

ఈపి, लीख.

ఈబరిగొట్టు, निकम्मा.

ఈమె, यह स्त्री.

ఈరు, लीख.

ఈర్ష్య, डाह, हसद, धसक.

ఈర్ష్యపడు, देख जलन.

ఈల, सीटी,—వేయుట, सीटी बजाना, जफी देना.

ఈవి, त्याग.

ఈసడించుట, घृणा करना, तुच्छ समझना.

ఈసపోవుట, दुबला होना.

ఈసు, ईर्ष्या, क्रोध.

ఉ

ఉంకువ, दहेज, महर, स्त्रीधन.

ఉంగరము, मुँदरी, अंगूठी.

ఉంచుట, रखना, डालना.

ఉంఛము, उंछ शिल.

ఉండ, गोला, लच्छा, बठी.

ఉండుట, रहना, बचना.

ఉండ్రము, चावल का लड्डू, मोदक.

ఉంపుడుకత్తె, रखेली स्त्री, सुरैतिन.

ఉక్క, उमस, गरमी.

ఉక్కిరిబిక్కిరి, दम घुटना, सटाव.

ఉక్కు, फौलाद.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఉగ్గడించుట, कहने लगना.

ఉగ్గము, फांस.

ఉగ్గు, घुट्टी, घूँटी, जनम घूँटी.

ఉగ్రాణము, भंडार, जखीरा, अमानत खाना.

ఉచితము, मुनासिव, मुफ्त, जायज़, वाज़िब.

ఉచ్చ, पेशाव,—బుడ్డ, मूत की थैली.

ఉచ్చు, फंदा.

ఉచ్ఛిష్టము, जूठा.

ఉచ్ఛృంఖలము, निरंकुश, उद्दंड.

ఉచ్ఛ్వాసము, उसास, सांस.

ఉజ్జాయింపు, अंदाज, अटकल.

ఉటంకించుట, संग्रह करना, नोट करना, दर्ज करना.

ఉట్టి, छीका, सिकहर.

ఉట్టిపడుట, चमकना.

ఉడికించుట, उबालना, उसकान चिढ़ाना.

ఉడికిలుట, दुःखित होना, चिढ़ना.

ఉడుకు, उबलना.

ఉడుకు, गरमी.

ఉడుకుబోతు, देख जलन, चिड़चिड़ा.

ఉడుగుట, तजना, छोड़ना.

ఉడుత, गिलहरी.

ఉడుపు, पोशाक.

ఉడుము, गोह.

ఉతక. ठेहरो.

ఉతికించుట, धुलाना.

ఉతుకుట, धोना.

ఉత్త, सूना, खाली.

ఉత్తమము, भला, बढ़िया, अच्छा.

ఉత్తరదాయిత్వము, जवाबदारी.

ఉత్తరము, जवाब, पत्र, उत्तर.

ఉత్తరాధికారము, विरासत.

ఉత్తరీయము, चादर, दुपट्टा.

ఉత్తరించుట, फाड़ना.

ఉత్తరువు, हुकम.

ఉత్తరేను, चिचड़ा.

ఉత్తరోత్తరము, आगे आगे, क्रमशः.

ఉత్పత్తి, पैदाइश, जन्म.

ఉత్పాతము, आफ़त, उपद्रव.

ఉత్సవము, जलसा, तेहवार, आनंद, तक़रीब.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఉత్సహించుట, उद्योग करना खुश होना.

ఉత్సాహము, उमंग, उछाह, जोश.

ఉత్సుకుఁడు, उत्कंठित, चाह से आकुल.

ఉదకము, पानी, जल, आब.

ఉదయము, निकलना, सबेरा, उदय.

ఉదారుఁడు, दाता, महान, सरल, उदार.

ఉదాసీనుఁడు, विरक्त, तटस्थ.

ఉదాహరణము, दृष्टांत, मिसाल, उदाहरण.

ఉద్ఘోషించుట, चिल्लाना.

ఉద్దీపకము, उत्तेजक.

ఉద్దేశ్యము, मतलब, राय, मंशा, उद्देश्य.

ఉద్దేశించుట, इरादा करना.

ఉద్ధరణి, आचमनी.

ఉద్ధరించుట, उबारना.

ఉద్ధారము; निस्तार, छुटकार, उद्धार.

ఉద్బోధనము, जगाना.

ఉద్యమము, कोशिश, व्यापार, उद्योग.

ఉద్యానము, बगीचा.

ఉద్యోగము, नौकरी, कामधंधा.

ఉద్యోగి, नौकर, अधिकारी.

ఉద్రేకము, जोश, बढ़ती.

ఉద్వాసనము, भगाना, निकालना, विसर्जन.

ఉనికి, रहना, ठिकाना.

ఉనికిపట్టు, घर, मुकाम.

ఉన్నతము, ऊँचा, महत्.

ఉన్నతి, ऊँचाई, तरक्की, बढ़ती.

ఉన్నవాఁడు, संपन्न.

ఉన్న, ऊन.

ఉన్మత్తుడు, मतवाला, पागल.

ఉన్మాదము, बावलापन.

ఉన్మూలనము, जड़से उखाड़ना.

ఉపకరణము, सामग्री, सामान, औजार.

ఉపకరించుట, काम आना.

ఉపకారము, भलाई, नेकी, फ़ायदा.

ఉపకారి, भलाई करनेवाला.

ఉపక్రమించుట, शुरू करना.

ఉపచరించుట, सेवा करना.

ఉపచారము, सेवा, इलाज, परिचर्या.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఉపదేశము, शिक्षा, नसीहत, सीख, तंवीह.

ఉపద్రవము, ऊधम, दंगा फसाद.

ఉపనయనము, जनेऊ, व्रतबंध.

ఉపన్యాసము, व्याख्यान, भाषण.

ఉపపాదించుట, पेश करना, साबित करना.

ఉపమానము, उपमा, सादृश्य.

ఉపయుక్తము, कामका, वाजिब.

ఉపయోగము, इस्तेमाल, फ़ायदा.

ఉపయోగించుట, काम में लाना.

ఉపవాసము, फ़ाक़ा, उपवास, रोज़ा.

ఉపశమనము, निबारण, शांत होना.

ఉపసంహారము, रोक, परिहार, लौटालना.

ఉపస్థితి, याद, मौजूदगी, हाज़िरी

ఉపాదానము, भीख मांगना.

ఉపాధి, जीविका, उपाधि.

ఉపాధ్యాయుఁడు, अध्यापक, शिक्षक, उस्ताद.

ఉపాయము, तदबीर, युक्ति, साधन, उपाय.

ఉపాసన, पूजा, आराधना.

ఉపేక్ష, लापरवाही, उदासीनता.

ఉపేక్షించుట, उपेक्षा करना.

ఉపోద్ఘాతము, प्रस्तावना, भूमिका, तमहीद, दीबाचा.

ఉప్పన, नमक का स्वाद, खारा पन.

ఉప్పని, नमकीन, खारा.

ఉప్పిఁడి, फ़ीका.

ఉప్పు, नमक, नोन.

ఉప్పుబట్టి, नमकसार.

ఉప్పుడుబియ్యము, तरुआ, भुंजिया चावल.

ఉప్పరియుట, बिगड़ना.

ఉప్పెన, समुद्र की बाढ़.

ఉప్పొంగుట, फूलना, खुश होना.

ఉబలాటము, लालसा, चाव, छटपटी' उतावली.

ఉబుకుట, उभरना, फूलना.

ఉబ్బ, చూ. " ఉక్కు."

ఉబ్బరము, फुलाव.

ఉబ్బసము, श्वास रोग, दमा.

ఉబ్బించుట, फुलाना, फुसलाना.

ఉబ్బు, खुशी,—టు, फूलना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఉభయత్ర, दोनों तरफ़.
ఉమియుట, थूकना.
ఉముక, भूसी, छिलका.
ఉమ్మ, చూ. "ఉక్క."
ఉమ్మడి, साझा.
ఉమ్మడిగా, साझे में.
ఉమేదువారు, उम्मेदवार.
ఉమ్మి, थूक, लार.
ఉమ్మెత్త, धतूरा.
ఉయ్యాల, झूला, हिंडोला, पलना.
ఉరలఁబడుట, చూ. "దొర్లుట."
ఉరలగడ్డ, आलू.
ఉరవడి, तेज.
ఉరి, फांसी, फंदा,—దీయుట, फांसी देना.
ఉరుఁద్రాడు, नवी, नोई.
ఉరుకుట, कूदना, उछलना.
ఉరుము, कड़क, तड़प, गरज.
ఉరుముట, गरजना.
ఉలవలు, कुलथी.
ఉలి, छेनी, टाँकी.
ఉలికిపడుట, चौंकना, चौकन्ना होना.
ఉలికిపాటు, झिझक, चौंक, भड़क.
ఉలిపిగొట్టు, तुनुक मिज़ाज.
ఉలిమిడి, बरना.
ఉల్లంఘనము, न मानना, लांघना.
ఉల్లాసము, खुशी, आनंद.
ఉల్లి (వెల్లుల్లి), लहसुन,--(నీరుల్లి) प्याज़.
ఉల్లిపాషాణము, संखिया.
ఉల్లేఖనము, ज़िक्र, लिखना.
ఉవ్విళ్లూరుట, उत्कंठित होना.
ఉష్ణము, गरम, गरमी, ताप.
ఉసిగొల్పుట, उसकाना, लहकारना.
ఉసిరిక, आँवला.
ఉసుముట, धोना.
ఉసురనిపించుట, रंज करना.
ఉసురు, ప్రాణము, साँस, शोक.
ఉసులు, सहल, आसान.
ఉస్తై, भटकटैया.

ఊ

ఊఁ, हाँ.
ఊఁక, చూ. "ఉముక."
ఊఁకొట్టుట, ऊँ ऊँ करके सुनना.
ఊఁగించుట, झुलाना, हिलाना, झटकना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఊగుట, झूलना, हिलना, झूमना.

ఊచ, पेड़ी, तीर, दुबला.

ఊత, आसरा, सहारा.

ఊతము, पकड़, अवलंब.

ఊదరకడుపు, तोंद.

ఊదర, धौंक, उमस.

ఊదుట, बजाना, फूंकना, कलई करना.

ఊపు, झोंका, पेंग.

ఊపుట, झुलाना, हिलाना.

ఊకబంతి, गेंदा, हदारा.

ఊట, स्रोत, फव्वारा, रस.

ఊటయెత్తుట, नमहोना.

ఊడ, जटा, डाढ, बरोह.

ఊడగొట్టుట, झाडना, गिराना.

ఊడుట, खुलना, सुलझना, गिरना.

ఊడుగు, ढेरा, अकोला.

ఊడుచుట, झाडू देना, रोपना.

ఊడుపు, रोपाई.

ఊతము, पुष्ट, उत्साह.

ఊద, फुला, फुलाव.

ఊదా, ऊदा, बैंगनी रंग का.

ఊపిరి, साँस, दम.

ఊబి, कीचड़,—నేల, चोरजमीन, दलदल.

ఊరక, मुफ्त, वृथा, बिना कारण.

ఊరించుట, ललचाना.

ఊరు, गाँव, बस्ती.

ఊరుట, रसना, सडना, बहना, पानी भरना.

ఊరగాయ, अचार.

ఊరుకొనుట, चुप होना.

ఊరేగుట, जुलूस निकलना.

ఊర్చుట, साँस लेना.

ఊరడిచ్చుట, ढाढ़स देना.

ఊరడిల్లుట, प्रसन्न रहना.

ఊషరము, ऊसर.

ఊసరవెల్లి, बूढा गिरगिट.

ఊహ, अनुमान, समझ, विचार, ख्याल.

ఊహించుట, अनुमान करना, सोचना, काढ़ना.

ఋ

ఋణము, कर्ज, उधार.

ఋణగ్రస్తుడు, कर्ज दार, ऋणी.

ఋతువు, मौसिम, ऋतु.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఋషి, ऋषि, मुनि.

ఎ

ఎంగిలి, जूठा,—చేయుట, झुठारना.

ఎంచుట, गिनना, समझना, मानना.

ఎండ; धूप,—పెట్టుట, सुखाना, —కాయుట, धूप पड़ना.

ఎండకాలము, गरमी.

ఎండమావులు, मृगतृष्णा, मृगमरीचिका.

ఎండుట, सूखना, ठाँठ होना. (అపు మొ.)

ఎండ్రకాయ, केकड़ा.

ఎంత, कितना, जितना.

ఎందఱు, कितने.

ఎందాఁక, कहाँ तक, कब तक.

ఎందుకనిన, क्योंकि.

ఎందుకు, क्यों, किस लिये, क्यों कर.

ఎంబన్న, निकम्मा, बेवकूफ़.

ఎకరా, एकड़.

ఎకసెక్కెము, हँसी, ठट्ठा, दिल्लगी.

ఎకాయెకి, एकाएक, जल्दी.

ఎక్కడ, कहाँ, जहाँ,—ను, कहीं.

ఎక్కము, पहाड़ा.

ఎక్కించుట, चढाना.

ఎక్కించుకొనుట, चढ़वालेना.

ఎక్కిరించుట, मुह बनाना या चिड़ाना.

ఎక్కిలి, हिचकी.

ఎక్కుట, चढ़ना.

ఎక్కుపెట్టుట, चढ़ाना.

ఎక్కువ, अधिक, —తక్కువ, न्यूनाधिक भाव.

ఎగరగొట్టుట, उड़ाना, हज़्म करना.

ఎగతాళి, ठट्ठा, उपहास.

ఎగదిగ, ऊपर और नीचे.

ఎగరోఁజుట, हाँफना.

ఎగరవేయుట, दवा रखना, उडाना

ఎగసన, ऊपर, ऊँचा.

ఎగసిపడుట, घमंड़ में चूर होना.

ఎగుడుదిగుడు, नाहमवार.

ఎగుమతి, निकासी, रवानगी.

ఎగురుట, उछलना, उड़ना.

ఎగువ, ऊपर.

पुस्तकालय
गुरुकुल कांगड़ी

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఎచ్చించుట, बढ़ाना.
ఎచ్చట, कहाँ
ఎచ్చరించుట, सूचना देना, सावधान करना.
ఎచ్చరిక, सावधानी, चेतावनी, नसीहत, इत्तला.
ఎచ్చుట, बढ़ना.
ఎచ్చుతగ్గు, अंतर, बेसिलसिला.
ఎటుల, कैसे, कैसा.
ఎట్టకేలకు, अंत में.
ఎడఁబాటు, वियोग, जुदाई, विछोह.
ఎడబాయుట, बिछुड़ा, छोड़ना.
ఎడతెగక, लगातार, बराबर.
ఎడతెఱపి, अवकाश.
ఎడపదడప, कभी कभी, बीच बीच में.
ఎడమ, बाँया.
ఎడము, अवकाश, दूर.
ఎడారి, रेगिस्तान, मैदान.
ఎడ్డితనము, अनाड़ीपन.
ఎత్తికొనుట, चुराना, उठाना, गोद में लेना.
ఎత్తిపొడుపు, ताना, व्यंग्य.
ఎత్తివ్రాయుట, नकल करना.
ఎత్తు, ऊँचाई, वजन, तदबीर, कोशिश. चाल, उचकन.
ఎత్తుట, उठाना लेना.
ఎత్తుగడ, युक्ति, यत्र, रचना.
ఎత్తువేయుట, तोलना.
ఎదిరించుట, सामना करना, अड़ना, न मानना, विरुद्ध बोलना.
ఎదుగుట, बढ़ना. बड़ा होना.
ఎదుట, सामने, समक्ष.
ఎదురాడుట, एतराज़ करना, रोकना.
ఎదురు, सामने, विरुद्ध,—పడుట, सामने होना.
ఎదురుకోలు, अगवानी, सामना-करना.
ఎదురుచూచుట, इंतजार या प्रतीक्षा करना.
ఎద్దు, बैल, साँड़,—నాలుకచెట్టు, गोभी, गोजिया.
ఎనుబది, अस्सी.
ఎనుము, भैसा.
ఎన్ని, कितने.
ఎన్నిక, चुनाव, गिनती.
ఎన్నుట, चुनना, गिनना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఎప్పుడు, कब, जब.

ఎప్పటికిని, कभी, कदापि.

ఎబ్బెఱికము, घृणा, नफ़रत.

ఎముక, हड्डी.

ఎర चारा, आहार.

ఎరవు, उधार.

ఎరువు, खाद, पाँस.

ఎఱ, केंचुआ.

ఎఱుగుట, समझना, मालूम होना.

ఎఱుక, समझ, पहचान, मालूम.

ఎఱుకలవాఁడు, कंजड़, खाना, बदोश.

ఎఱుపు, लाल, लाली, अरुणाई, सुर्ख़.

ఎలికె, टांड, परछत्ती.

ఎలుఁగు, भालू, रीछ, आवाज.

ఎలుక, चूहा, मूसा,—బోను, चूहा दाना,— చెవిచెట్టు, मूसाकानी.

ఎల్ల, हद, सीमा.

ఎల్లుండి, परसों.

ఎవఁడు
ఎవతె } कौन, जो,—అయినను, कोई.
ఎవరు

ఎవ్వి, क्या.

ఎసరు, अदहन.

ఏ

ఏ, कौन, क्या, जो, है न, ही.

ఏండ్లు, साल, बरस.

ఏఁడి, कहाँ है?

ఏఁడికోల, हरसा, हरिस.

ఏఁడు
ఏఁడాది } साल, बरस.

ఏఁడుడి, बरसी.

ఏఁబది, पचास.

ఏకగ్రీవము, एकस्वर, एकमत.

ఏకముగా, मिलकर, साथ.

ఏకాంతము, अकेलापन, पोशीदगी.

ఏకాకి, अकेला, तनहा.

ఏకాగ్రత, अचंचलता.

ఏకీభవించుట, मिलना.

ఏకు, पूनी.

ఏకుట, धुनकना, धुनना.

ఏటవాలు, ढालू, झुकाव.

ఏడాకులరటి, छतिवन.

ఏడిపించుట, रुलाना, कष्ट देना.

ఏడు, सात.

ఏడుగడ, सहारा, रक्षक.

ఏడుచుట, रोना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఏతాము, ढेंकली.
ఏది, क्या, कौन.
ఏదుపంది, साही.
ఏదైన, कोई, किसी.
ఏని, अगर, यदि, तो.
ఏనుఁగు, हाथी.
ఏనుఁగుకాలు, हाथी पैर, श्लीपद, पीलपांव.
ఏపిచెట్టు, शाल
ఏమఱుపాటు, भूल, अचानक.
ఏమంటే, कि, क्योंकि.
ఏమి, क्या, क्यों,—యు, कुछ भी.
ఏమయిన, जो हो.
ఏమో, नहीं मालूम, शायद.
ఏరుపాటు, प्रबंध, बंदोवस्त, निश्चय, व्यवस्था.
ఏర్పడుట, बंदोवस्त होना, सिद्ध होना.
ఏర్పఱచుట, इंतजाम करना.
ఏఱు, दरिया, नदी,—ట,बीनना, चुनना.
ఏల, क्यों ?
ఏలకికాయ, इलायची.
ఏలము, नीलाम.
ఏలాగు, कैसे.
ఏలుట, अधिकार करना, रक्षा करना, शासन करना.
ఏలికపాము, केंचुआ.
ఏలుబడి, शासन, पालन.
ఏవగించుట, घृणा या नफ़रत करना.
ఏవి, क्या, कौन, कहाँ हैं ?
ఏస, ग्रास्य, घुमाव.
ఏసి, फी,—వదేసి, दस दस.

ఐ

ఐకమత్యము, एकता,एका, मेल.
ఐదవతనము, सोहागिनी पन.
ఐన, చూ. "అయిన."
ఐపు, पता, ठिकाना.
ఐపోవుట, चुकना, खतम, होना.
ఐమూల, तिरछा.
ఐశ్వర్యము, विभव, ऐश्वर्य.

ఒ

ఒంకె, खूँटी.
ఒంటరి, अकेला, असहाय.
ఒంటె, ऊँट.
ఒంటెద్దుబండి, एकी.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఒండొరులు, परस्पर आपस, अन्योन्य.
ఒక, एक.
ఒకటొకటిగా, एक २ करके.
ఒకప్పుడు, कभी, किसीसमय.
ఒకవేళ, कहीं, कदाचित्.
ఒకానొక, कोई, किसी.
ఒక్కుమ్మడి, एक बारगी.
ఒకరు, कसैला, कसैलापन.
ఒగ్గుట, చూ. "ఒడ్డుట."
ఒట్టు, कसम, सौगंद,—పెట్టుట, कसम खिलाना,— పెట్టుకొనుట, कसमखाना.
ఒడగూడుట, सिद्ध होना.
ఒడంబడిక, स्वीकार, लिखतपढ़त.
ఒడలు, बदन, शरीर,—విరువు, अंगड़ाई,—మఱపు, अपने को भूलना.
ఒడి, गोद, पल्ला.
ఒడియుట, चूना रसना, झरना, निकलना, चुकना.
ఒడిసెల, ढ़ेलवांस, फन्नी, गोफना.
ఒడుదొడుకు, संकट, तंगी.
ఒడుపు, उपाय.
ఒడ్డగిల్లుట, झुकना, हटना.
ఒడ్డాణము, करधनी.
ఒడ్డు, किनारा, मोटा.
ఒడ్డుట, दाँव पर लगाना.
ఒత్తిడి, दबाव, सम्मर्द, जल्दी.
ఒత్తిగిలుట, हटना.
ఒత్తు, घना, सहारा.
ఒత్తుట, दबाना, पोंछना, बेलना.
ఒత్తుకొనుట, दबना.
ఒదికిలబడుట, झुकना.
ఒద్ద, पास, समीप, पर.
ఒనగూడుట, सिद्ध होना, मिलना.
ఒప్పందము, क़रार, फैसला, ठहराव, सपुर्दगी— చేయుట, सरेखना, जमोगना.
ఒప్పగించుట, सौंपना, सुपुर्द करना, सुनाना.
ఒప్పించుట, कबूल करना.
ఒప్పు, शुद्धि,—ట, अच्छा लगना, राजी होना, स्वीकार करना.
ఒప్పుదల, कबूल.
ఒయ్యారము, चटक मटक, अकड़, टसक.
ఒరకల్లు, कसौटी.
ఒరగుట, झुकना, गिरना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఒరచుట, रगड़ना.
ఒరపిడి, रगड़.
ఒరయుట, रगड़ खाना.
ఒరవడి, नक़ल उतारना.
ఒఱ, म्यान.
ఒఱబీజము, फोता बढ़ना.
ఒలుకుట, गिरना, ढलकना.
ఒలుకఁబోయుట, लुढ़काना, टपकाना.
ఒలుచుట, नोचना, छिलका निकालना.
ఒల్లె, ओढ़नी, उपरनी.

ఓ

ఓ, हे, ऐ, ओ.
ఓండ్రపెట్టుట, रेंकना, हींसना.
ఓటమి, हार, पराजय.
ఓటి, फूटा.
ఓడ, जहाज़,—కీలు, अलकतरा, —రేవు, डाक,— కంబము. मस्तूल.
ఓడించుట, हराना, परास्त करना.
ఓడుట, हारना.
ఓఢ్రము, उड़ीसा, उड़िया.
ఓణి, చూ. "ఒల్లె."
ఓదార్చుట, ढाढस देना, दिलासा देना.
ఓపిక, ताकत, सहन.
ఓమము, अजवायन.
ఓరచూపు, तिरछी नज़र, कनखी.
ఓరీ, अबे, अरे.
ఓరుగాలి, झोंका, तेज आंधी.
ఓర్చుట, सहना, झेलना, क्षमा करना.
ఓర్పరి, सहिष्णु, गमखोर, साबिर.
ఓర్పు, ब्र, सक्षमा, सहन.
ఓర్వలేమి, डाह, ईर्ष्या, कुढन.
ఓలగము, दर्बार.
ఓలలాడుట, किलोलें करना, गोते लगाना.
ఓలి, दहेज, शुल्क.
ఓషధి, वनस्पति, जड़ी बूटी.
ఓసీ, अरी.
ఓహో, अहो.

ఔ

ఔఁగాక, हो, अस्तु.
ఔత్సుక్యము, उत्कंठा, हौसला.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఔదార్యము, उदारता.
ఔద్ధత్యము, दुष्टता.
ఔను, हाँ, ठीक, सच.
ఔరా! बापरे! हाय, भला.
ఔషధము, दवा.

క

కంకణము, कंगन, कंकण.
కంకర, कंकड़.
కంకి, बाल.
కంచె, घेरा, कँटीली झाडी.
కంచము, थाली, रिकावी.
కంచరగాడిద, खच्चर.
కంచరి, कसेरा, ठठेरा.
కంచు, कांसा.
కంటఁబడుట, नजर आना.
కంటకము, कांटा.
కంటాణి, सूआ.
కంటిపాప, आंखकी पुतली.
కంటె, से, अपेक्षा, हँसली.
కంఠపాఠము, मुखस्थ, याद.
కంఠము, गला, स्वर.
కండ, मांस, बोटी, गूदा, दल.
కండచక్కెర, मिस्री.
కండువా, दुपट्टा, तिरछी धरन.
కండె, लच्छा, भुट्टा.
కంత, छेद, शिगाफ़.
కంతి, गुमटा, गिलटी.
కంద, सूरन.
కందకము, खाई, खंदक.
కందమూలము, कंदमूल.
కంది, अरहर, तुवर.
కందుట, जलना, लाल होना, मार उभड़ना, उपटना.
కందురీఁగ, बर्रे, लखेरी, ततैया.
కంచెనవేయుట, उँगनी.
కంప, कंटीली झाड़ी.
కంపము, చూ. "వణఁకు."
కంపించుట, చూ. "వణఁకుట."
కంపు, गँध, बदबू.
కంబళి, कंबल.
కక్క, चाचा, काका.
కక్కసము, पीड़ा.
కక్కు, कै, उलटी, दांता, दर्रा, ताख.
కక్కుట, कै करना.
కక్కుపెట్టుట, टांकना.
కక్కుర్తి, लालच, उतावली.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కక్ష, हठ, ज़िद्द, तुलना.
కగ్గుట, रंग उतरना.
కచేరి, कचहरी, इजलास.
కచ్చా, कच्चा.
కచ్చింపు, दुराग्रह.
కచ్చిక, खरिया.
కచ్చితము, ठीक़, बराबर.
కచ్చె, झगड़ा, कलह.
కచోరము, कचूर.
కచ్చ, काछा.
కజ్జికాయ, गुझिया.
కటకటాలు, कटघारा.
కటాక్షము,. तिरछी चितवन, अनुग्रह.
కటారు, तलवार, कटारा.
కటిక, कसाई, बेरहम, खटीक.
కటుకరోహిణి, कुटकी.
కటువు, कडुआ.
కట్ట, पूला, जुट्टी, बांध.
కట్టడ, नियम, कायदा, हुक्म.
కట్టడము, इमारत.
కట్టు, जूस, बंधन, दलबंदी, पहराव, एकता.
కట్టుగుంజ, खूँटा.
కట్టుట, बांधना, पहनना, बनाना.
కట్టుబడుట, अधीन होना.
కట్టుబాటు, नियम, मर्यादा.
కట్టుబట్ట, धोती.
కట్టుబడి, लगान, कर.
కట్టె, लकड़ी, लक्कड़.
కట్నము, दहेज, नेग, भेंट.
కఠినము, कड़ा, दुशवार, मुश्किल, क्रूर.
కడచుట, बीतना, गुजरना.
కడతేర్చుట, रक्षा करना.
కడపట, अंत में, आखिर को.
కడమ, बाकी, शेष.
కడవ, घड़ा, गगरी.
కడి, कौर, चोंथ
కడిగించుట, धुलाना
కడిమిచెట్టు, कदम.
కడియము, कड़ा, कंगन, तोड़ा, पाजेब.
కడుగు, चावल का धोवन.
కడుగుట, धोना, पखारना.
కడుపు, पेट, कोख,—తో నుండుట गर्भिणी होना,—నొప్పి, पेट का दर्द.
కడుపుబ్బు, जलन, ईर्ष्या.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కడ్డీ, छड़.
కణత, कनपटी.
కణము, किनका, बूंद.
కణిక, गुल्ली.
కణితి, చూ. "కంతి."
కణుజు. शिकरा.
కణుపు, गांठ, पोर.
కత్తి, छुरी, तलवार, कत्ती.
కత్తిపీట, हँसिया, पहँसुल.
కత్తిరించుట, कतरना.
కత్తెర, कैंची, कृत्तिका.
కత్తెరదొంగ, गिरहकट.
కథ, किस्सा, कहानी.
కద, हैन.
కదంబము, कदम.
కదపా, स्वीकारपत्र.
కదము, कदम.
కదలిక, चलन, कंपन.
కదలించుట, हिलाना, हटाना.
కదలుట, हिलना, हटना.
కదుపు, झुंड.
కదుము, गिलटी, सूजन.
కదురు, तकुआ, तकला.
కనబడుట, दिखाई देना.
కసరు, कसैलापन.

కనికరము, तरस, कृपा.
కనిపట్టుట, पता लगाना.
కనిపించుట, दीख पड़ना, नजर आना.
కనిపెట్టుట, प्रतीक्षा करना, वाट देखना, निकालना.
కనీసము, कम से कम.
కనుట, देखना, जनना.
కనుక, इसलिये, अतः, तो.
కనుకట్టు, नज़रबंदी, डीठ बंध.
కనుగిలుపు, इशारा.
కనుగ్రుడ్డు, तारा, पुतली.
కనుచీకటి, गोधूली, हलका अंधेरा.
కనుచాటు, छिपाव, आड़.
కనుపాప, आंख की पुतली.
కనుపు, చూ. "కణుపు."
కనుబొమ్మ, भौं.
కనుమ, घाटी.
కనురెప్ప, पलक, पपोटा.
కన్న, से, पैदा किया.
కన్నగాడు, नकाबजन, सेंधिया.
కన్నము, नकाब, सेंध.
కన్నీరు, आंसू.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కన్ను, आंख, छिद्र.
కన్య, क्वारी.
కపటము, धोखा, झांसा, पट्टी, छल.
కపటి, छली, दगाबाज.
కపాలము, खोपड़ी.
కపిల, कपिला.
కప్ప, मेंढ़क,—చిప్ప, सीप,—తాళము, कुफल, ताला,—గంతు, छिछली (ఒకఆట.)
కప్పము, मालगुजारी, कर, लगान.
కప్పి, घिरनी, गरारी.
కప్పు, छान, छप्पर, छतसंजन.
కప్పుట, छाना, ढांकना, ओढना.
కప్పురము, कपूर.
కఫము, बलगम, श्लेष्म.
కబంధము, धड़, रुंड़.
కబళము, कौर, ग्रास, गस्सा.
కబళించుట, निगलना.
కబోది, अंधा.
కమండలువు, तूंबा, कमंडलु.
కమతకాఁడు, काश्तकार का नौकर.
కమతము, खेती, काश्त, सीर.
కమరు, चिरायंध.
కమలాఫలము, संतरा, कँवाल.
కమలుట, झुलसना, जलना.
కమసాలి, सुनार.
కమాను, कमान, कमानी.
కముజు, तीतर, चकोर.
కమురుట, जलना, झुलसना.
కమ్మ, तरकी, करनफूल, चिठ्ठी डंठल, एक शूद्र, मीठा, स्वादिष्ठ.
కమ్మచ్చు, यंत्री, जंता.
కమ్మనూనె, मीठा तेल, फुलेल.
కమ్మరము, लुहार का काम.
కమ్మరి, लोहार.
కమి, किनार, पल्ला, तार.
కమ్ముట, छाना, घेरना, फैलना.
కయ్యము, झगड़ा, लड़ाई.
కరగించుట, गलाना, घुलाना.
కరఁగుట, गलना, पसीजना. घुलाना.
కరకకాయ, हड़.
కరడము, लहर.
కరణము, पटवारी, करण.
కరతాళము, ताली, करताल.
కరాటము, डिबिया.
కరారు, करार, ठहराव.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కరుడు, लोंदा, थक्का,—కట్టుట, थक्का होना, जमना.
కరుణించుట, कृपा करना.
కర్తవ్యము, फर्ज, धर्म.
కర్పాణి, करपान.
కర్పూరము, कपूर.
కర్పూరపువంగ, टमाटर, विलायती भांटा.
కర్మ, कर्म, करनी, करतूत.
కఱకు, कड़ा, खुरदरा, तेज.
కఱచుట, काटना, सीखना.
కఱదూపము, धुआंसा.
కఱవు, अकाल, दुर्मिक्ष, कभी.
కఱివేపచెట్టు, मीठा नीम.
కఱ్ఱ, छड़ी, लाठी. लकड़ी.
కఱ్ఱు, कुसी, फाल.
కల, सपना, ख्वाब, कला.
కలంకారి, रंगरेजी, कलमकारी.
కలక, आंख की बीमारी.
కలఁగుట, क्षुब्ध होना, गंदला होना.
కలఁత, खलबली, घबड़ाहट, क्रोध.
కలకండ, मिस्री.
కలకలము, कोलाहल.
కలగలుపు, मिलावट, मेल.
కలగూర, घालमेल.
కలప, घर बनानेकी लकड़ी.
కలపుట, मिलाना, जोड़ना.
కలబంద, घीकुवार, ग्वार पाठा.
కలము, कलम.
కలయంపి, गोवर मिला पानी.
కలయుట, చూ. "కలియుట."
కలవరము, घबड़ाहट.
కలవరించుట, नींद में बोलना.
కలశము, कलश.
కలహము, झगडा, दंगा.
కలాలి, कलाल, कलवार.
కలికము, अंजन.
కలిగొట్టు, पाटली, पाडरी.
కలియఁబడుట, टूटना, झपटना, धावा करना.
కలియఁబెట్టుట, मिलाना, घोलना.
కలియిక, भेंट, मिलाव, मेल.
కలియుట, मिलना, जुलना, भेंट करना.
కలుఁగు, बिल, छेद.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కలుగజేయుట, मिलाना, पहुँचाना, पैदा करना.

కలుగుట, होना, मिलना.

కలుపుట, చూ. "కలపుట."

కలువ, कई.

కలుపు, चिखुरन— తీయుట, निराना.

కలుషము, मैला, मलिन, मैल.

కల్కము, काढ़ा, कल्क.

కల్పన, रचना, कल्पना, बनावट.

కల్పించుట, बनाना.

కల్పితము, मनमाना, बनावटी.

కల్మషము, मैल, पाप.

కల్యాణము, मंगल, भलाई, ब्याह.

కల్ల, झूठ.

కల్లరి, झूटा.

కల్లు, ताड़ी, शराब, दारू.

కల్లోలము, लहर, मौज, खलबली.

కల్వము, खरल.

కళ, कला.

కళంకము, दाग, धब्बा, ऐब,— కళాయి, कलई, कड़ाही,— వేయుట, कलई करना.

కళాసు, मल्लाह, खलासी.

కళ్లె, कफ, बलग़म.

కళ్లము, खलिहान.

కళ్లెము, लगाम.

కవరు, लिफ़ाफ़ा, खरीता.

కవలవాండ్రు, जुड़वा, यमज.

కవచము, जिरह, बकतर.

కవాతు, कवायद.

కవి, शायर, कवि.

కవిత్వము, कविता, शायरी.

కవిరి, खैर, कत्था.

కవిలె, बही, खाता.

కవ్వము, मथानी—త్రాడు, कढ़नी नेता.

కషాయము, काढ़ा.

కష్టపడుట, मेहनत करना, कष्ट उठाना.

కష్టము, तकलीफ़, मुसीबत, मेहनत, कठिन.

కసక్కున, गचसे.

కసరతు, कसरत, व्यायाम.

కసరు, आंधी, कक्कड़, घुड़की.

కసరుట, झिड़कना. घुड़कना.

కసవు, घास. झाड़न.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కసాయి, कसाई, बूचड़.

కసి, क्रोध, द्वेष.

కసింద, कसौंजा.

కసుఁగాయ, कच्चा फल.

కస్తూరి, कस्तूरी, मुश्क.

కాండ్రించుట, खखारना, सांसना, गरजना, चीखना.

కాంతము, कांत.

కాంతి, आभा, छवि.

కాఁక, गरमी, जुरी, हरारत.

కాఁకర, करेला.

కాఁగు, ततहड़ा

కాఁగుట, गरम होना.

కాఁచు, कत्था, खैर.

కాఁచుట, गरम करना, तापना, औटना.

కాఁడ, डंडी, ढण्ठा.

కాఁడి, जुआ, —కట్టు, डांड, मेंड़.

కాఁపు, बाशिंदा, किसान.

కాఁపురము, गृहस्थी, निवास.

కాఁపురముండుట, बसना.

కాఁపురస్థుఁడు, बाशिंदा, रहनेवाला.

కాఁబట్టి, अतः, इसलिये.

కాఁబోలు, शायद.

కాక, बिना, सिवाय, अलावा.

కాకి, कौवा, काग.

కాకిదొండ, कड़वी कंदूरी.

కాకిబంగారు, अबरक.

కాకిసోమాల, मिरगी.

కాకున్న, अथवा, किंवा, या, वा, नहीं तो.

కాగడా, मशाल.

కాగితము, कागज़.

కాచు, చూ. "కాఁచు."

కాచుట, रखवाली करना, रक्षा करना, फलना, इंतजार करना.

కాజ్రగ్గ, कांदा.

కాటకము, చూ. "కఱవు."

కాటా, कांटा.

కాటు, डसन, घाव जलना, अधिक उबलना, आंच खाना.

కాటుక, काजल, —బరిణె, कजलौटी.

కాటుకపిట్ట, खंजन पक्षी, ममोला.

కాడు, मरघट.

కాదు, न, नहीं.

కాన, చూ. "కనుక."

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కాని, लेकिन, परंतु, मगर, पैसा.
కానుక, तोहफ़ा, भेंट, सौगात.
కానుగు, चिलबिल.
కానుపు, प्रसूति.
కాపరి, रखवाला.
కాపాడుట, रक्षा करना.
కాపు, रखवाली, फलना.
కామ, डंडी.
కామంచి, मकोय.
కామము, इश्क़, इच्छा.
కామాటము, चाकरी, कठिन काम.
కామాల, कामल.
కాముకుడు, आशिक़, प्रेमी.
కాయ, फल, फली, घट्ठा.
కాయధాన్యము, दलहन.
కాయుట, चमकना.
కారకము, गरमी.
కారణము, सबब, वजह.
కారము, तीतापन, चरपराहट, झाल, मिर्च, लोना.
కారాగృహము, చూ. "చెఱసాల."
కారు, मौसिम, काला, खारा.
కారుచిచ్చు, अति खट्टा, दावानल.
కాతము, ढेंकली.

కార్యదర్శి, निरीक्षक, मंत्री.
కార్యము, काम, प्रयोजन.
కార్యస్థానము, दफ्तर, कार्यालय.
కాఱుట, ढलना, चूना, टपकना.
కాఱ్చుట, चुवाना.
కాలక్షేపము, वक्त गुज़ारना.
కాలము, जमाना, वक्त, मौसिम, समय.
కాలిత్రోవ, पगडंडी.
కాలినడక, पैदल.
కాలిబంటు, प्यादा.
కాలు, पैर, पाँव.
కాలుట, जलना, आग लगना.
కాలుద్రవ్వుట, लड़ाई मांगना.
కాలువ, नाला, नहर.
కాల్చుట, सेंकना, जलाना.
కాళ్లజెఱ్ఱి, कनखजूरा.
కావచ్చును, शायद, होसकता.
కావడి, बहंगी, काँवर.
కావలయుట, चाहना.
కావలి, चौकसी, रखवाली.
కావి, गेरुआ, गेरू.
కావించుట, करना, बनाना.
కావున, इसलिये, अतः

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కావుపేయుట, औसारा.

కాసా, खवास, दासीपुत्र.

కాసు, पाई, सावरन.

కాసె, काछ.

కాసెకోక, कमरबंद, पटका.

కింకవాయువు, दुम गजा.

కింద, नीचे, बदले.

కిక్కిరిసియుట, ठुसना, खचाखच भरना.

కిచ్చిలి, संतरा.

కిచకిచ, चहचहा, चूँ चूँ.

కిటికీ, खिड़की.

కిటుకు, चालाकी, मर्म.

కితము, पहले.

కితాబు, खिताब, पदवी.

కిత్తనార, रामवांस.

కిమ్మత్తు, कीमत, भाव, दर.

కిరణము, किरन.

కిరస్తాను, ईसाई.

కిరాతుఁడు, भील.

కిరీటము, मुकुट, ताज़.

కిఱ్ఱు, चरमर,—చెప్పు, चरमरा-जूता.

కిలకిల, किलकारी.

కిలుము, जंग, कसाव.

కిస్తి, किस्त.

కిస్మిసు, किशमिश.

కీఁచు, कूक, झीं झीं.

కీఁచుటాయి, झींगुर, झिल्ली.

కీటకము, कीड़ा.

కీటు, तह, परत.

కీడు, हानि, नुकसान.

కీనీడ, छाया.

కీర్తన, गाना, भजन.

కీర్తి, यश, नेकनामी.

కీలు, जोड़, गांठ, उपाय, अलकतरा.

కుంక, बेवा, विधवा.

కుంకుడు, रीठा.

కుంకుమపువ్వు, केसर.

కుంకుము, रोरी.

కుంగుట, చూ. "క్రుంగుట."

కుంచె, कूंचा, कूंची.

కుంచెకోల, कंजी.

కుంచుట, संकुचित करना.

కుంట, कुंड, गड्ढा.

కుంటి, लंगड़ा.

కుంటుట, लंगड़ाना.

కుంటెనకాఁడు, दलाल, कुटना, (కత్తె) कुटनी, दूती.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కుండ, घड़ा, कुंभ, कलसा.

కుండము, कुंड.

కుండలము, 'कुंडल, घेरा.

కుండలించుట, घेरना, गेड़ना.

కుండు, 'कुंड.

కుందనము, कुंदन, खरा, सोना.

కుందుట, नीचे को बैठना.

కుందేలు, खरगोश, खरहा.

కుంపటి, अंगीठा, जारा, गमला.

కుక్క, कुत्ता,—గొడుగు, कुकुरमुत्ता.

కుక్కి, झिलँगा.

కుక్కుట, ठसाठस भरना, दबाना, ठूसना.

కుక్షింభరి, पेटू, स्वार्थी.

కుచ్ఛితము, नीचता, बुराई.

కుచ్చెళ్లు, चुनन, सिकुड़न.

కుచ్చు, झब्बा, गुच्छा.

కుటిలుఁడు, टेढ़ा, छली.

కుటీరము, झोंपड़ी, कुटी.

కుటుంబము, परिवार, कुनबा.

కుటుంబి, परिवार वाला, कुटुम्बी.

కుట్టించుట, सिलाना.

కుట్టు, सिलाई, मल, गुमीला.

కుట్టుట, सीना, छीतना, डंक-मारना, डंसना, वेधना, टांकना.

కుట్ర, षड्यंत्र, फरेब.

కుట్రపువాఁడు, दर्जी.

కుడి, दाहिना.

కుడితి, चावल वगैरः का धोवन.

కుడుచుట, खाना, पीना, भोगना.

కుడుపుట, खिलाना, पिलाना.

కుడుము, भाप में पकाई हुई टिकिया.

కుతకుతలాడుట, खदबदाना.

కుతర్కము, वक्रवाद, वितंडा.

కుతిక, गला.

కుతికంటు, मंगलसूत्र.

కుతూహలము, उत्कट, कौतुक.

కుత్సితము, कपट, फरेब.

కుదవ, थक्का, चक्का, थल.

కుదించుట, नीचे बिठाना, संकुचित करना.

కుదికిలఁబడుట, पलथी मार कर बैठजाना.

కుదిరిక, तरतीब, ठहराव, स्थिरता.

కుదురు, गेंडुरी, स्थिरता.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కుదురుట, तैहोना, [ठीक होना-सुधरना.

కుదువ, गिरवी, रहन.

కునికిపాటు, झपकी, ऊंघ.

కుప్ప, टाल, अटाला, गांज.

కుప్పె, बोतल, घड़ा, टिकिया.

కుబుసము, చూ. "కూసము."

కుమారుఁడు, लड़का, बेटा.

కుమార్తె, लड़की, बेटी.

కుమ్మరి, कुम्हार,—సారె, चाक.

కుమ్మరించుట, उँडेलना, गिराना.

కుమ్ము, भूसीकी आग.

కుమ్ముట, सींग मारना.

కుయి, आह, पुकार.

కుయుక్తి, ठग विद्या.

కురపము, చూ. "గోఱపము."

కురాసానివోమము, खुरसानी-अजवायन.

కురిచీ, कुरसी.

కురిడీ, गिरी.

కురియుట, बरसना.

కురుమ, गड़रिया, कुर्मी.

కురువేరు, सुगन्ध बाला.

కురూపి, भद्दा, बेढंगा.

కుఱచ, छोटा, नाटा.

కుఱుపు, फोड़ा.

కుఱ్ఱఁడు, छोकरा, लड़का.

కులము, वंश जाति.

కులుకు, चटक मटक, चोचला.

కుళ్లగించుట, गोड़ना.

కుళ్లాయి, टोपी, नल.

కుళ్లుట, सड़ना.

కుళ్లుపోతు, अधीर, कुढ़नेवाला.

కుశలము, చూ. క్షేమము.

కుశలుఁడు, చూ. "నేర్పరి."

కుష్ఠరోగము, कोढ़.

కుసుమ, कुसुम.

కుస్తీ, कुश्ती.

కూకటి, जुल्फ़,—వేరు जड़.

కూఁకలువేయుట, भला बुरा सुनाना.

కూత, कूक, चिल्लाहट.

కూఁతురు, बेटी.

కూఁతురుబుడమ, शंखिनी.

కూజా, सुराही.

కూటమి, सम्मेलन, एकता.

కూటము, बैठक, दीवानखाना.

కూటసాక్షి, झूटा गवाह.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కూడ, साथ, संग.

కూడఁబెట్టుట, इकट्ठा करना.

కూడని, नामुनासिब.

కూడలి, केंद्र, संगम.

కూడిక, संकलन, जोड़, मेल.

కూడు, खाना.

కూడుట, मिलना, जोड़ना, इकट्ठा होना.

కూన, बच्चा,—రాగము, गुनगुनाना.

కూనీ, हत्या, खून, क़तल.

కూయుట, चिल्लाना, चहकना.

కూర, तर्कारी, साग.

కూరుట, ठुसना.

కూరుకు, नींद.

కూరుకొనిపోవుట, फँसना.

కూర్చి, प्रति, लिये.

కూర్చుట, मिलाना, इकट्ठा करना, जोड़ना.

కూర్చుండఁబెట్టుట, बिठलाना.

కూర్చుండుట, बैठना.

కూర్పు, मिलाव, मिलाई, संस्करण.

కూలి, मज़दूरी.

కూలివాఁడు, कुली, मज़दूर.

కూలుట, गिरना, मरना.

కూసము, केंचुल, चूल.

కృతఘ్నుఁడు, नमकहराम.

కృతజ్ఞుఁడు, नमकहलाल, वफादार.

కృతార్థుఁడు, सफल, उत्तीर्ण.

కృత్రిమము, नकली, बनावटी.

కృశించుట, दुबला या पतला होना.

కృషకుఁడు, किसान, खेतिहर.

కృషి, खेती, जिराअत, उद्योग.

కృష్ణపక్షము, बदी, कृष्णपक्ष.

కృష్ణుఁడు, कन्हैया, श्री कृष्ण.

క్లుప్తము, मुख़तसर.

కెంపు, लालमणि.

కెలకుట, मथना, विलोड़ना.

కేంద్రము, केंद्र, सदर.

కేక, टेर, हाँक, शोर, पुकार.

కేవలము, ठेठ, निरा, बिलकुल, खालिस, सिर्फ.

కేవు, उतराई, खेवा.

కైది, कैदी, बंदी.

కైదు, कैद.

కైపు, नशा, मतवालापन.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కైవారము, तारीफ़, प्रशंसा.

కొంకర, टेढ़ा, टेढापन.

కొంకి, अंकड़ी,—కట్టి, जेरी, कुबड़ी.

కొంకు, संकोच, शक.

కొంగ, बगुला, सारस.

కొంగు, आंचल, पल्ला.

కొంచెము, तनिक, थोड़ा, ज़रा.

కొంటె, बदमाश, शरीर,—बद-माशी, शरारत.

కొండ, पहाड़, पर्वत,—కాలువ, झरना.

కొండగోగు, अंबाडा.

కొండచిలువ, अजगर.

కొండనాలుక, घांटी, कौवा.

కొండమల్లె, कुरैया.

కొండముచ్చు, ढंढोर, लंगूर.

కొండి, डंक.

కొండెకాడు, चुगलखोर.

కొండెము, चुगली.

కొంత, कुछ.

కొందఱు, कुछ लोग.

కొంప, घर, कुटी.

కొక్కొరొక్కోయి, बांग.

కొక్కెము, अँकुड़ी, हुक, फली-फश.

కొక్కెర, बगुला.

కొజ్జా, खोजा, हिजड़ा.

కొటారు, भंडार.

కొట్టివేయుట, नाज़ायज़ करना, काटना, रद्द करना.

కొట్టు, कोठरी, कोठा, कमरा.

కొట్టుట, मारना, पीठना, ठोंकना बजाना, काटना.

కొట్టుకొనిపోవుట, बहज़ाना.

కొట్టుకొనుట, तड़पना, छटपटाना, तलमलाना, मारना.

కొడవలి, दराँती, हँसिया.

కొడి, गुल,—స్తంభము, कंडीलिया.

కొడిసె, कुडा, कुरैया.

కొడుకు, बेटा, लड़का.

కొణిగ, ओरी, ओलती.

కొత్తిమీర, धनिया, कोथमीर.

కొత్త, नया, नूतन.

కొదవ, बाकी, कसर, दोष, बचाहुआ.

కొద్ది, थोड़ा, ज़रा, कम.

కొన, सिरा, अग्र, नोक.

కొనసాగుట, वढ़ना, पूरा होना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కొనిపోవుట, लेजाना.

కొనియాడుట, చూ. "పొగడుట."

కొనుట, मोल लेना, खरीदना (ఆత్మనేపద క్రియలకు హిందీ లో. लेना, సహాయక క్రియగా వచ్చును, करलेना, చేసికొనుట, पढ़. लेना, చదువుకొనుట, మొ.)

కొన్ని, कुछ.

కొప్పు, चोटी, जूड़ा.

కొబ్బరి, गरी,—కాయ, చెట్టు, नारियल.

కొమారిత, बेटी, लड़की.

కొమ్మ, डाल, शाख.

కొమ్ము, सींग, दांत.

కొయిగండ, अंजना.

కొయ్య, लकड़ी.

కొరడా, कोड़ा, चाबुक.

కొఱఁత, कमी, कसर, टोटा.

కొఱకంచు, लुआटी.

కొఱకు, के लिये, के वास्ते, हित.

కొఱత, सूली.

కొఱమాలిన, निकम्मा.

కొఱవి, लुआठी, —దయ్యము, अगिया, बेताल, छलावा.

కొఱుకుట, कुतरना, काटना.

కొఱ్ఱలు, कंगनी.

కొఱ్ఱు, मेख, सूली.

కొలది, भर, गहराई, ज्यों ज्यों, त्यों त्यों.

కొల, नाप, माप.

కొలగాఁడు, बया.

కొలగారము, बयाई.

కొలత, नाप.

కొలను, ताल, तालाब.

కొలికి, आँख की कोर.

కొలికిపూస, माला का प्रधान मणि या दाना.

కొలిమి, भाड,—తిత్తి, भाथी.

కొలుచుట, नापना, मापना, भजन करना.

కొలువు, दर्बार, सेवा.

కొల్ల, लूट,—పోవుట, लूटा जाना.

కొల్లకాడు, लुटेरा.

కొల్లాయి, अंगोछा, गमछा.

కొవ్వు, चरबी, मज़ा, घमंड.

కొస, सिरा.

కొసరు, घाल, घलुवा.

కోఁత, कटाई.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కోఁతి, बंदर,—కొమ్ముచ్చు, चिल्हवाड़ा.

కోక, साड़ी.

కోకిల, कोयल.

కోట, किला, कोट, गढ़.

కోటి, करोड़.

కోడలు, बहू, पतोहू.

కోడి, मुर्गा.

కోడిగము, दिल्लगी, हँसी.

కోడిజుట్టు, गुलतुर्रा, मुर्गकेश.

కోడు, पाँया, नहर.

కోడె, बछड़ा, युवक, छैला.

కోణము, कोना.

కోన, घाटी, दर्रा.

కోనేఱు, पक्का तालाब.

కోపగించుట, गुस्से में आना, क्रुद्ध होना, चिढ़ना, तिनकना, बिगड़ना.

కోపము, गुस्सा, झुंझलाहट.

కోపి, नाराज़, गुस्सावर.

కోమటి, बनिया, वैश्य.

కోమలము, मुलायम, नरम, नाजुक.

కోయ, भील, कंजड़.

కోయిల, कोयल.

కోయుట, काटना, तोड़ना, चीरना.

కోరడి, डंडवारा.

కోరా, कोरा.

కోరింద, एक कँटीली झाड़ी.

కోరిక, इच्छा, चाह, अरमान, कामना.

కోరుట, चाहना, आकांक्षा करना.

కోఱ, दांत, दाढ़, दंष्ट्रा.

కోల, डंडा, तीर, लंबा.

కోలాటము, एक नाच.

కోలాహలము, शोर हल्ला.

కోలుకొనుట, ठीक होना, चंगा होना.

కోలుపోవుట, खोना, बिगड़ना, हाथ धोना.

కోవెల, मंदिर, कोयल.

కోశము, खजाना, कोश.

కోసము, के लिये, के वास्ते.

కోసు, कोस.

కౌఁగిలి, आलिंगन.

కౌఁగిలించుట, गले लगाना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

కౌజు, तीतर.

కౌపీనము, कांछा, कौपीन.

కౌలు, क़ौल, लिखतपढ़त.

క్రమము, तरतीब, सिलसिला, क्रम उचित.

క్రమశః, क्रम से, धीरे धीरे.

క్రయము, खरीदना.

క్రింద, नीचे, तले, पेश्तर, पहिले.

క్రిమినలు, फ़ौज़दारी.

క్రుంకుట, अस्तहोना, डूबना.

క్రుంగుట, दबना, ढलना.

క్రుళ్లుట, చూ. "కుళ్లుట."

క్రూరుఁడు, बेरहम, ज़ालिम, निठुर.

క్రేగన్ను, तिरछी नज़र.

క్రేళ్లుఱుకుట, छलांग मारना.

క్రైస్తవుఁడు, ईसाई.

క్రొత్త, नया, ताजा.

క్రొవ్వు, मज्जा, चर्बी.

క్రొవ్వుట, मोटा होना, मतवाला होना.

క్రోడీకరించుట, संग्रह करना.

క్రోధము, చూ. "కోపము."

క్రోవి, चोंगा.

క్వచిత్తు, कहीं कहीं.

క్షణము, पल, क्षण.

క్షత్రియుఁడు, क्षत्रिय, खत्री.

క్షమ, చూ. "ఓర్పు."

క్షమాపణ, क्षमा, माफ़ी.

క్షమించుట, माफ़ी करना.

క్షయము, ह्रास, नाश, तपेदिक, यक्ष्मा.

క్షామము, अकाल, गरीबी.

క్షారము, क्षार, नमक.

క్షీణము, दुबला, पतला.

క్షీణించుట, చూ. "కృశించుట."

క్షుద్రము, छिछोरा, ओछा, तुच्छ.

క్షేత్రము, तीर्थस्थान.

క్షేమము, कुशल. खैरियत, खुश.

క్షోభ, खलबली, बेचैनी, रंज.

క్షౌరము, हजामत, मुंडन.

ఖ

ఖంజరి, खंजड़ी.

ఖండనము, खंडन, तरदीद.

ఖండము, टुकड़ा, हिस्सा.

ఖండించుట, काटना, खंडन करना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఖగోళము, खगोल.

ఖచితము, जटित, जड़ा हुआ.

ఖజానా, खजाना.

ఖడ్గము, तलवार.

ఖడ్గమృగము, गैंड़ा.

ఖరా, खरा.

ఖరీదు, मोल, कीमत.

ఖర్చు, खर्च, खपत, व्यय.

ఖర్జూరము, खजूर,— పండు, छुहारा, पिंडखजूर.

ఖాతా, खाता, वही.

ఖాయము, क़ायम, स्थिर.

ఖాళీ, खाली, शून्य.

ఖావందు, खाविंद, मालिक.

ఖాసా, सगा, खास.

ఖిన్నుఁడు, चिंतित, उदासीन.

ఖిలము, बिगड़ा.

ఖూనీ, खून, हत्या, वध.

ఖ్యాతి, शोहरत, नामवरी, यश.

గ

గంగడోలు, हेगा.

గంగరావి, पारस पीपल.

గంగరేఁగు, बड़ा बेर.

గంగానమ్మ, ग्रामदेवता.

గంగాళము, गंगाल.

గంగిరెద్దు, नादिया.

గంజి, माँडी, माँड़.

గంజాయి, गाँजा.

గంట, घंटा, घंटी.

గంటము, घंट.

గంటు, घाव, जख्म, खरोंच, खराश.

గంటుబారంగి, भारंगी.

గంటెలు, बाजरा.

గండపెండేరము, तोड़ा.

గండమాల, गलगंड.

గండము, गंड.

గండి, छेद, दरार.

గండుచీమ, चींटा.

గంత, गुदड़ी, कंथा, पट्टी.

గంతు, छलांग, उछल, कुलाँच.

గంధపుచెక్క, चंदन, संदल.

గందరగోళము, हड़बड़ी, खलबली.

గంధకము, गंधक.

గంధము, महक, गंध, बू, चंदन.

గంప, टोकरा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

గంభీరము, गहरा, गंभीर.

గగురు, रोमांच, पुलक.

గచ్చ, कंज़ा.

గచ్చు, गच.

గజ్జి, खाज, खुजली.

గజ్జె, घुंघरू.

గజగజ, थर थर.

గజనిమ్మ, जंबीरी नींबू.

గజపిప్పలి, गजपिप्पली.

గజము, गज़.

గజ్జ, चड्डा.

గట్టి, कड़ा, ठस, ठोस, दृढ़, ठहराऊ.

గట్టివాఁడు, चतुर, समर्थ.

గట్టు, मेंड़, डांड़, पहाड़ी.

గడ, खांड़.

గడగడ, थर थर.

గడచుట, చూ. "కడచుట."

గడప, देहली, चौखट, दहलीज.

గడపుట, बिताना, काटना, टालना.

గడబిడ, गड़बड़.

గడి, हद, घेरा.

గడించుట, कमाना.

గడితేఱుట, निपुण होना.

గడియ, घड़ी, ब्योंड़ा, गज.

గడియారము, घड़ी.

గడువు, मुलतवी, फुरसत, अवधि.

గడుసరి, चालाक, प्रवीण.

గడుసరితనము, चालाकी.

గడ్డ, ढेला, ढेर, गांठ, कंद,—కట్టుట, जमना.

గడ్డపలుగు } कुदाली, सब्बल.
గడ్డపాఱ }

గడ్డము, ठोड़ी, दाढ़ी.

గడ్డి, घास, तृण,—బోఁద, पूला.

గడ్డు, मुश्किल, कठिन.

గణగణ, टनटन, घनघनाहट.

గణన, गिनती.

గణించుట, गिनना.

గణితము, गणित, इल्मे हिसाब.

గణ్యుఁడు, प्रतिष्ठित.

గతము, बीता हुआ, गत.

గతి, गति, दशा, पहुँच, सहारा, उपाय.

గతించుట, बीतना.

గత్తర, हैजा.

గద, गदा, लोड़, मुगदर.

గది, कमरा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

గదుముట, घुड़कना.

గద్గదము, गद्गद.

గద్ద, गीध, चील्ह, उकाब.

గద్దించుట, जौंकना, डांटना.

గద్దింపు, झिड़की, डपट.

గద్దె, गद्दी.

గద్యము, गद्य, नसर.

గని, खान.

గన్నేరు, कनेर.

గబుక్కున, अचानक.

గబ్బిలము, चमगीदड़.

గబ్బు, बदबू, दुर्गंध.

గమనించుట, मानना.

గమళ్లవాఁడు, చూ. „కలాలీ."

గయ్యాళి, झगडालू, लड़ाकिन.

గరగర, गरगराहट.

గరళము, जहर, विष.

గరాటీ, छुच्छी.

గరి, खुरदुरी.

గరిటె, कलछी, कलछुल.

గరిడి, कसरत, व्यायाम.

గరు, रोमांच.

గరుడస్తంభము, गरुड़ध्वज.

గరుత్మంతుఁడు, गरुड़.

గరుపనేల, बलुई जमीन.

గర్జనము, गरज, गर्जना.

గర్జించుట, गरजना, गुर्राना.

గర్భము, गर्भ, हमल, कोख.

గర్భిణి, गर्भवती, गाभिन.

గర్వపడుట, ऐंठना, घमंड करना.

గర్వము, घमंड, अभिमान, गर्व.

గర్హించుట, घृणा करना, नफ़रत.

గఱిక, दूब.

గఱుకు, खुरदुरा, खुरखुरा.

గలిజేరు, पुनर्नवा.

గలీబు, गिलाफ.

గల్లా, गल्ला, अनाज, गुल्लक.

గల్లంతు, शोर, हल्ला.

గల్లుగల్లున, छमछम.

గవదలు, गर्दन की गांठें.

గవ్వ, कौड़ी.

గసగసాలు, खसखस.

గసి, मेख, सूली.

గసిక, पच्चर.

గస్తీ, तिलावा, गश्त, रौंद.

గాండ్రించుట, मुख फूलना.

గాండ్ల, तेली.

గాంభీర్యము, गहराई, गंभीरता.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

గాజరు, गाजर.

గాడి, झुर्री, नाली.

గాగర, घाँघरा, लहंगा.

గాజు, चूडी, काँच.

గాజులవాడు, चुड़िहारा.

గాటము, तीक्ष्ण, गाढ.

గాటు, तेज़ी, झाल, धाँस.

గాడిద, गदहा, गधा.

గాడిదగడపర, कीड़ामारी.

గాడుపు, हवा, पवन, वायु.

గాఢము, घनिष्ठ, घना, अधिक.

గాథ, किस्सा, चरित्र.

గాద, असार.

గానము, गाना, संगीत.

గానుగ, कोल्हू,—పిండి, खली.

గాబరా, घबराहट.

గాయకుడు, गवैया, गानेवाला.

గాయము, जख्म, घाव, चरका.

గార, गच,—చెట్టు, हिंगोट, गोंदी.

గారడి, जादू, टोना.

గారడివాడు, जादूगर, बाज़ीगर.

గారాబు, लाड़, प्यार, दुलार.

గారు, जी.

గారె, बड़ा.

గార్హస్థ్యము, गृहस्थी.

గాలము, कंटिया.

గాలి, हवा, पौन.

గాలికబురు, अफवाह, उड़ती खबर.

గాలించుట, खाक छानना, ढूंढना.

గాలిపటము, पतंग.

గాలివాన, तूफान, आंधी.

గావంచ, गमछा, अंगोछा.

గింజ, बीज, दाना, धान.

గిచ్చుట, खरोचना, नखोटना.

గిజరు, गूदा.

గిట్ట, खुर, टाप.

గిట్టుట, मेल होना, लाभ होना, अच्छा लगना.

గిడస, नाटा, छोटा.

గిట్టుబాటు, पड़ता, फायदामंद.

గిత్త, बछड़ा, खैला.

గిన్నె, प्याला, तसला, कटोरा.

గిరాకి, महंगा.

గిరాటువేయుట, फेंकना.

గిడె, कुंड़ारा.

గిలక, अरहट, झुन झुनिया,—కాయ, घुनघुना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

గిలకచెట్టు, सनई.
గిలకరించుట, मथना.
గిలాబా, मिलावा.
గిలిగింత, गुदगुदी.
గిలుపుట, इशारा करना.
గిల్లుట, చూ. "గిచ్చుట."
గీకుట, खुरचना.
గీత, लकीर, रेखा.
గీచుట, खींचना.
గీపెట్టుట, चिंघाड़ना.
గీఱుట, खुरचना.
గుంజిళ్లు, उठावैठी.
గుంజ, थूनी, खूंटा.
గుంజుట, खींचना, धोना.
గుంట, डबरा, कुंड, गड्ढा, हौज.
గుంటగలవర, भँगरा.
గుంటనక్క, लोमड़ी.
గుండ, चूरन.
గుండము, कुंड, गड्ढा.
గుండా, गुंडा, बदमाश.
గుండిగ, बड़ा गगरा, कडाह.
గుండీ, घुंडी, बटन.
గుండు, गोली, बाट, गोलपत्थर.
గుండుసూది, आलपीन.
గుండె, कलेजा, हृदय.
గుండేలుబద్ద, गुलेल.
గుండ్రని, गोल, वर्तुल.
గుండ్రాయి, गोल बटिया.
గుంపు, गरोह, झुंड, जत्था, टोली.
గుంఫనము, गुंफन, गुम्फ.
గుక్క, घूंट.
గుగ్గిలము, गुग्गुल.
గుగ్గిళ్లు, घुघुरी.
గుచ్చుట, गूथना, तागना, चुभाना.
గుజస్తా, गुज़श्ता, बीता हुआ.
గుజ్జు, गूदा, उटेव, नाटा.
గుటక, घूंट.
గుట్ట, पहाडी, ढेर, अटाला, टीला.
గుట్టు, जौहर, रहस्य.
గుడారు, खेमा, तंबू.
గుడి, मंदिर, ठाकुरबाड़ी, मंडल.
గుడిసె, झोंपड़ी, कुटी.
గుడ్డ, कपड़ा, वस्त्र.
గుడ్డి, अंधा,—గవ్వ, फूटी कौड़ी.
గుడ్డు, अंडा, पुतली.
గుడ్లగూబ, उल्लू, घूघू.
గుణకారము, गुणा, तरब.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

గుణము, गुण, असर, सिफ़त, शील, खासियत.

గుణవంతుఁడు, गुणवान, गुणी.

గుణించుట, जरब देना, जोड़ना.

గుణింతము, बारहखड़ी.

గుత్త, ठेका, गुत्ता.

గుత్తకాఁడు, किरायदार, भडैत.

గుత్తము, तंग.

గుత్తి, गुच्छा.

గుది, गुच्छा, झब्बा.

గుదికాలు, एड़ी.

గుదికట్టె, ठेंगुर, अड़गोड़ा.

గుద్దలి, कुदाली, फावड़ा.

గుద్దు, घूंसा. मुक्का.

గుద్దుట, ढुकियाना, घूंसा मारना.

గునపము, कुदाली, सब्बल.

గుప్పిలి, मुट्ठी.

గుప్పుట, फेंकना.

గుబిలి, ठेंठी.

గుబురు, घनापन, समूह.

గుబ్బ उभाढ़.

గుమాస్తా, गुमाश्ता, मुन्शी, कारिंदा.

గుమాయించుట, महकना.

గుమ్మపాలు, धारोष्ण.

గుమ్మటము, गुम्बारा.

గుమ్మడి, कुम्हड़ा.

గుమ్మము, दरवाजा, ड्योढ़ी.

గురిగింజ, घुंघची

గురువారము, जुमेरात, बीफै.

గురువు, उस्ताद, आचार्य, गुरु.

గుర్తించుట, पहिचानना.

గుర్తు, पहचान, चिन्ह, निशान.

గుఱక, खर्राटा.

గుఱి, निशाना, श्रद्धा.

గుఱించి, लिये, वास्ते.

గుఱ్ఱపుఁబీఁట, टोंटा, घोड़िया.

గుఱ్ఱము, घोड़ा,—వాఁడు, साईस.

గుఱ్ఱు, खर्राटा,—పెట్టుట, खर्राटा लेना.

గులక, छर्रा.

గులగుల, चुल, खुजलाहट.

గులాము, गुलाम, बांदा

గులాబి, गुलाब.

గులిమి, ठेंठी.

గుల్మము, गुल्म.

గుల్ల, घोंघा, पोला, थोथा.

గువ్వ, जंगली कबूतर.

గుసగుస, कानाफूसी, खुसरफुसर.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

గుహ, गुफा, कंदरा.
గూఁడు, आला, ताक, घोंसला.
గూటము, मेख, हथौड़ी.
గూడ, छाप, दोगला.
గూడెము, पल्ली.
గూఢచారి, जासूस.
గూఢము, गुप्त, छिपा हुआ.
గూనివాఁడు, कुबड़ा.
గూను, कूबड़.
గూబ, कान का पर्दा.
గృహము, घर, मकान.
గృహస్థు, गृहस्थ.
గెంటుట, ढकेलना, निकालना, धक्का देना.
గెనసు, शाकरकंद.
గెరాటు, छुच्छी.
గెల, घौद.
గెలుచుట, जीतना.
గెలుపు, जीत, विजय.
గేదె, भैंस.
గేలి, हँसी, दिल्लगी.
గొంగళి, कंबल.
గొంగళిపురుగు, एक रोएँदार कीड़ा.

గొంతుక, गला.
గొఁతు కూర్చుండుట, उकड़ू बैठना.
గొంతెమ్మకోరిక, व्यर्थ अभिलाष.
గొంది, कोना. तंग गली.
గొగ్గి, नाहमवार,—పన్ను, कुकुर दांत.
గొజ్జంగి, पीला केवड़ा.
గొట్టము, चोंगा, नली.
గొట్టు. कठिन.
గొడవ, तंग, कठिन.
గొడారి, चमार.
గొడుగు, छाता, छतरी.
గొడ్డలి, कुल्हाड़ा, कुठार.
గొడ్డు, ढोर, मवेशी, चौपाया.
గొడ్డురాలు, बाँझ, वंध्या.
గొణఁగుట, कुड़कुड़ाना, बड़बड़ाना.
గొప్ప, बड़ा.
గొబ్బి, तालमखाना.
గొయ్యి, गड्ढा, खड्डा.
గొరిజ, खुर, टाप.
గొరపము, खुरेरा.
గొరుగుట, मूंडना, हजामत बनाना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

గొఱ్ఱె, भेड़, मेष,—కాపరి, गड़रिया.
గొలుసు, जंजीर,—కత్తు, घसीट अक्षर.
గొల్ల, ग्वाला, अहीर.
గొల్లభామ, टिड्डा.
గొళ్లెము, कुंदी, जंजीर, कड़ी.
గోంగూర, पिट्ठवा.
గోండ్రించుట, दहाड़ना.
గోఁకు, करोनी.
గోకుట, खुजलाना. करोना, खुरचना.
గోఁగు, पिट्ठवा.
గోచి, कौपीन, कांछा.
గోఁదు, गोंद.
గోఁదురుకప్ప, दादुर.
గోచరించుట, दिखाई देना, सूझना.
గోడ, दीवार, भीत.
గోడు, रंज, व्यथा,—బిళ్ల, गुल्ली डंडा.
గోతాము, बोरा, गोन.
గోదారి, बछेरू.
గోదుమ, गेहूँ, गंदुमी.
గోనె, बोरा, गोन.
గోపురము, गोपुर, गुंबज.
గోమయము, गोबर.
గోమారి, किलनी, किल्ली.
గోముఖము, जपनी, गोमुखी.
గోరంక, मैना.
గోరంట, मेहँदी.
గోరీ, कब्र, गोर.
గోరు, नाखून,--గిల్లు, नहरनी.
గోరుచిక్కుడు, ग्वार.
గోరుచుట్టు, छलौरी.
గోరువెచ్చని, शरीगर्म, कोसा, कुनकुना.
గోరోజనము, गोरोचन.
గోల, शोरगुल्ला.
గోలీ, गोली.
గోసాయి, गोसाईं.
గౌండ్లవాఁడు, कलाल.
గౌద, गाल, कपोल.
గౌరవము, आबरू, आदर, इज्ज़त, गौरव.
గౌరవించుట, इज्ज़त करना.
గౌలు, बदबू.
గౌసెన, गिलाफ.
గ్రంథకర్త, लेखक, रचयिता.
గ్రంథము, पुस्तक, किताब.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

గ్రహణము, ग्रहण.

గ్రహణి, संग्रहणी, अतिसार.

గ్రహించుట, लेना, स्वीकार करना.

గ్రామము, गाँव.

గ్రామకంఠము, गोंइड़ा.

గ్రీష్మము, गरमी. ग्रीष्म.

గ్రుక్క, చూ. "గుక్క."

గ్లాసు, गिलास.

ఘ

ఘంట, చూ. "గంట."

ఘటన, वाकआ, हादसा, वारदात, घटना.

ఘట్టము, घाट.

ఘనత, बड़प्पन, इज़्ज़त.

ఘనము, बड़ा, ऊँचा.

ఘనీభవించుట, जमजाना.

ఘర్షణము, रगड़, तर्क, बहस.

ఘాతకుఁడు, जल्लाद, बधिक.

ఘీంకారము, चिंघाड़.

ఘోరము, डरावना, घमासान, बुरा.

ఘోషించుట, मुनादी करना.

చ

చంచలము, डँवाडोल, अस्थिर, चपल.

చంచువు, चोंच.

చండాలుఁడు, చూ. "మాలవాఁడు."

చందనము, चंदन.

చంద్రకాంతపుచెట్టు, गुलाँबास.

చంద్రుఁడు, चंद्रमा, चांद.

చకోరము, चकोर.

చక్రము, पहिया, चाका, चाक, चक्र.

చక్రవర్తి, सार्वभौम, सम्राट्, जहाँपनाह, बादशाह.

చక్రవర్తికూర, बथुवा, चिल्ली.

చక్రవాకము, चकवा.

చతురంగము, शतरंज, चतुरंग.

చతురుఁడు, निपुण, चालाक.

చతుర్దశి, चौदस, चतुर्दशी.

చతుష్పాత్తు, चौपाया.

చత్వారము, चालीसा.

చపలత, चंचलता.

చమత్కారము, करामात, चुटकुला.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

చరాస్తి, मनकूला.
చరిత్ర, इतिहास, तवारीख़, जीवनी.
చర్చ, बहस, विचार.
చర్మము, चमड़ा, खाल.
చర్య, बर्ताव, चाल.
చలించుట, हिलना, चलना.
చాకచక్యము, चालाकी.
చాతకము, पपीहा.
చాతుర్యము, चतुरता, चतुराई.
చాదస్తము, पसोपेश, छांदसता.
చామరము, चवर.
చారుడు, जासूस, दूत.
చించుట, फाड़ना.
చింత, इमली, फ़िक्र, चिंता.
చింతపండు, इमली.
చింతించుట, सोचना, घबड़ाना.
చిందఱవందఱ, उथल पुथल.
చిందు, नाच.
చిందుట, छलकना.
చింపి, चिथड़ा, फटा.
చింపుట, फाड़ना.
చింబోతు, बकरा.
చికాకు, घृणा, खिजलाहट, क्लेश.
చికిత్స, इलाज, चिकित्सा.
చికిలి, चमक, तेज.
చిక్కంటు, कंघी.
చిక్కన, गाढ़ा, घना.
చిక్కము, मुसका, छीका, जाबा.
చిక్కు, उलझन, दुबिधा, संकट.
చిక్కుట, दुबला होना, फँसना. मिलना.
చిక్కుడు, सेम.
చిక్కుదీయుట, सुलझाना.
చిక్కుపడుట, उलझना.
చిగురు, कोंपल, कोमल, पत्ता, मसूड़ा.
చిగుర్చుట, पत्ते लगना.
చిచ్చుబుడ్డి, अनार.
చిచ్చుకొట్టుట, टोंकना, थपकना.
చిటిక, चुटकी,—వేయుట, चुटकी देना.
చిటికెన, छिगुनी, कानी उँगली.
చిట్టా, चिट्ठा, खाता.
చిట్టి, छोटा.
చిట్టు, भूसी,—ట, दरकना.
చిట్టెము, खरंजा.
చిట్టెలుక, चुहिया, चूही.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

చిట్లించుట (మొగము), तेवरी, चढ़ाना, घुड़कना.
చిట్లుట, चटकना, फटजाना.
చిడుము, खुजली, चुल.
చితారు, सितार.
చితి, चिता.
చితుకుట, कुचला जाना, फूटना.
చిత్తగించుట, कृपासे पढ़ना या-देखना.
చిత్తము, हृदय, जीहाँ, जो आज्ञा.
చిత్తరువు, तसवीर, चित्र.
చిత్తు, मसौदा, ढांचा.
చిత్తుకాగితము, निकम्मा काग़ज़.
చిత్రకారుడు, मुसौवर, चितेरा.
చిత్రమూలము, चीता, चित्रक.
చిత్రము, तसवीर, अद्भुत, तमाशा.
చిత్రహింస, यन्त्रणा.
చిత్రాన్నము, चित्रान्न.
చిత్రించుట, अंकित करना, चित्र खींचना.
చిత్రిక, रन्दा.
చిత్రబిళ్ల, गुल्लीडंडा.
చిదుకుట, उभरना, చూ. " చితుకుట."
చిదుకు, लकड़ी.

చిదుప, टुकड़ा.
చిదుపుట, फोड़ना.
చిదుముట, नोचना.
చినుఁడు, చూ. "చిరుఁగు."
చినుకు, बूंद, फुआर.
చిన్న, छोटा.
చిన్నఁదనము, छुटपन.
చిన్నబోవుట, शर्मिंदा होना, सूना प्रतीत होना.
చిన్నె, चिह्न.
చిప్ప, नरियरी, खोपड़ी, सीप.
చిబుకుట, चूसना, चुबलाना.
చిమచిమ, चुनचुनाहट.
చిమట, कागज का कीड़ा, चिमटी, मोचनी.
చిముడుట, अधिक पकना.
చిమ్మనగ్రోవి, पिचकारी, पिचुका.
చిమ్ముట, फेंकना, बिखेरना.
చిరంజీవి, चिरंजीवी.
చిరకాలము, मुद्दत से, बहुत समय.
చిరాకు, चिढ़.
చిరాయువు, दीर्घजीवी.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

చిరుగు, दरार, छिद्र, मसक.

చిరుగుట, दरकना, फटना.

చిరునామా, सरनाम, पता.

చిటచిటలాడుట, चिढ़ना.

చిఱుత, छोटा.

చిఱుతపులి, चीता, तेंदुआ.

చిఱుతిండి, जलपान.

చిఱునవ్వు, मुस्कराहट, मंदहास.

చిఱువేరు, चिरवल.

చిఱ్ఱికూర, मरसा, चौलाई.

చిఱ్ఱుమనుట, चिढना.

చిలిపి, बुरा, शरीर.

చిలుక, तोता, सुग्गा.

చిలుకకొయ్య, खूंटी.

చిలుకడదుంప, शकरकंद.

చిలుకరించుట, चिढ़कना.

చిలుకుట, मथना, छलकना.

చిలుము, कसाव, जंग, पितराई, मोरचा, तूतिया.

చిలుమూరుట, कसाना.

చిల్లగింజ, निर्मली.

చిల్లపెంకు, ठीकरी, सिटकी.

చిల్లర, खुरदा, फुटकर.

చిల్లి, झिरी, दरज, शिगाफ,— పడుట, छिदना.

చివర, अंत, अग्र, सिरा, नोक.

చివుకుట, सड़कर निकम्मा होना.

చీ, छिः

చీఁకటి, अंधेरा.

చీఁకుట, चूसना.

చీఁదర, नफरत.

చీఁదుట, छिनकना.

చీఁపురు, झाड़ू, बुहारी.

చీకాకు, बेचैनी.

చీకిలించుట, आंखें मिचमिचाना.

చీకుట, చూ. "చివుకుట."

చీటి, पुरजा, चिट, रुक्का.

చీటికిమాటికి, बारबार, जब चाहे,

చీడ, खुजली.

చీడపురుగు, पौधोंका कीडा.

చీదుట, नाक साफ करना.

చీనారేకు, टीन का पत्तर.

చీని, नेफा.

చీమ, चींटा चींटी.

చీమిడి, नेटा.

చీము, पीव, मवाद.

చీర, साड़ी.

చీరిక, చూ. "చీలిక."

చీరుట, नोचना, काठना, चीरना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

చీల, कील.

చీలమండ, गुल्म, टखना.

చీలిక, फांक, टुकड़ा.

చీలుట, चिरना, अलग होना.

చీల్చుట, चीरना, अलग करना.

చీవాట్లు, गाली, दुतकार.

చుంబించుట, चूमना.

చూర్ణము, चूरन, बुकना.

చెంగలువ, लाल कमल.

చెంగావి, लाल.

చెంగు, आंचल, किनारा.

చెంచు, भील.

చెండు, गुल्ली, गेंद.

చెంత, पास.

చెందుట, पहुँचना, मिलना.

చెంప, गाल, कपोल.

చెంపకాయ, थप्पड़, तमाचा, चपत.

చెంబు, लोटा.

చెకుముకి, चकमक.

చెక్క, टुकड़ा, लकड़ी का टुकड़ा.

చెక్కిలి, गाल, कपोल.

చెక్కు, छिलका, चेक,—చెదరని, तहदरज़, बिलकुल नया.

చెక్కుట, छीलना, काटना, जड़ाना.

చెట్టు, पेड़, दरख़त.

చెడగొట్టుట, बिगाड़ना.

చెడుట, बिगड़ना.

చెడుగు, बुराई.

చెడుగుడు, कबड्डी.

చెడ్డ, बुरा, बिगड़ा.

చెడ్డి, घुटन्नी, जांघिया.

చెత్త, कूड़ा, कतवार.

చెదరుట, छितरना, बिखरना.

చెదలు, दीमक.

చెప్పు, जूता.

చెప్పుట, कहना, बोलना.

చెమట, पसीना, स्वेद,—కాయ, फुनसी, ददोरा.

చెమర్చుట, पसीजना.

చెమ్మ, नमी, तरी.

చెమ్మగిలుట, गीला होना, पसीजना.

చెయ్యి, हाथ.

చెరలాడుట, खेलना, क्रीड़ा करना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

చెరుగుట, पछोड़ना, पटकना.

చెరువు, ताल, तालाव.

చెఱ, कैद.

చెఱకు, ईख, ऊख, गन्ना.

చెఱుగుట, मिटना.

చెఱుచుట, बिगाड़ना, मिटाना.

చెఱసాల, कैदखाना, जेल.

చెఱి, प्रत्येक.

చెలమ, कच्चा कुआ.

చెలరేగుట, वेहद होना, मर्यादा लांघना.

చెలికత్తె, सखी, सहेली.

చెలియలికట్ట, समुद्र का वांध.

చెల్లాచెదరు, तितरवितर.

చెల్లించుట, चुकाना, पूरा करना, निभाना.

చెల్లుట, चुकना, बीतना, पूरा होना, चलना.

చెల్లుబడి, चलन चलनसार.

చెల్లెలు, छोटी वहिन.

చెవి, कान, चावी.

చెవిటి, बहरा.

చెవుడు, वहरापन.

చేఁత, बनावट.

చేఁ(్రా)డు, उबटन, अरिवन.

చేఁద, बालटी.

చేఁదు, कड़वा.

చేఁదుట, काढ़ना.

చేఁప, मछली,—పొట్టు, सेहरा, चिट्टा.

చేఁపు, पहन.

చేఁపుట, पासना.

చేకట్లు, जाकट.

చేకూరుట, मिलना.

చేట, छाज, सूप.

చేదస్తము, मूर्ख, छांदस, बेवकूफ़ी.

చేదుకట్టు, पित्तकोश.

చేను, खेत.

చేపట్టుట, हाथ में लेना, सहारा देना.

చేబదులు, हाथ उधार, दस्त गर्दा.

చేబాడిస, वसूला.

చేమ, अरवी.

చేమంతి, गुलदाउदी.

చేయి, हाथ.

చేయించుట, कराना.

చేయుట, करना, बनाना.

చేర, चुल्हा, पसर.

చేరు, माला.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

చేరుట, पहुँचना, मिलना, भर्ती होना.
చేరువ, पास.
చేరెడు, चुल्लीभर.
చేర్చుట, पहुँचाना, जमा करना, भर्ती करना.
చేవ, जिगर, हीर.
చేవ్రాలు, हस्ताक्षर, दस्तख़त.
చేష్ట, चेष्टा, काम.
చైతన్యము, चैतन्य.
చోరుఁడు, चोर, डाकू.

ఛ

చెంక, बगल, कांख.
చెంటిబిడ్డ, दुधमुँहा.
చెంఁడ్ర, खैर.
చెందమామ, चंद्रमा.
చెందా, चंदा,—దారు, चंदादार, ग्राहक.
చెందుగుపెట్టె, संदूकची.
చెందువా, चंदवा.
చెంపుట, मारना.
చేక్కగ, ठीक.
చేక్కఁదనము, सुंदरता.
చేక్కఁజేయుట, ठीक करना, दुरुस्त करना.
చేక్కని, सुंदर.
చెక్కిలిగిలి, गुदगुदी.
చేక్కర, शक्कर, चीनी.
చెచ్చుట, मरना.
చెటాలున, झट से.
చెట్టము, चौखटा, कायदा, ज़ाब्ता, धारा.
చెట్టి, घाटी, मटकी.
చెట్టు, पत्थर, पथरीला.
చెతికిలఁబడుట, पुठ्ठों के बल बैठ जाना.
చెదర, छोटी चटाई.
చెదరంగము, शतरंज.
చెదరము, सम चतुर्भुज, चौरस.
చెదును, चौरसाना, हमवार.
చెదువరి, विद्वान, पढ़ालिखा.
చెదువుట, पढ़ना, बांचना.
చెద్ది, చూ. "చేలిది."
చెనువు, अतिमित्रता, स्वतंत्रता.
చెనిపోవుట, मरना.
చేనుఁబాలు, दूध, स्तन्य.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

చేన్నీళ్లు, ठंढा पानी.
చేన్ను, थन.
చేప్పట్లు, ताली, करताल.
చేప్పని, अलोना, फीका, बेमज़ा.
చేప్పరించుట, चुबलाना, पुलपुलाना, पपोलना.
చేప్పి, दबा हुआ.
చేప్పిడి, फीका, चिपटा.
చేప్పుడు, आवाज़, ध्वनि.
చేప్పున, झट.
చేబుకు, चाबुक.
చేమురు, तेल.
చేరుముట, लेपना, पोतना.
చేఱచుట, ठोंकना, थपथपाना.
చేటియ, टोला, सानु.
చేలి, ठंढ, जाड़ा, सरदी.
చేలిజ్వరము, जूड़ी, कंपज्वर.
చేలిది, बासी, भात.
చేలిపందిరి, पौंसरा, सबील.
చేలికంఠము, गाती.
చేలిమంట, अलाव.
చేలిమిడి, सीधा.
చేలువ, ठंढक, तरावट.
చేలువచేయుట, उजला करना, निखराना.
చేలువమిరియము, कवाब चीनी.
చేలువఱాయి, संगमरमर.
చేల్ల, छाछ, मट्ठा,—గుంజే, थूनी.
చేల్లదనము, ठंढापन.
చేల్లపడుట, ठंढक पड़ना.
చేల్లారుట, ठंढा होना, बुझना.
చేల్లుట, छितराना, उलीचना, छिड़कना, बिखरना.
చేవి, मज़ा, स्वाद.
చేవుక, सस्ता.
చేవుడు, लोना, नोना.
చేవుతి, चौथी.
చేాగచెట్టు, मुर्रा मूर्वा.
చేాచుట, फैलाना, वढ़ाना.
చేాప, चटाई.
చేాపఱాయి, पाटी, पटिया.
చేాకలి, धोबी.
చేాకు, चक्कू.
చేాటించుట, ढिंढोरा करना.
చేాటింపు, मुनादी, घोषणा.
చేాటు, ओट, आड़, छिपाव.
చేాడీ, चुगली,—గొట్టు, चुगलखोर.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

చేమ, श्याम, सांवल.
చేయ, रंग,—పప్పు, धोई.
చేలి, धारी, लकीर, डोरा.
చేలిపప్పు, चिरौंजी.
చేల, बहुत.
చాలించుట, बस करना, समाप्त करना.
చాలు, वस, काफ़ी, कतार.
చాలుట, पर्याप्त होना, बस होना, समर्थ होना.
చావడి, दीवानखाना, शाला.
చావు, मौत.
చుంచు, छछूंदर.
చుండు. रस्सी, फ़यास.
చూడి, देखा, देखो, लो.
చుక్క, छींट, बूंद, बिंदी, तार.
చుక్కకూర, चूका.
చుక్కాని, पतवार, सुकान.
చుట్ట, गेंडली, फेटा, बीड़ी.
చుట్టకుదురు, गेंडुरी, इंडुवा.
చుట్టము, रिश्तेदार, नातेदार.
చుట్టరికము, रिश्ता, नाता.
చుట్టు, चारों ओर, चक्कर, घुमाव, पारी,—పట్ల, आसपास, अडोस पडोस.
చుట్టుట, मोडना, लपेटना, घेरना.
చుప్పనాతి, ईर्ष्यालु, जलनेवाला.
చురుకు, फुर्ती, तेजी, तक्षीणता, टीस.
చులకన, हलका, सहल, सहज अगौरव.
చువ్వ, छड़, तीली.
చూడి, गर्भ, गाभिन.
చూచాయ, इशारा, हलका समझना, पता.
చూచుట, देखना, ताकना, झांकना.
చూపట్టుట, दिखाई देना.
చూపించుట, दिखाना, बताना.
చూపు, नजर, चितवन, तकन, निगाह.
చూరు, चूरा, चूरान.
చూరకత్తి, छूरी.
చూరు, ओलती, छज्जा.
చూరగొనుట, लूटना.
చూలాలు, गर्भवती, गर्भिणी.
చూలు, गर्भ.
చొంగ, लार.
చొక్కా, कुर्ता, अंगरखा.
చొక్కిలుట, थकना, तन्मय होना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

చొట్ట, गड्हा, पिचक.
చొప్ప, कढ़वी, छौरा, कोयर.
చొప్పించుట, घुसाना, घुसेड़ना.
చొరఁబడుట, घुसना.
చొరవ, प्रवेक्ष, निपुणता, स्वतं-
त्रता.
చో, तो, अगर.
చోటు, ठांव, जगह, ठिकाना.
చోడి, रागी.
చౌక, చూ. "చవుక."
చౌడు, लोना.

ఛ

ఛందస్సు, छंद.
ఛత్రము, छाता.
ఛర్ది, छर्दी, कै, उलटी.
ఛాందసుఁడు, छांदस.
ఛాయ, छाया, छांह.
ఛిద్రము, छिद्र, छेद.
ఛేదించుట, काटना.

జ

జంగమము, जंगम, चर.
జంతువు, जानवर, प्राणी.
జంత్రము, जंत्र, कल.
జగత్తు, जग, संसार, दुनिया.
జటామాంసి, जटामांसी, बालछड़.
జటిలము, उलझ, दुरूह.
జఠరము, जठर.
జడము, अचेतन, जड़.
జననము, जन्म, उत्पत्ति.
జనము, जनता, लोग.
జనాబా, मर्दुमशुमारी, आबादी.
జనించుట, पैदा होना, जन्मना.
జన్మభూమి, मातृभूमि, वतन, जन्मस्थान.
జన్మము, जन्म, पैदाइश.
జన్మపత్రిక, जन्मकुंडली, जन्म-
पत्री.
జపము, जप.
జపమాల, माला, तसबीह, सुमिरनी.
జపాపుష్పి, अड़हुल, जपा.
జపించుట, जप करना.
జయము, फतह, जीत, जय.
జయించుట, जीतना.
జలకేళి, जलक्रीड़ा.
జలచరము, जलजंतु.
జలము, पानी, जल.
జవాది, ज़बादि.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

జాగరణము, जागरण, जागृति.
జాగరూకుఁడు, होशियार.
జాగ్రత్త, सावधानी, होशियारी.
జాడ్యము, जड़ता, बीमारी.
జాతకము, जन्मपत्री.
జాతి, कौम, जाति, जात.
జాతీయము, कौमी, राष्ट्रीय, जातीय.
జారత్వము, छिनाला, व्यभिचार.
జారుఁడు, यार, आशना, जार.
జాలము, जाल, फंदा.
జింక, हिरन.
జిగట, చూ. "బంక."
జిగురు, गोंद, लसदार.
జిజ్ఞాస, जानने की इच्छा.
జిడ్డు, चिपचिपा, चिकनाई.
జిత్తు, दंगा, फरेब, युक्ति.
జిరాయితి, जिराअत, खेती.
జిల, कनकनाहट.
జిలుగు, घसीट अक्षर.
జిల్లేడు, मदार, आक.
జీడి, बिजली,—గింజ, भिलावा, —మామిడిపప్పు, काजू.
జీతగాఁడు, तनखाहदार.
జీతము, तलब, वेतन, तनखाह
జీను, जीन, चारजामा.
జీబు, झाड़ी.
జీర, डोरा, रेखा.
జీరా, ज़िरह, कवच.
జీర్ణము, हज्म, पचा हुआ.
జీర్ణించుట, पचना.
జీలకఱ్ఱ, जीरा.
జీలుగుబెండు, काग.
జీవనము, जिंदगी, जीविका.
జీవచ్ఛవము, जीवन्मृत.
జీవము, जीव, जान.
జీవించుట, जीना, जिंदगी बसर करना.
జీవితము, जिंदगी, जिंदा.
జుగుప్స, घृणा, नफरत.
జెండా, पताका, झंडा.
జెట్టి, చూ. "మల్లుఁడు."
జెముడు,
జెట్టి, చూ. "డాళ్ల జెట్టి."
జెట్టిపోతు, नरसांप.
జెల, झिरी, स्रोत.
జెలగ, जोंक.
జే, जय.
జేంద్ర, చూ. "సాలి."
జేగురు, गेरू.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

జేన, वालिश्त.
జేబు, जेब, थैली.
జ్ఞాతి, गोती, ज्ञाति, बिरादरी.
జ్ఞానము, ज्ञान, समझ.
జ్ఞాపకము, याद,—చేయుట, याद दिलाना.
జ్యేష్ఠుఁడు, जेठा, बडा.
జ్యోతి, ज्योति, उजाला.
జ్యోతిషము, ज्योतिष, नजूम.
జ్యోతిషికుఁడు, दैवज्ञ, गणिक, जोसी.
జ్వరము, ज्वर, बुखार.
జ్వలించుట, చూ. "మండుట."
జ్వాల, ज्वाला, भभक.

ఝ

ఝంకుట, डरना, संकोच करना.
ఝంఝాటము, झंझट.
ఝంట, जोड़ी, जुट.
ఝందెము, जनेऊ.
ఝగడగొండి, झगड़ालू.
ఝగడము, झगड़ा, तकरार, हुज्जत.
ఝట్టి, थोक, झुंड, दल.
ఝడ, चोटी, वेणी.
ఝడి, झड़ी.
ఝడిపించుట, डराना.
ఝడుపు, डर, खौफ़.
ఝత, जोड़ी, जुग, जुट.
ఝమము, सन.
ఝప్తి, ज़ब्त.
ఝవాబు, ज़वाव, उत्तर,—దారి, जिम्मेदारी, जवावदिही.
ఝబ్బ, बाहु.
ఝబ్బు, बीमारी,--పడుట, बीमार पड़ना.
ఝమ, जमा, आय.
ఝమాఖర్చు, आयव्यय.
ఝమాబంది, तहसील, उगाही.
ఝమీందారు, जमींदार.
ఝముకాణము, दरी.
ఝమ్మి, कीकर, छोंकर.
ఝరగుట, सरकना, चलना, खसकना बीतना, गुजरना.
ఝరపుట, सरकाना, टालना, चलाना.
ఝరిగిన, बीता, गत.
ఝరీ, कलाबत्तू, गोटा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

జెరగుబడి, गुजर, निर्वाह.
జెలగ, చూ. "జలగ."
జెలతారు, చూ. "జరీ."
జెలదరించుట, कंपित होना.
జెలదారి, पनाला, मोरी.
జెలిపించుట, घुमाना.
జెలుబు, सरदी.
జెల్లించుట, छालना.
జెల్లు, झड़ी.
జెల్లుమనుట, छाती धडकना, कंपित होना.
జెల్లెడ, छलनी.
జెవదాటుట, टालना, उल्लंघन करना.
జెవరాలు, युवती.
జెవలు, जौ.
జెవాజి, जवादि.
జెవాదిపిల్లి, गंधमार्जार.
జెవాను, चपरासी, प्यादा, जवान.
జెవాబు, చూ. "జబాబు."
జాగా, जगह.
జాగారము, जागरण.
జాగిలము, शिकारी कुत्ता.
జాగు, देरी, सुस्ती.
జాజి, चमेली, बेला.

జాజికాయ, जायफल.
జాడ, पता, पदचिन्ह.
జాడించుట, खूब धोना, झाड़ना.
జాడీ, जार.
జాణ, प्रौढा, चतुर.
జాతర, मेला, उत्सव.
జాపత్రి, जावित्री, जायपत्री.
జాపితా, सूची, फर्द, फिहरिस्त.
జాబు, चिठी, पत्र.
జాబురా, जाफरान.
జామచెట్టు, अमरूद.
జామీను, जामिन, जमानत.
జాము, जाम, पहर.
జారీ, झारी, गड्डआ,— చేయుట, जारी करना.
జారుట, फिसलना, खसकना, गिरना.
జాలరి, माहगीर, मछुवा.
జాలరు, झालर.
జాలి, तरस, दया.
జాలు, बहाव.
జాలెము, टांची.
జావ, गुलत्थी.
జావళి, गजल.
జొట్టు, बाल, चोटी.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

జున్ను, प्योसर.
జుబ్బా, कुर्ती.
జుమికీ, झुमका.
జులుము, जुल्म.
జుల్మానా, जुरमाना.
జువ్వి, पाकर.
జూదము, जुआ.
జూదరి, जुआरी.
జూలు, अयाल, केसर.
జొంపము, झाड़ी, कुंज.
జొన్న, ज्वार.
జోకొట్టుట, सुलाना.
జోక్యము, दखल, हस्ताक्षेप.
జోగి, भिखारी, योगी.
జోడా, जोड़ी, जोड़ का.
జోడించుట, जोड़ना.
జోడు, बराबर, जोड़ी.
జోరీగ, डांस.
జోల, लोरी.
జోలి, झोली, विषय, बात.
జోహారు, जोहार.

ఝ

ఝంకారము, झनकार.
ఝంఝావాతము, तेज आंधी.

ట

టంకము, सुहागा.
టంకసాల, टकसाल.
టంకారము, टंकार, ठनाका.
టండా, यात्री लोग, काफ़ला.
టక్కరి, ठग, वंचक.
టక్కు, झल, कपट.
టపా, डाक.
టిప్పణము, टीका, टिप्पणी.
టీక, टीका, व्याख्या.
టీకా, टीका.
టూకీ, मुख्तसर, खुलासा.
టెంక, गुठली.
టెంకాయి, नारियल.
టేకుచెట్టు, सागौन का पेड़.
టోకు, थोक.
టోపి, टोपी.

ఠ

ఠాణా, थाना.
ఠికాణా, ठिकाना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఠీవి, ठाटबाट, ठस्सा, शान.

ఠోలా, ठोल, क़ाफिला, जत्था.

డ

డంకా, डंका.

డంబము, दंभ, दिखावटी.

డక్కా, ढक्का, धक्का.

డగ్గుత్తిక, गद्गद स्वर.

డప్పు, डफ, ढिंडोरा, डुगडुगी, टमकी.

డబ్బా, डब्बा, डिब्बा, कनस्तर.

డబ్బి, डिब्बी, डिबिया.

డబ్బు, पैसा, डब्बल.

డాంబికము, ढोंग, आडंबर.

డాకిని, डाइन, चुड़ैल.

డాగు, दाग.

డాబా, धाबा, छत.

డాబు, చూ. డంబము.

డాలు, ढाल, फलक.

డిక్కీ, डिक्की.

డిల్లపోవుట, घबड़ाना.

డీకొనుట, टकराना, टक्कर खाना.

డీలా, ढीला, सुस्त.

డుబుడక్క, डमरू.

డుల్చుట, गिराना, ताड़ना.

డెక్క, खुर.

డెబ్బది, सत्तर.

డేగ, बाज, शिकरा.

డేరా, तंबू, खेमा, डेरा.

డొంక, झाड़ी, पगडंडी.

డొక్క, पंजर, पेट, नारिल का रेशा.

డొప్ప, చూ. "దొప్ప."

డొల్ల, पोल.

డొల్లుట, लुढ़कना.

డోకు, कै, उलटी.

డోకుట, कै करना, छीलना.

డోలి, डोली.

డోలు, ढोल.

ఢాక, धावा, हमला.

త

తంటా, टंटा, हानि, हर्ज.

తంటెపుచెట్టు, चकवँड़.

తండసము, చూ, "చి[illegible]టా,"

తండా, टाँडा.

తండ్రి, बाप, पिता.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar .

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

తంతి, तार.

తంతు, तंत्र, षड्यंत्र.

తంబురా, तानपूरा, तंबूरा

తక్క, छोड, सिवा.

తక్కిన, बचा, सशेष.

తప్పుట, बचना.

తక్కువ, कम, थोड़ा, नीच.

తక్కెడ, पलड़ा, तकड़ी, तराजू.

తగని, अनुचित, नालायक.

తగరము, टीन, राँगा.

తగవు, झगड़ा, दावा, न्याय, —మారి, हुज्जती, बखेड़िया.

తగాదా, तनाजा, झगड़ा,— సొత్తు, जायदाद, मुतनाज़िआ.

తగిన, उचित, योग्य.

తగిలించుట, छुलाना, लगाना.

తగిరిస, चकवँड, पवाड़.

తగుట, उचित, लायक, मुनासिब होना.

తగులఁబడుట, जलना.

తగులాటము, बखेड़ा, झमेला.

తగులుట, छूना, लगना.

తగులుబడి, लागत, पडता

తగ్గించుట, घटाना, हटाना.

తగ్గుట, घटना, हटना, उतरना.

తటస్థము, तटस्थ, उदासीन.

తటస్థించుట, उपस्थित होना, आपडना, पड़ना.

తటాకము, तड़ाग, तालाब.

తటాలున, तुरंत एकायक, घड़ामे से.

తట్ట, टीकरा, दौरा, रिकाबी.

తట్టు, पक्ष, ओर, प्रांत.

తట్టుట, सूझना, ठोंकना, खटखटाना.

తట్టుట. टट्टू, टांगन.

తడఁబడుట, చూ. "తొట్రుపడుట."

తడక, टट्टी.

తడప, रेशे की धज्जी.

తడయుట, देर करना.

తడవ, दफा, बार बार.

తడవు, देर, विलम्ब.

తడవుట, टटोलना.

తడి, नमी, तरी.

తడియుట, भीगना.

తడిసిన, तरनतर, भीगा, सराबोर.

తడుపుట, भिगोना, गीला करना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

తతిమ్మా, तितिंवा, बाकी.
తత్క్షణము, उसीसमय, फौरन.
తత్తఱపడుట, घवडाना.
తత్వజ్ఞాని, दार्शनिक,तत्ववेत्ता.
తత్త్వము, असलियत, तत्व.
తత్పరత, लगन.
తథాపి, तौभी, तथापि.
తథాస్తు, एवमस्तु.
తదనంతరము, उसके वाद
తదియ, तृतीया, तीज.
తద్దినము, श्राद्ध, बर्सी.
తనంతట, आप ही, स्वयं.
తనఖా, गिरवी, रेहन, बन्धक.
తనిఖీ, तनकीह, जांच पड़ताल, मुआयना.
తనివి, संतोष, तृप्ति.
తన్నుట, लात मारना, ठुकरना.
తపస్సు, तप, तपस्या.
తపించుట, तरसना, बेचैन होना.
తపేలా, प्याला, बटलोही.
తప్ప, थोथा, छोड, सिवाय, विजहन.
తప్పక, ज़रूर, अवश्य.
తప్పనిసరిచే, लाचार या विवश-होकर.
తప్పించుట, बचाना, छुड़ाना.
తప్పించుకొనుట, कतराना, बचाना.
తప్పు, गलती, भूल, अशुद्धि, बुरा, कसूर, चूक, जाली.
తప్పుట, बहकना, चूकना, तोड़ना, उल्लंघन करना.
తప్పెట, डौंडी, ढिंढोरा.
తప్సీలు, तफ़सील, स्पष्ट.
తబుకు, तबक़.
తబ్బిబ్బు, डगमगाहट, घवड़ाहट.
తమకుట, विचलित होना.
తమరు, आप.
తమలపాకు, पान.
తమాలము, तमाल.
తమాషా, तमाशा.
తమిదలు, रागी.
తముకు, टमकी.
తమ్మ, पान का जूठन, उगाल, पीक.
తమ్మపడిగ, पीकदान.
తమ్ముడు, छोटा भाई, अनुज.
తమ్మె, गरांव.
తయ్యారు, मुस्तैद, तैयार.
తరంగము, लहर.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

తరగతి, कक्षा, वर्ग, सिलसिला.
తరతరము, परंपरा से.
తరఫు, तरफ, ओर.
తరబడి, (ఈయర్థమున హిందీలో పదాంతమున ओं. అనివచ్చును. वरसों, महीनों, हजारों. ఇత్యాదికము.)
తరము, पुरखा, परंपरा, साध्य.
తరలివెళ్లుట, बरात जाना.
తరహా, तरह, रास्ता, वर्ताव.
తరాజు, तराजू, तकड़ी.
తరించుట, पार होना.
తరచుట, बिलोना, मथना.
తరుణము, मौका, तरुण.
తరువాత, पीछे, बाद.
తరువాయి, बाकी, शेष.
తర్కించుట, बहस करना.
తర్జుమ, अनुवाद, तर्जुमा.
తర్పణము, तर्पण.
తరుచు, अक्सर, प्रायः
తలపియాపు, बकेना, ठोकरी.
తలిమెనఁబెట్టుట, खरादना.
తలిమెనదొడ్డి, खरदा, चरख.
తలుఁగుట, घटना, कम होना.
తలుముట, पीछा करना, भगाना.

తల, सिर.
తలంటు, तैलस्नान.
తలంచుట, समझना, स्मरणकरना, सोचना.
తలంబ్రాలు, अक्षत.
తలక్రిందు, उलटपलट, तहवाला, औंधा.
తలగడ, तकिया, सिरहाना.
తలతిక్క, दीवानगी, बावला.
తలత్రిప్పు, तँवार, घुमटा, घुमेर.
తలనొప్పి, सरदर्द.
తలపడుట, ठनना, सामना करना.
తలపన్ను, मूंड दंड.
తలపాగా, पगड़ी.
తలపెట్టుట, ठानना, इरादा करना
తలపోయుట, सोचना, समझना.
తలయంపి, सिरहाना
తలవాకిలి, फाटक.
తలర, చూ. "చెలి."
తలారి, चौकीदार.
తలుపు, किवाड़.
తల్లడిల్లుట, बेचैन होना.
తల్లి, मा, माता,—తల్లి, नानी.
తల్లిదండ్రులు, मावाप, वालिदैन.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

తల్లి వేరు, प्रधानजड़.
తళతళ, जगमग.
తవిదు, చూ. "చోడి."
తవుడు, कनी, भूसी, चोकर.
తవ్వుట, खोदना.
తహతహపడుట, कसमसाना. तरसना.
తహసీలుదారు, तहसीलदार.
తాండవము, नाच, नृत्य.
తాండ్ర, अमावट.
తాంబాళము, చూ. "తబుకు."
తాంబూలము, पानसुपारी.
తాకించుట, छुलाना.
తాకుట, छूना, लगना.
తాట, छाल.
తాండి, बहेड़ा.
తాబేలు, कछुवा, तांबेल.
తాకట్టు, गिरवी, रेहन,—సొమ్ము, जायदाद मक्रफूला.
తాకీదు, ताकीद, सूचना.
తాగాండి, पारचा.
తాగుట, पीना, पान करना.
తాజా, ताज़ा.
తాటిచెట్టు, ताड़.
తాడు, रस्सी.
తాత, दादा, नाना.
తాత్పర్యము, आशय, मतलब. भावार्थ.
తాను, आप, थान.
తాపము, ताप, दुःख.
తాపి, थापी,— పనివాండు, राज, कारीगर.
తాపించుట, जड़ाना.
తాపిలా, रेशम का कपड़ा.
తామర, कमल, दाद,
తాయెత్తు, गंडा, तावाज.
తారతమ్యము, न्यूनाधिक्य.
తారసిల్లుట, निकट आपहुँचना.
తారాజువ్వ, हवाई.
తారాడుట, फिरते रहना.
తారీఖు, तारीख.
తారు, अलकतरा,— వేయుట, उंगनी. (బండికి)
తార్చుట, मिलाना, दलाली करना.
తార్పుకత్తె, कुटनी.
తాలుమాలు, इधर का उधर, बेसिलसिला.
తాలించుట, छौंकना, बघारना,

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

తాళిబొట్టు, मंगलसूत्र.
తాలు, बिजहन.
తాలుపుడిళ్ల, टिकली.
తాలూకా, ताअल्लुक़.
దాల్చుట, बटाना, धारण करना, फटकना.
తాళము, ताला, झांझ, झाल, —చెవి, जी, चाकुंभी.
తాళిసపత్రి, तालीशपत्री.
తాళుట, ठहरना.
తావళము, माला.
తావు, जगह, ताव.
తిండి, खाता.
తిండిపోతు, पेटू.
తికమక, उलझावा, गड़बड़.
తిక్క, पागलपन.
తిట్టు, गाली.
తిట్టుట, गाली दे [illegible]ा, कोसना.
తిత్తి, चमड़ेकी थैली, नली.
తిత్తిరి, చూ. "తీతువు."
తిధి, तिथि.
తినిపించుట, खिलाना.
తినుట, खाना.
తిన్నగా, सीधे, ठीक.
తిన్న, सीधा, सरल, ठीक.
తిన్నె, चवूतरा.
తిప్ప, पहाड़, टीला, मुसीवत.
తిప్పతీగ, गुरुच, गिलोय.
తిప్పుట, घुमाना, फेरना, लौटाना.
తిమింగలము, तिमिंगिल.
తిమ్మిరి, चिगुरा.
తియ్యదనము, मीठापन, मिठास.
తియ్యని, मीठा, मधुर.
తిరస్కారము, अपमान, धिक्कार.
తిరిపము, थीख.
తిరుగ, फिर.
తిరుగబడుట, हमला करना, उलटा पड़ना.
తిరుగబోత బघार.
తిరుగలి, चक्की जांता,— పిడి, जूआ.
తిరుగవేయుట, पलटाना, घुमाना.
తిరుగుట, घूमना, फिरना, चलना.
తిరుగుడు, घुमाव, चक्कर.
తిరుగుబాటు, बगावत, नाफरमानी.
తిరుమార్ణము, श्रीचूर्ण.
తివాసీ, कालीन.
తీండ్రము, उष्ण, उष्णता.
తీగ, बेल, लता, तार.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

తీఁట, खाज, खुजली.

తీక్ష్ణము, तीक्ष्ण, तीखा, तेज़.

తీతువు, तीतर.

తీపి, मिठास.

తీపు, मिठास, टीस, चमक.

తీయని, చూ. "తియ్యని."

తీయుట, लेना, हटाना, घटाना खोलना, निकालना.

తీరము, किनारा, तट.

తీరా, किसी तरह, अन्त में.

తీరిక, फुरसत, बेकारी, खाली वक्त.

తీరు, ढंग, सिलसिला, तरतीब.

తీరుట, चुकना, बेबाक होना, फुरसत होना.

తీరుమానము, प्रस्ताव.

తీరుబడి, చూ. "తీరిక."

తీరువ, लगान, कर.

తీర్చుట, चुकाना, सुधारना, मिटाना.

తీర్థము, तीर्थ.

తీర్థయాత్ర, जियरत, तीर्थ यात्रा.

తీర్పరి, न्यायकर्त्ता.

తీర్పు, फैसला, निपटारा.

తీవ్రము, तेज, तीव्र.

తీసికొనుట, लेना, वीमार पड़ना.

తీసిపోవుట, गया गुजरा होना, घटना.

తీసివేయుట, हटाना, घटाना, निकालना.

తుంగ, नागरमोथा.

తుంగముస్త, नागरमोथे को जड़.

తుంచుట, तोड़ना.

తుంట, टुकड़ा.

తుంటరి, सरकश, दुष्ट.

తుంటి, कूल्हा.

తుండెము, खंड, टुकड़ा.

తుంపర, सीकर, छींट.

తుక్కు, कूड़ा.

తుచ్ఛము, क्षुद्र, तुच्छ, नाचीज़.

తుట్టెగట్టుట, कीड़े पड़ना.

తుడుచుట, पोंछना, झाड़ना.

తుడుపు, लिखावट की गलती.

తుత్తనాగము, जस्ता.

తుద, अंत आखिर.

తుదకు, अंत में आखिरश.

తుదముట్టుట, पार होना, खतम होना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

తునుఁగుట, टुकड़ा होना.
తునుక, टुकड़ा.
తుపగ, छींटा, झड़ी.
తుపాకి, तमंचा, बंदूक.
తుపాను, तूफ़ान, आंधी.
తుప్పు, मुर्चा. जंग.
తుమికి, तेंदू.
తుమ్మ, बबूर, बबूल.
తుమ్మబంక, बबूर का गोंद.
తుమ్మిచెట్టు, मूमा.
తుమ్ము, छींक.
తుమ్ముట, छींकना.
తుమ్మెద, भौंरा, भ्रमर.
తురక, तुर्क, मुसलमान.
తురాయి, तुर्रा, कलगी.
తురుముట, गूंधना, रेतना.
తురుముపీఁట, तुरमनी.
తులము, तोला.
తులసి, तुलसी.
తువాల, तौलिया.
తూఁగుట, झूलना, ऊंघना, भारी होना, उतरना.
తూఁగుటుయ్యల, हिंडोला.
తూఁచుట, तोलना, तौलना.
తూఁటికాడ, करेमू.
తూఁటు, छिद्र, छेद.
తూఁడు, भसीड़, मुरार.
తూనిక, तौल,—రాయి, बाट, बटिया.
తూనీఁగ, फतिंगा.
తూపించుట, तौलाना.
తూము, मुहरा, मोरी.
తూరుపారఁబట్టుట, ओसाना.
తూర్పు, पूरब, पूर्व.
తూలనాడుట, बुरा, कहना.
తూలిక, तूलिका, कूंची.
తూలుట, गिरना, झूमना, लड़-खड़ाना.
తృణము, तिनका.
తృణీకరించుట, टालना, झझ-कारना, तुच्छ समझना.
తృప్తి, तृप्ति, संतोष.
తృష్ణ, तृष्णा, प्यास.
తెంచుట, तोड़ना, तुड़ाना.
తెంపు, विच्छित्ति, साहस.
తెగ, शाखा, किस्म.
తెగడ, निसोथ.
తెగించుట, साहस करना.
తెగుట, कटना, तुड़ाया जाना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

తెగులు, रोग.

తెగువ, साहस, हिम्मत.

తెచ్చుట, लाना, ले आना.

తెట్టు, झाग, तलछट.

తెట్టె, छत्ता, मलाई, मैल.

తెడ్డు, चप्पू, कलछुल.

తెప్ప, बेड़ा, तरेंदा.

తెప్పించుట, मंगाना, लिवाना.

తెమడ, कफ़, बलग़म.

తెమ్మ, చూ. "తేమ."

తెర, परदा, फांकी.

తెఱచాప, पाल.

తెఱచుట, खोलना, उद्घाटन-करना.

తెఱపి, छुट्टी, फुरसत.

తెలికపిండి, खली.

తెలికవాఁడు, तेली.

తెలియని, अनजान.

తెలియఁజేయుట, बोलना, ज्ञात-करना, समझाना.

తెలియుట, जानना, समझना, मालूमहोना.

తెలివి, समझ, विवेक, ज्ञान.

తెలివికాఁడు, समझ दार, होशियार.

తెలుపు, सफेदी.

తెలుపుట, जताना, जनाना, समझाना, मालूम कराना.

తెల్ల, सफेद, श्वेत.

తెల్లపోవుట, फीकाहोना, विस्मित होना.

తెల్లము, प्रगट, विदित.

తెల్లవాఁడు, गोरा

తెల్లవారుట, भोर होना, पौ फटना.

తేఁపు, डकार.

తేజస్సు, तेज, चमक, दमक.

తేట, निर्मल, स्पष्ट.

తేది, तारीख.

తేనుపు, डकार.

తేనె, शहद,—గూఁడు, छत्ता,

తేనెటీఁగ, शहद कीमक्खी.

తేన్చుట, डकारना.

తేప, बार.

తేమ, नमी, तरी.

తేయాకు, चाय.

తేర, मुफ्त, बेगार.

తేలుట, थिरना, निथरना.

తేలుచుట, थिराना, निथराना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

తేలవేయుట, तैराना.
తేలిక, सहल, सहज, आसानी.
తేలు, विच्छू.
తేలుట, तैरना.
తైలము, तेल.
తొంగిచూచుట, ताकना, झांकना.
తొండ, गिरगिट.
తొండము, सूंड़.
తొందర, जल्दी, उतावली,—చేయుట, जल्दी करना.
తొంబది, नब्बे.
తొక్క, छिलका, छाल.
తొక్కుట, कुचलना, दबाना.
తొగరు, लाल, आल का पेड़.
తొట్టి, नांद, हिंडोला.
తొట్రుపడుట, लड़खड़ाना.
తొడ, जांघ, जानू.
తొడిమ, डांडी.
తొడుగుట, पहनना, पहनाना.
తొణకుట, छलकना, उछलना.
తొత్తు, लौंडा.
తొత్తడము, संकर, मिश्रण.
తొన, कोया, फांक.
తొఱ్ఱి, खोंडरा.
తొఱ్ఱి, कमी, शिगाफ़.
తొలగించుట, हटाना, निकालना.
తొలగుట, टलना, हटना, खिसकना, कतराना.
తొలచుట, धोना, खंगालना.
తొలకరి, दौंगरा, बरसात का-प्रारंभ.
తొలి, छेद, पहिला.
తొలుచుట, छेद करना, कोलना.
తొస్స, पोपला.
తో, से, साथ.
తోక, पूंछ, दुम.
తోకచుక్క, पुच्छल तारा.
తోకమిరియము, कबाबचीनी.
తోచుట, सूझना, समझ में आना.
తోట, बाग, बगीचा,—మాలి, माली.
తోటకూర, सरसों, चौलाई.
తోడుట, काढ़ना, निकालना.
తోడేలు, भेड़िया.
తోప, पतला भात.
తోబుట్టువు, भाई, बहिन.
తోటా, कारतूस.
తోడ, చూ. "తో."

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

తోడికోడలు, जिठानी, देवरानी.

తోడియల్లుఁడు, साढू.

తోడు, सहायता, साथ, सहायक.

తోడుకొనుట, जमना.

తోడుపెట్టుట, जामन देना.

తోముట, मांजना.

తోయుట, ढकेलना, ठेलना.

తోరణము, बंदनवार, तोरण.

తోరము, धागा, कंकण.

తోలు, चमड़ा, खाल.

తోలుట, हांकना, उड़ाना, चलाना.

త్యాగము, त्याग.

త్రవ్వుట, చూ. "తవ్వుట."

త్రాణ, बल.

త్రికోణము, तिकोना.

త్రిపుట, चित्रपुट.

త్రిప్పివేయుట, लोटाना, लौटालना, वापस करना.

త్రుంచుట, చూ. "తుంచుట."

త్రోవ, रास्ता, राह.

ద

దంచుట, छड़ना, कूटना.

దంటు, डंठल.

దండ, माला.

దండము, सजा, दंड.

దండయాత్ర, सेना की चढ़ाई.

దండి, डांडी.

దండించుట, सजा देना.

దండు, सेना, भीड़, झुंड.

దండుగ, टोट, घाटा, नुकसान.

దండెత్తుట, चढ़ाई करना.

దండము, अरगनी, विलगनी, दंड.

దండోరా, ढिढोरा.

దంతధావనము, दतौन.

దంతము, दांत.

దంపతులు, पतिपत्नी का जोडा.

దంతి, अपराजिता, कोयल.

దంభము, पाखंड.

దక్కించుట, बचाना, पूरा करना.

దక్కుట, बचना, प्राप्त होना.

దక్షిణము, दक्खिन.

దక్షిణ, दक्षिणा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

దగా, दगा, धोखा.
దగ్గఱ, पास, निकट.
దగ్గు, खांसी, खांसना
దట్టము, घना, गाढ़ा.
దడదడ, धड़क.
దడి, टट्टी.
దడియుట, डरना.
దత్తత, गोद, लेना.
దత్తుఁడు, दत्तक, मुतबन्ना.
దద్దు, ददोरा, चकत्ता.
దనియాలు, धनिया.
దనుక, तक.
దప్పిక, प्यास,—గొనుట, प्यास-लगना.
దబ్బ, बिजौरा, गलगल, खट्टा.
దబ్బనము, सूआ.
దబ్బున, जल्दी, शीघ्र.
దమ్ము,दम,—చేయుట, गीली जमीन को जोतना.
దమ్మిడి, पाई, दमड़ी.
దయ, तरस, रहम, मेहर्बानी,—చేయుట, पधारना, कृपा-करना.
దయాళువు, दयावान्.
దయ్యము, भूत, पिशाच.
దరి. किनारा, बगल, हद.
దరిద్రుఁడు, गरीब, कंगाल.
దర్జీ, दर्ज़ी, सीनेवाला.
దర్పము, घमंड.
దర్బారు, दर्बार.
దర్భ, डाभ, कुश.
దర్యాప్తు, दरयाफ्त.
దర్శనము, दर्शन.
దలాలి, दलाल.
దళము, दल, सेना.
దళసరి, मोटा.
దవనము, दौना.
దవుడ, जावड़ा.
దవుడు, दौड़. सरपट.
దశ, दशा, हालत.
దసరా, दसहरा.
దస్కత్తు, दस्तखत, हस्ताक्षर.
దస్తా, दस्ता.
దస్తావేజు, दस्तावेज.
దస్తు, रूपये.
దస్తూరి, लिखावट.
దస్త్రము, बस्ता.
దహనము, दाह.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

దహించుట, जलाना.
దాఁగుట, छिपना, दबकना.
దాఁగుడుమూతలు, आंखमिचौनी.
దాఁచుట, छिपाना, गुप्तरखना.
దాఁటుట, लंघना, पारकरना.
దాఁపరికము, छिपाना, थाती.
దాకలి, निहाई.
దాఖలు, दाखल, उपस्थित, पेश.
దాడి, हमला, धावा, चढ़ाई.
దాణా, उबाले गये धान.
దాత, दाता, दाना, दिहंदा.
దాదాపు, लगभग, करीब.
దాది, धाय, दाई.
దానపత్రము, हिबनामा.
దానము, दान, दिहिश.
దానిమ్మ, अनार.
దాపల, बांयां, वाम.
దాపు, नज़दीक, निकट, पास.
దాయాదుఁడు, दायाद, ज्ञाति.
దారము, डोरा, सूत, तागा, धागा.
దారి, रास्ता, राह, —కొట్టుట, बटपारी, राहज़नी, —బత్తెము, तोशा.
దారిద్ర్యము, गरीबी, दरिद्रता.
దారుణము, कूर, भाषण, गरम.
దారువు, काठ, लकड़ी.
దార్ఢ్యము, बल, दृढता.
దాలి, चूल्हा.
దాల్చిని, दालचीनी.
దాళా, झोंक, पसंगा.
దావాగ్ని, वन की आग.
దావా, मुकदमा, नालिश, दावा.
దావాదారు, दावादार.
దాసనము, చూ. "జపా."
దాసి, महरी, दासी, लौंडी, बांदी.
దాసుఁడు, गुलाम, सेवक.
దాస్యము, गुलामी, सेवा.
దాహము, दहन, प्यास.
దించుట, उतारना.
దింటెన, अपराजिता, कोयल.
దిండు, तकिया, बालिश.
దిక్కు, दिशा.
దిగంబరుఁడు, नंगा.
దిగఁదుడుపు, उतारा, न्यौछावर.
దిగఁబడుట, जंस: जाना, बचना, पूरा नहोना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

దిగాలపడుట, मुंह लटकाये रहना.
దిగుట, उतरना, धंसना.
దిగుడుబావి, बावली, डिग्गी.
దిగుమతి, गैर मुल्क की चीजें ले आना, आमदनी, ఎగుమతి, रफ्तनी.
దిగులు, डर, धड़क, चिंता.
దిగువ, नीचे, निम्न.
దిట్టము, दृढ़. मजबूत, पक्का.
దిడ్డివాకిలి, उपद्वार.
దిద్దుట, सुधारना, शुद्ध करना, बदलाना, घोटना.
దినము, रोज़, दिन.
దినుసు, चीज, जिंस.
దిబ్బ, टीला, भीटा.
దిమ్మ, कुदा.
దిమ్మరించుట, उडेलना.
దిమ్మిసపని, कुटाई.
దిమ్ము, घुमड़ी, नशा.
దిరిసెనము, सिरिस.
దివటీ, मशाल.
దివాణము, राजा का दर्बार, सरकार.
దివాలా, दिवाला.
దివ్యము, स्वर्गीय, अलौकिक.
దిష్టి, नज़र,—కుంభ, टोटका.
దిసమొల, नंगा.
దీక్ష, दीक्षा.
దీనారము, दीनार.
దీనుండు, दीन, गरीब, बेचारा.
దీపము, दीया, चिराग,—బుడ్డి, डेबरी.
దీపావళి, दीवाली.
దీర్ఘము, लंबा, बाड़, दीर्घ
దీవి, द्वीप, टापू.
దీవించుట, अशीश देना, दुआ देना.
దుంగ, लट्ठा.
దుండగము, अत्याचार.
దుందుభి, नगाडा.
దుంప, जड़, कन्द.
దుంపరాష్ట్రము, रायसन.
దుఃఖపడుట, दुःखित होना.
దుఃఖపెట్టుట, दुख देना.
దుఃఖము. खेद, रंज, शोक.
దుకాణము, दूकान.
దుక్కి, जुताई.
దుడుకు, उद्धता, अक्खड़पन.
దుడ్డు, पैसा, लाठी.
దుత్త, చూ. "బుంగ."
దుద్దు, तरकी.
దున్నపోతు, भैंसा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

దున్నుట, हल जोतना.

దుప్పటి, चादर, दुपट्टा.

దుప్పి, बारहसिंगा.

దుబ్బు, घास की झाडी.

దుమారము } धूल.
దుమ్ము }

దుముకుట, कूदना, फांदना, उछलना, लांघना.

దురద, खुजली, चुनचुनाहट, कनकनाहट.

దురదగొంటి, చూ. "దూలగొండి"

దురదృష్టము, बदनसीब, अभाग्य.

దురదృష్టవంతుఁడు, अभागा, बदकिस्मती.

దురభిమానము, वृथा अभिमान, गुस्ताखी.

దురభ్యాసము, बुरी आदत, लत

దురవస్థ, बुरी हालत, बदइत्तिफाक.

దురహ్యము, दुरूह.

దుర్గంధము, बदबू, दुर्गंध.

దుర్గమము, दुर्गम, औघट.

దుర్గము, गढ़, कोट, किला.

దుర్గుణము बुराई, ऐब, अवगुण.

దుర్ఘటము, मुश्किल, कठिन.

దుర్జనుఁడు, खल, दुष्ट.

దుర్దశ, दुर्दशा.

దుర్బలుఁడు, कमजोर, निर्बल.

దుర్బిను, दूरबीन.

దుర్బుద్ధి, दुर्मति.

దుర్బోధనము, बुरा सलाह.

దుర్భరము, दूभर, मुश्किल, असह्य.

దుర్భాగ్యుఁడు, बद, किस्मती.

దుర్భిక్షము, अकाल, क्षाम.

దుర్మార్గము, कुमार्ग.

దుర్లభము, दुर्लभ, अप्राप्य.

దులుపుట झाडना, झटकारना.

దువ్వుట, झारना, कंघी करना.

దువ్వెన, कंघी.

దుష్టము, बुरा, दुष्ट.

దుస్తరము, दुर्घट, मुशिकल.

దుస్తు, पोशाक, पहनावा.

దుస్సహము, दुःसह, असह्य.

దూఁకుట, చూ. "దుముకుట"

దూఁటు, पेडी.

దూడ, बछड़ा.

దూడనువిడుచుట, चुखाना.

దూత, दूत, बसीठ, एलची, जासूस.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

దూతి, दूती, कुटनी.
దూది, रुई.
దూదేకువాడు, कंडेरा, धुनियाँ.
దూముడి, ढीली गांठ.
దూయుట, नोचना, निकालना.
దూరదర్శి, दूरदेश, अग्रशोची.
దూరదృష్టి, दूरंदर्शिता.
దూరము, दूर, फासला.
దూఱుట, घुसना, कोसना.
దూలగొండి, कौंछ, किवांच.
దూలము, कड़ी, धरना.
దూషించుట, निंदा करना.
ధూసరతీఁగ, छिरोटा, पाताल गारुड़ी.
దృఢము, मजबूत, हट्टाकट्टा.
దృశ్యము, झांकी, दिखाव, दृश्य.
దృష్టాంతము, नज़ीर, मिसाल.
దృష్టి, डीठ, नजर, निगाह.
దెప్పుట, उकठना, उघटना.
దెబ్బ, ठोकर, ठेस, मार.
దేఁకుట, पुट्ठों पर चलना.
దేవత, देवता.
దేవదారువు, देवदारु.
దేవదూత, फरिश्ता.
దేవాలయము, मंदिर.
దేవి, देवी.
దేవుట, घुमाना.
దేవుఁడు, ईश्वर, खुदा.
దేవురించుట, घिघियाना.
దేశము, देश, मुल्क.
దేశదిమ్మరి, निघरघट.
దేశవాళి, देसवाल, देशी.
దేశాంతరము, विदेश, परदेस.
దేశపటము, नक्शा.
దేశీయము, देशी.
దేహము, बदन, तन, शरीर.
దైన్యము, दीनता, आजिजी.
దైవము, दैव, विधाता.
దైవికము, दैवी, देवकृत,—గా, संयोगसे.
దొంగ, चोर, डाकू.
దొంగతనము, चोरी.
దొంగిలించుట, चुराना, उठा लेना.
దొండ, कुदरू.
దొంతర, सिलसिला.
దొడ్డ, बडा.
దొడ్డి, पिछवाड़ा, बड़ा.
దొన్నె } दोना.
దొప్ప }

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

దొమ్మరి, बाजीगर.

దొమ్మి, तुमुल.

దొర, साहब, ठाकुर, मालिक.

దొరకుట, मिलना, प्राप्त होना.

దొరసాని, साहिबा, राणी, मेम.

దొరువు, बावली.

దొర్లించుట, लुड़काना.

దొర్లుట, ढलकना, लुड़कना.

దోఁకుట, छीलना.

దోఁచుట, लूटना, चुराना.

దోఁపిడి, लूट, डाका.

దోఁపుట, घुसेड़ना, पैठाना.

దోనె, कश्ती.

దోమ, मच्छर, पिस्सू,—తెర, मसहरी.

దోర, अधपका.

దోవతి, थोथी.

దోషము, ऐब, कसूर, दोष.

దోషి, मुजरिम, अपराधी.

దోస, ककड़ी.

దోసిలి, आंजल, अंजली.

దోసె, चीला.

దోహదము, दोहद.

దౌడు, చూ. ,, దవుడు ".

దౌర్జన్యము, दुष्टता, दुर्जनता, ज़बरदस्ती.

దౌహిత్రుఁడు, दोहता.

దౌర్భాగ్యము, बदनसीबी, कमबख्ती.

ద్యోతకము, सूचक, जतानेवाला.

ద్రవము, द्रव.

ద్రవించుట, చూ. "కాఱుట."

ద్రవ్యము, पदार्थ, चीज़, घन.

ద్రాక్ష, अंगूर, मुनक्का.

ద్రావకము, तेज़ाब.

ద్రోహము, द्वेष, विद्रोह, नमकहरामी.

ద్రోహి, बाग़ी, द्रोही, कृतघ्न.

ద్వంద్వము, द्वंद, जोड़ा

ద్వారపాలుఁడు, दरबान

ద్వాదశాహస్సు, बारहों.

ద్వారబంధము, चौखट.

ద్వారము, दरवाजा, मुहाना.

ద్వారా, जरिये, द्वारा.

ద్విగుణము, दुगुना.

ద్వీపము, जजीरा, टापू, द्वीप.

ద్వేషము, द्वेष, वैर.

ద్వేషించుట, बिरोध रखना.

ద్వైవిధ్యము, दुबिधा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ధ

ధనము, डौलत, धन.

ధనవంతుఁడు, धनी, दौलतमंद.

ధనుస్సు, చూ. "విల్లు."

ధన్యుఁడు, धन्य.

ధర, कीमत, मोल, भाव.

ధరించుట, धारण करना, पहनना, ढोना.

ధర్మము, धर्म, कर्तव्य, कायदा.

ధర్మాత్ముఁడు, ईमानदार, धर्मात्मा.

ధాతువు, धातु.

ధాన్యము, अनाज, धान, अन्न.

ధార, धार, धारा.

ధారపోయుట, अर्पण करना.

ధారాళము, सहज, बेरोक.

ధిక్కరించుట, फटकारना.

ధిక్కారము, धिक्कार, लानत.

ధీరత్వము, धीरज, सब्र.

ధీరుఁడు, धीर, धैर्यवान्.

ధురంధరుఁడు, धुरंधर.

ధూపము, धूप.

ధూమకేతువు, చూ. "తోకచుక్క"

ధూర్తుఁడు, धूर्त, छली.

ధూసరము. खाकी, मटमैल.

ధైర్యము, तसल्ली, ढाढ़स, तसकीन.

ధోరణి, ढंग.

ధ్యానము ध्यान, ख्याल, तवज्जह.

ధ్యానించుట., ध्यान करना.

ధ్రువుఁడు, ध्रुवतारा.

ధ్వంసము, नाश, चौपट.

ధ్వజము, చూ. "జెండా."

ధ్వని, आवाज, शब्द.

ధ్వనించుట, आवाज होना.

న

నంగుట, नकियाना.

నంజుట, रुचना.

నంది, नंदी.

నందివర్ధనము, गुलचांदनी.

నందివృక్షము, तून.

నకలు, नकल.

నకిషీ, नक्काशी.

నక్క, सियार, गीदड़.

నక్కదోస, कचरी.

నక్కి, गोटी.

నఖ్కు, कटाच, खरोंच.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

నక్కుట, दबकना, छिपना.

నక్కెరచెట్టు, गुंदनी, लभेरा.

నక్షత్రము, तारा, नक्षत्र.

నగ, गहना, जेवर.

నగదు, नकद, रोकड़.

నగరము, शहर.

నగవు, చూ. "నవ్వు."

నగారా, नगाड़ा.

నచ్చుట, जंचना, अच्छा लगना.

నజరు, नज़र, भेंट.

నటనము, नाच, बहाना.

నటుఁడు, नट.

నడక, चाल, चलन, गति.

నడచుట, चलना, जाना.

నడత, बर्ताव, चाल.

నడపుట, चलाना, हाँकना.

నడబావి, डिग्गी.

నడవ, दालान.

నడి, बीच.

నడికట్టు, फाँडा.

నడికొప్పు. गुमटी, गुम्मट.

నడుము, कमर, बीच,—కట్టుట, कमर कसना,

నడుమ, दरमियान, बीच.

నడ్డి, कुबड़.

నత్త, घोंघा.

నత్తగుల్ల, घोंघा, नतगुला.

నత్తి, तुतलापन.

నత్తు, नथ.

నది, नदी, दरिया.

నపుంసకుఁడు, हिजड़ा.

నములుట, चाबना, चबाना.

నమస్కరించుట, नमस्कार करना.

నమస్కారము, प्रणाम, वंदगी.

నమూనా, नमूना, बानगी.

నమ్మకము, भरोसा, विश्वास, यकीन.

నమ్మదుంప, कसेरू.

నమ్మించుట, विश्वास दिलाना.

నమ్ముట, विश्वास करना.

నయము, चंगा, सस्ता.

నరకము, जहन्नुम, दोजख, नरक.

నరమామిడి,

నరము, नाड़ी, नस.

నరయుట, बाल पकना.

నఱకుట, काटना.

నలఁగుట, गिजँना, कुचला जाना, पिसना मँझना.

నలత, कमजोरी.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

నలి, चूर, पिसान.
నలికండ్లపాము, बामनी.
నలుగడ, चारों ओर.
నలుగు, उबटन, बटना.
నలుచదరము, चौकोर.
నలుచుట, मलना, उबटना.
నలుపుట, गींजना, कुजलना.
నలుబది, चालीस.
నలుసు, ज़र्रा, अणु.
నల్ల, काला.
నల్లగ్రుడ్డు, पुतली.
నల్లపూస, कालीगुरिया.
నల్లమందు, अफीम.
నల్లి, खटमल, उडुस.
నల్లేరు, हड़जोड़ा.
నవనవలాడుట, लहलहाना, पनपनाना.
నవరాత్రము, नवरात्र.
నవల, उपन्यास.
నవారు, निवाड़.
నవాసారము, नौसादर.
నవుకరు, नौकर.
నవ్వించుట, हँसाना
నవ్వు, हँसी, मुसक्यान.
నవ్వుట, हँसना.
నవ్వులాటలు, ठठ्ठा, दिल्लगी.
నశించుట, नष्ट होना, बरबाद होना.
నష్టము, घाटा, टोटा, नुकसान हर्ज, हानि.
నస్యము, नास, सुंघनी.
నా, मेरा.
నాంది, नांदी.
నాగలి, हल, नागल.
నాచు, सेवार, काई.
నాడు, रोज, दिन, उसदिन.
నాకుట, चाटना.
నాగకేసరము, नागकेसर.
నాగజెముడు, सेहुंड़.
నాగపాశము, नागपाश.
నాగరికత, सभ्यता.
నాగరికుడు, सभ्य, शहराती.
నాగవాసము, कुंडी.
నాగసరము, तूमड़ी.
నాగా, नागा.
నాగుబాము, नाग, नागिन.
నాజూకు, नाजुक.
నాటకము, नाटक.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

నాటుట, रोपना, बैठाना, लगना, जमना, बुआई.

నాట్యము, नाच.

నాడా, नाड़ा, इजारबंद.

నాడి, नब्ज़, नाड़ी, तागपहनी.

నాడీవ్రణము, नासूर.

నాణెము, सिक्का, खरा, खरापन.

నాధుడు, मालिक, खाविंद.

నానాడు, दिन ब दिन.

నానుట, भीगना.

నానబెట్టుట, भिगोना.

నానుపుట, उजला करना.

నాభి, नाफ, गाभि, एक जहरीली जड़.

నాము, एक सफेद मिट्टी.

నామోషీ, नामूसी.

నాయకుడు, नेता, सर्दार नायक.

నాయన, पिता, बाप.

నాయిక, नायिका.

నార, रेशा, वल्कल.

నారసము, लोहे का तीर.

నారి, प्रत्यंचा, चिल्ला.

నారింజ, नारंगी.

నారికురుపు, नासूर.

నాఱు, पौधे,—పోయుట, डालना.

నాలిముచ్చు, छली.

నాలుక, जीभ, जिह्वा,—గీయుట, जीभी करना.

నాలుగు, चार.

నాళము, डंडी, नली, नाल.

నావికుడు, मल्लाह, माझी.

నాశము, तबाह, बरबाद, चौपट.

నాస్తికత, नास्तिकता, इलहाद.

నిండ, भर, लबालब, भरपूर.

నిండుట, पूर्ण होना, भरना.

నింద, निंदा, घृणा.

నిందించుట, बुरा कहना.

నింపాది, धीरे धीरे, शांत, चंगा.

నింపుట, भरना.

నికరము, खरा, शुद्ध.

నిక్కు—చ్చు, दृढ़ता, अनुरोध.

నిక్కుట, पैठना.

నిగనిగ, पानी, चमक, जगमगाहट.

నిగా, निगाह.

నిగుడుట, बढ़ना, सिर उठना.

నిగులు, राख.

నిగ్గు, सार.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

నిగ్రహము, दमन, फटकार, निग्रह.
నిఘంటువు. कोष, लुगत.
నిచ్చెన, निसेनी, ज़ीना, सीढ़ी.
నిజము, सच, तहकीक,—గా, सचमुच.
నిట్టూర్పు, लंबी सांस.
నిడివి, लंबाई.
నిత్యము. हरदिन, नित्य.
నిదర్శనము, दृष्टांत, प्रमाण.
నిదానము, निदान, शांति.
నిద్ర, नींद,—పోవుట, सोना,—మత్తు,— ऊंघ, झपकी.
నిధి, निधि, खजाना.
నిన్న, कल.
నిప్పు, आग.
నిబంధన, नियम, शर्त.
నిబ్బరము, स्थिरता, दृढता.
నిభాయించుట. निबाहना.
నిమిత్తము, निमित्त, कारण.
నిమిషము, पल, मिनट.
నిమురుట, हाथ, फेरना.
నిమ్నోన్నతము, ऊँचा नीचा, नाहमवार.
నిమ్మ, नीबू.
నిమ్మగడ్డి, जरांकुश, गंधत्राण.
నిమ్మళము, धीरे, चंगा.
నిమ్మళించుట, ठीक होना.
నియమము, नियम, कायदा.
నియమించుట, नियुक्त करना.
నియామకుడు, प्रबंधकर्त्ता.
నియుక్తుడు, नियत, तैनात, मुकर्रर.
నిరంకుశము, निरंकुश, स्वेच्छाचारी.
నిరంతరము, लगातार, हमेशा.
నిరతుడు, निरत, मशगूल.
నిరపరాధుడు, बेकसूर, निर्दोष.
నిరర్గళము, बेरोक.
నిరర్థకము, बेफायदा.
నిరసించుట, घृणा करना, तुच्छ समझना.
నిరాకరించుట, तिरस्कार करना.
నిరాదరము, बेइज्जती, अपमान.
నిరాశ, नाउम्मेदी, निराशा.
నిరాశ్రయుడు, निराधार.
నిరీక్షించుట, इंतजार, प्रतीक्षा करना.
నిరుడు, परसाल.
నిరుద్యోగి, निठल्ला, खाली, बेकारी.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

నిరూపణము, निरूपण.
నిరోధము, रोक, रुकावट, अनुरोध.
నిర్జనము, विजन, सुनसान.
నిర్జీవము, बेजान, प्राणरहित.
నిర్ణయము, निपटारा, निर्णय.
నిర్దయ, बेरहमी.
నిర్దేశించుట, आज्ञा देना.
నిర్ధారణ, చూ. "నిర్ణయము."
నిర్నిమిత్తము, अकारण, बेवजह.
నిర్బంధము, आग्रह, निर्बंध.
నిర్భయము, निडर.
నిర్భాగ్యుడు, अभागा, बदनसीब.
నిర్మలము, साफ, स्वच्छ, विमल.
నిర్మాణము, रचना, बनावट.
నిర్మాల్యము, निर्माल्य.
నిర్మించుట, बनाना.
నిర్మూలము, बेजड़, निर्मूल.
నిర్మూలించుట, जड़ से उखाड़ना.
నిర్యాణము, स्वर्गवास. मोक्ष.
నిర్వచించుట, व्याख्या करना.
నిర్వర్తించుట; पूरा, करना.
నిర్వహించుట, निभाना, संभालना.
నిర్వాహము, निबाह, पालन, निर्वाह.
నిర్విఘ్నము, निर्विघ्न.
నిర్విచారము, निश्चिंत, बेफिक्र.
నిలబడుట, खड़े रहना, ठहरना.
నిలుకడ, स्थिरता.
నిలుచుట, टिकना, ठहरना, खड़ा होना.
నిలువ, बचत, बाकी शेष, पुराना.
నిలువు, ऊँचाई.
నివసించుట, ठहरना, बसना.
నివారించుట, रोकना, दूर करना, मना करना.
నివారణము, निवारण, शमन, मिटाना.
నివాసము, मुकाम, निवास.
నివాసి, बाशिंदा, रहनेवाला.
నివురు, राख.
నివృత్తి, छुटकारा.
నివేదించుట, बिनती करना, नैवेद्य चढ़ाना.
నివ్వెరగందుట, विस्मित होना.
నిశాను, निशान.
నిశ్చయము, ठीक ठाक, मुकर्ररी, तै, ठहराव, निश्चय.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

నిశ్చయించుట, तैकरना, पक्का करना.

నిశ్చలము, अटल, अचल.

నిశ్చింతము, చూ. ,,నిర్వికారము.''

నిశ్చేష్టితుడు, बेहोश.

నిశ్వాసము, श्वास, साँस.

నిశ్శబ్దము, सुनसान.

నిశ్శేషము, निश्शेष.

నిషా, नशा

నిషేధము, मनाही, निषेध.

నిషేధించుట, मना करना.

నిష్కపటము, सीधा, सरल, छल रहित, भोला.

నిష్కర్ష, निश्चय.

నిష్కళంకము, निर्दोष. वेऐव.

నిష్కారణము, वेसवव, वृथा.

నిష్ఠ, श्रद्धा भक्ति, निष्ठा.

నిష్ఠురము, निठुर, सख्त.

నిష్ఫలము, व्यर्थ, बेफ़ायदा.

నిస్సందేహము, बेशक.

నిస్సత్తువ, कमज़ोरी.

నీచము, } तुच्छ, ओछा, शोहदा
నీచుడు } कमीना, नीच.

నీచు, बिसायंध.

నీటికాకి, पनकौवा.

నీటు, लचक, ठमक.

నీడ, छांह, परछाईं.

నీతి, नीति.

నీరసము, कमजोर, नीरस.

నీరాజనము, आरती. नीराजन.

నీరు, पानी, जल.

నీరుకాకి, पनकौवा.

నీరుకావి, हलका लाल रंग.

నీరుల్లి, प्याज.

నీరెండ, हलकी धूप.

నీలము, नीला, नील, नीलम.

నీలి, नीला, नील.

నీలిమందు, नील का रंग.

నీలుగుట, घमंड करना.

నీళ్లాడుట, जच्चा होना.

నీవు, तू, तुम.

నుండి, से.

నుదురు, माथा, लिलाट.

నున్నని, चिकना.

నుయ్యి, कुआं.

నురుగు, झाग, फेन.

నులక, बाध.

నులి, थोड़ा, पेचिश.

నులిపురుగు, कैंचुआ.

నులివెచ్చని, చూ. "గోరువెచ్చని."

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

నులుముట, मरोड़ना.
నువ్వు, तिल.
నుసిపట్టుట, घुनना.
నుసిపురుగు, घुन.
నునుమ, पिस्सू.
నూఁగు, टूँड़. रोवाँ, सींगुर.
నూక, किनका, दलिया, कन्ना.
నూగారు, रोमावली.
నూతిగట్టు, जगत.
నూనె, तेल.
నూయి, कुआँ.
నూర్చుట, रौंदवाना.
నూర్పిడి, दँवरी.
నూఱు, सौ.
నూఁఱుట, पीसना, टेना, तेज करना, बाटना.
నూలు, सूत.
నూవు, तिल.
నృత్యము, नाच.
నెగడి, धूनी, अलाव.
నెగ్గించుట, पुरा करना, निभाना.
నెగ్గుట, पूरा, होना.
నెటిక, చూ. "మెటిక."
నెట్టుట, ढकेलना, डाटना, ठेलना, रेलना, होबा.
నెత్తి, सिर.
నెత్తురు, खून, लोहू.
నెత్తురుబంక, अतीसार, आँव का रोग.
నెపము, बहाना, छल.
నెమరు, जुगाली, पागुर,—వేయుట, जुगालना.
నెమలి, मोर, ताऊस.
నెమ్మది, शांति, अच्छा, धीरे.
నెమ్మిచెట్టు, तिनिश, तिरच्छ.
నెమ్ము, नमी, तरी, कील.
నెమ్ముకొనుట, गीला होना.
నెయ్యి, घी.
నెరయుట, बाल सफेद होना. पकना.
నెరవు, चौड़ाई, रास्ता.
నెరసు, गलती.
నెఱవేర్చుట, सिद्ध करना, पूरा करना.
నెఱవేఱుట, पूरा होना.
నెఱియ, दरार,—విచ్చుట, तिलकना.
నెల, महीना, मास.
నెలకొల్పుట, स्थापित करना.
నేఁడు, आज.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

నేత, बुनाई, बुनावट.

నేతిబీర, घिया तोरई, नेनुआ.

నేను, मैं.

నేపథ్యము, नेपथ्य.

నేపాళము, दंती.

నేయి, घी.

నేయుట, बुनना.

నేరము, अपराध, गलती.

నేరస్థుఁడు, मुजरिम, अभियुक्त.

నేరుచుట, सीखना, अभ्यास करना.

నేరుపరి, चालाक, निपुण.

నేరుపు, चतुराई, कुलशता.

నేరేడు, जामुन.

నేల, जमीन, धरती.

నైచ్యము, नीचता, हीनता.

నైజము, स्वाभाविक.

నైరాశ్యము, नैराश्य.

నైవేద్యము, भोग, नैवेद्य.

నైష్ఠికుఁడు, कट्टर, दृढव्रत.

నైష్ఠుర్యము, निठुराई.

నైసర్గికము, स्वभाविक, सहज.

నొందుట, सताना.

నొక్కు, पिचक, दबाव, चाँप, गढ़हा.

నొక్కుట, दबाना.

నొచ్చుట, पीडित होना.

నొచ్చుకొనుట, पछताना.

నొప్పి, दर्द, पीड़ा, टीस, चसक, कसक, हूल.

నొప్పులుపడుట, प्रसव की पीर होना.

నొప్పించుట, सताना, पीड़ा देना.

నొసలు, लिलाट, माथा.

నోఁచుట, व्रत करना.

నోటు, तमस्सुक, ऋणपत्र, नोट.

నోము, व्रत.

నోరు, मुँह.

నోరెత్తుట, मुँहखोलना.

నోరూరుట, मुँह में पानी भरना, राल टपकना.

నౌకరి, नौकरी.

నౌకరు, नौकर.

నౌబతు, नौबत.

నారు, कोमल, मृदु.

న్యాయము, न्याय, इनसाफ़.

న్యూనత, कमी, हीनता.

ప

పంకా, पंखा.

పంక్తి, तांता, क़तार.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పంచాంగము, जंतरी, पत्रा, तिथि फल.
పంచాయతి, पंचायत.
పంచిపెట్టుట, बांटना.
పంచితము, गोमूत्र.
పంచె, धोती.
పంచదార, चीनी, शक्कर.
పంచపాళి, बरामदा.
పంచుట, बांटना.
పంచరము, पिंजडा, ठठरी.
పంట, उपज, पैदावार.
పంటె, अटेरन, परेता.
పండా, पंडा.
పండితుఁడు, विद्वान्.
పండుట, पकना, उपजना, पैदावारहोना, पक्का होना.
పండుకొనుట, लेटना.
పండుగ, त्यौहार.
పంతము, स्पर्धा.
పంద, कायर.
పంది, सुवर,—కొక్కు, चूहा, घूस.
పందిరి, मंडप, टट्टी—మంచము, छपरखट.
పందెము, बाजी, दांव.
పంపకము, बटाई, तकसीम.
పంపరపనస, चकोतरा.
పంపించుట, भेजना.
పంపు, दमकल, नल, बम्बा.
పకపక, क़हक़हा.
పక్క, बिछौना, ओर, करवट.
పక్కయెముక, पसली की हड्डी.
పక్కా, पक्का.
పకు్క, पपड़ी,खुरंड.
పక్వము, पक्का, पक्का.
పక్షపాతము, तअस्सुब, ताईद, तरफदारी.
పక్షము, तरफ, पाख, पक्ष.
పక్షవాతము, लकुवा, फालिज.
పక్షి, चिडिया.
పగ, द्वेष, क्रोध.
పగడము, मूंगा.
పగలు, दिन.
పగులఁగొట్టుట, फोड़ना, टुकडे २ करना.
పగులు, दरका.
పగులుట, तड़कना, दरकना, फूटना.
పగ్గము, रस्सी, पगहा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పచారు, टहलना.
పచ్చి, कच्चा.
పచ్చిక, हरियाली, घास.
పచారము, पसारहट्टा.
పచ్చగ, हरा, पन्ना.
పచ్చకామాల, कंवलरोग.
పచ్చడము, एक ऊनीकपड़ा.
పచ్చడి, चटनी.
పచ్చన, हरा.
పటకా, पेटी, कमरबंध.
పటకారు, गहवा, संडासी.
పటము, पट.
పటాకి, पटाका.
పటాటోపము, आडंबर, दिखावटी.
పటాపంచలు, तितर बितर.
పటాలము, लशकर.
పటిక, फिटकिरी.
పటికబెల్లము, खांड, मिस्री.
పటకాలు, చూ. "పటకారు."
పట్టణము, शहर.
పట్టపగలు, दिनदहाड़े.
పట్టపుదేవి, पटरानी
పట్టము, राजगद्दी, पट्ट.
పట్టా, पट्टा, सनद, टाट, पटरी.
పట్టాభిషేకము, राजतिलक.
పట్టించుట, समाना.
పట్టింపు, बाधा, हठ.
పట్టీ, पट्टी, सूची, फिहरिस्त.
పట్టు, रेशम, पकड़, पेच, कार्य दीक्षा, आसरा.
పట్టుట, लगना, समाना.
పట్టుకొనుట, पकड़ना, टेकना.
పట్టుదల, आग्रह, हठ.
పట్టుపురుగు, एंडी.
పట్టుబడి, लागत.
పట్టుపడుట, मिलना, प्राप्तहोना.
పట్టుసాలె, पटसाली.
పట్టె, पाटी,—మంచము, पलंग.
పట్టెడ, निहाई.
పడం(ద్రో)యుట, गिराना.
పడక, बिस्तर, लेटना.
పడగ, फ़न.
పడమర, पच्छिम, मगरब.
పడవ, नाव, किश्ती.
పడికట్టు, चौआ.
పడిసెము, जुकाम, सर्दी.
పడుట, गिरना, भोगना, पड़ना.
పడుగు, ताना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పడుచు, युवा, जवान.

పడుపుది, कसबी, कुटनी.

పడ్డ, पड़िया.

పతకము, तमगा, पदक.

పతితుడు, पतित.

పతివ్రత, साध्वी, पतिप्राणा.

పత్తి, कपास,—విత్తులు, बिनौले, —రాటము, चरखी.

పత్రిక, अखबार, पत्रिका, पत्र.

పథ్యము, पथ्य.

పదను, मौका, तेज, धार.

పదవి, हैसियत, पद.

పది, दस.

పదిలము, होशियारी.

పదేపదే, बारबार.

పద్దు, फर्द.

పద్ధతి, ढंग.

పద్మము, कमल.

పద్మరాగము, लालमणि.

పద్యము, पद्य.

పన, गांज, गड़ा, पूला.

పనస, कटहल, वेदका प्रश्न.

పని, काम, उद्योग, नौकरी.

పనికిమాలిన, तुच्छ, बेकाम.

పనిముట్టు, औजार.

పన్నా, पन्ना.

పన్నీరు, गुलाबजल, — బుడ్డి, गुलाबपाश.

పన్ను, कर, लगान, दांत.

పన్నుగడ, षड्यंत्र.

పప్పు, दाल, गरी,—ధాన్యము, दलहन.

పయంట, ओढनी.

పరంపర, अनुक्रम, सिलसिला.

పరక, तिनका,

పరగణా, परगना.

పరతంత్రము, पराधीन.

పరదేశి, विदेशी, विलायती.

పరధ్యానము, आनाकानी, बेखबरी.

పరపతి, उधार.

పరమాత్మ, परब्रह्म.

పరమాన్నము, खीर.

పరలోకము, परलोक.

పరవశము, परवश.

పరస్పరము, आपसमें.

పరాకు, भूल.

పరాక్రమము, बहादुरी.

పరాగము, धूल, रज.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పరాఙ్ముఖుఁడు, विमुख, उदासीन.
పరాజయము, हार, शिकस्त.
పరాజితుఁడు, परास्त परिभूत.
పరాభవము, तिरस्कार.
పరామరిక, मातमपुर्सी.
పరాయి, पराया.
పరారి, फ़रार.
పరికరము, समारंभ, तैयारी.
పరికించుట, परखना, जांचना.
పరికిణి, घांघरा.
పరిగణించుట, गिनना.
పరిగె, सोला, फूटा.
పరిగ్రహించుట, स्वीकार करना.
పరిచయము, जानकारी.
పరిచర్య, खिदमत.
పరిచితుఁడు, परिचित.
పరిజనము, परिवार.
పరిణామము, नतीजा.
పరిణమించుట, परिणतहोना.
పరిణామశీల, परिणामशील.
పరితపించుట, रंज करना.
పరితాపము, पछतावा, शोक.
పరిత్యజించుట, छोडना.
పరిపక్వము, खूब पका हुआ.
పరిపాటి, अभ्यास.
పరిపాలనము रक्षा, शासन.
పరిభాష, परिभाषा.
పరిమళము, खुशबू.
పరిమాణము, परिमाण, मात्रा.
పరిమితి, परिमिति.
పరివర్తము, अदलबदल.
పరివారము, कुटुंब, परिषद.
పరిశీలనము, परिशीलन.
పరిశుద్ధము, विशुद्ध.
పరిశోధనము, परिशोधन.
పరిశ్రమము, मेहनत, तंदेही.
పరిషత్తు, सभा, मजलिस.
పరిష్కరించుట, शुद्ध करना, निपटारा करना.
పరిహసించుట, हंसी उडाना.
పరిహాసము, ठठ्ठा, दिल्लगी, मज़ाक.
పరీక్ష, इंतिहान, जांच.
పరీక్షించుట, परीक्षा करना.
పరువు, दौड़, गौरव.
పరుగెత్తుట, दौड़ना.
పరుసవేది, पारस.
పరోక్షము, अनुपस्थिति, गैरहाजरी.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పర్ణశాల, पर्णकुटी.
పర్పాటకము, पित्तपापड़ा.
పర్యంతము, तक.
పర్యవసానము, अंत, नतीजा.
పర్యాయము, वार.
పర్వతము, पहाड़.
పర్వము, पर्व.
పర్వా, परवाह.
పఱచుట, बिछाना, फैलाना.
పఱుపు, तोशक. गद्दा.
పలక, तख्ती, तख्ता, पहल.
పలవరించుట, वर्राना.
పలు, दांत, बहुत.
పలుకరించుట, बोलना,
పలుకు, बोल, गिरी.
పలుకుట, बोलना.
పలుకుబడి, उच्चारण, असर, प्रभाव.
పలుగు, कुदाली, सब्बल.
పలుచని, पतला, विरल, पनीला.
పలువు, अंटाकोड़ी.
పలుమరు, कईदफे.
పలువురు, कई, बहुत लोग.
పల్లకి, पालकी.
పల్లటీ, पछाड़, पटक.
పల్లము, डाबर, नीची ज़मीन, ढालवाँ.
పల్లవి, टेक, स्थायी.
పల్లు, दांत.
పల్లె, पुरवा, खेड़ा.
పల్లెవాడు, धीवर, माहगीर.
పల్లేరు, गोखरू.
పళ్లెము, तश्तरी, थाली, रिकावी
పవడము, मूंगा.
పవలు, दिन.
పవళించుట, लेटना.
పవిత్రము, पवित्र.
పశువు, जानवर.
పశ్చాత్తాపము, पछतावा.
పశ్చిమము, पच्छिम.
పస, सार.
పసందు, पसंद, सुंदर.
పసరు, पत्तोंका अर्क़.
పసి, गंध, किशोर,—తనము, लड़कपन.
పసిమి, पीलापन.
పసిరిక, घास.
పసుపు, हल्दी, पीलारंग.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పసులసావిడి, घारी, मवेशीखाना.
పస్తాయించుట, पछताना.
పస్తు, उपवास.
పాంజేబి, पाजेब.
పాండిత్యము, ज्ञान, पंडिताई.
పాండువు, पीला, कँवलरोग.
పాఁకుట, रेंगना, घुटनोंके बल चलना, चढ़ना.
పాఁకుడు, मैल, काई.
పాఁచి, काई, मैल.
పాఁడి, दूध.
పాఁత, चिथड़ा, पुराना.
పాఁతఱ, खत्ता, गाड़.
పాఁతిపెట్టుట, रोपना, बैठाना.
పాఁతుట, गाडना.
పాక, सायबान, झोंपड़ा.
పాకము, रसोई, चाशनी, परिपक्वता.
పాకీ, भंगी, मेहतर.
పాగా, पगड़ी.
పాగు, राव.
పాచిక, पांसा, चौसर.
పాట, गाना,—కాఁడు, गवैया.-
పాటలి, पाड़र.
పాటి, उचित, सा, तक.
పాటించుట, मानना.
పాటిరేవు, घाट, उथली जगह.
పాటు, मेहनत.
పాఠము, सबक़, पाठ.
పాఠశాల, मदरसा.
పాడు, बरबाद, उजाड़.
పాడుట, गाना.
పాడె, जनाज़ा.
పాడ్యమి, प्रतिपदा, परिवा.
పాతర, खत्ता, गाड़.
పాతిక, चौथाई.
పాతివ్రత్యము, सतीत्व.
పాత్ర, बरतन.
పాత్రుఁడు, लायक़, योग्य.
పాదము, पैर, चरण.
పాదరసము, पारा.
పాదు, थांवला.
పాదుకొనుట, जमना.
పాదుషా, बादशाह.
పానకము, शरबत, शहद.
పానవట్టము, जलहरी.
పానుపు, सेज, शय्या.
పాప, शिशु, पुतली.
పాపట, मांग.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పాపటము, हेंगा, पहठा.

పాపము, गुनाह, पाप.

పాపాత్ముఁడు, पापी, गुनहगार.

పాపుట, दूर करना.

పామరుఁడు, मूर्ख, उल्लू.

పాము, सांप.

పాముట, रगड़ना.

పాములవాఁడు, संपेरा.

పాయ, शाखा.

పాయఖానా, पाखाना, टट्टी.

పాయసము, खीर.

పాయుట, दूर होना, निकलना, सड़ना.

పారంపర్యము, अनुक्रम, वंश परंपरा, मौरूस.

పారణ, पारणा.

పారవశ్యము, अपने को भूल जाना.

పారాణి, हल्दी और चूने से उत्पन्न रंग.

పారాయణము, पाठ, पारायण.

పారావాఁడు, पहरा देनेवाला.

పారిజాతము, हरसिंगार.

పారితోషికము, पुरस्कार.

పారీణుఁడు, पार देखनेवाला.

పారుట, भागना, टिलटिलाना.

పార్శ్వము, ओर, बगल.

పాఱ, फावड़ा.

పాఱఁదోలుట, उड़ाना, भगाना.

పాఱఁబోయుట, फेंकना, गिराना.

పాఱవేయుట, फेंकना, खोना.

పాఱుట, भागना, बहना.

పాఱుఁబోతు, भगेड़ू, भग्गू.

పాఱుడు, बहाव.

పాలకి, पालकी

పాలకుఁడు, रक्षक, शासक.

పాలగచ్చు, पलस्तर.

పాలచెట్టు, खिरनी.

పాలతుత్తము, सफेद तूतिया.

పాలనము, पालन, शासन, रक्षण.

పాలికాఁడు, हिस्सेदार.

పాలు, दूध, हिस्सा.

పాలుగొనుట, शामिल होना, बांट लेना.

పాలుట, पीला होना.

పాలుమాలిక, सुस्ती, आलस्य.

పాలేరు, चारवाहा.

పాళి, क़लम की जीभ, निब.

పాళెము, छावनी.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పావంచ, सीढ़ी.
పావకోడు, खड़ाऊँ.
పావు, पाव
పావురము, कबूतर.
పావులా, चौवन्नी.
పాశ్చాత్యుడు, पश्चिमी.
పాషండుఁడు, पाखंड, पाषंड.
పాసనము, दस्त.
పాసెము, खीर.
పింగాణి, चीनी के बर्तन.
పింఛము, मोर की पूंछ.
పింజె, चुनन, सिकुड़न.
పింజ, गाला.
పిండము, पिंड़, गोला.
పిండి, आटा, चून पिसान.
పిండివంట, पक्वान्न.
పిండుట, गारना, निचोड़ना, दुहना.
పించె, वतिया.
పిక్క, पिंडली.
పిగిలిపిట్ట, बुलबुल.
పిగులుట, फटना.
పిచ్చి, सनक, पागलपन.
పిచ్చిక, गौरैया.
పిచ్చివాఁడు, बावला, पागल.
పిచ్చుకారు, पिचकारी.
పిట్ట, चिड़िया, पक्षी,—కబురులు, गप शप.
పిడి, दस्ता, मूठ, बेंठ.
పిడికిలి, मुट्ठी.
పిడికెఁడు, मुट्ठीभर.
పిడిసాన, बरमा.
పిడుక, कंडी, उपला.
పిడుగు, बिजिली.
పిడుచ, पिंडिया.
పిడుచుట, చూ. „ పిండుట. "
పిడుత, पुरवा.
పితరులు, पितर.
పితలాటకము, दगा, फरेब.
పితామహుఁడు, दादा.
పితామహి, दादी.
పితుకుట, दुहना.
పిత్తము, पित्त.
పిత్తు, पाद, गोज़.
పిత్రార్జితము, बपौती.
పిదప, पश्चात्, बाद.
పినతండ్రి, चाचा, काका.
పినతల్లి, खाला, मौसी, चाची.
పిన్న, छोटा.
పిన్ని, చూ. „ పినతల్లి."

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పిప్పలి, पीपला मूल.
పిప్పి, सीठी.
పిమ్మట, చూ. "తర్వాత."
పిరంగి, तोप.
పిరంగిచెక్క, चोप चीनी.
పిర్యాదు, फर्याद.
పిఱికి, कायर.
పిఱుఁదు, चूतड़, पुट्ठा.
పిలక, कोंपल, कल्ला, जड़, जट्टी.
పిలుపించుట, बुलवाना.
పిలుచుట, बुलाना, पुकारना.
పిలుపు, बुलाव.
పిల్ల, बच्चा, बच्ची, छौना, छोटा.
పిల్లంగోవి, बांसुरी, बंशी.
పిల్లపీఁచర, शतावर.
పిల్లజుట్టు, जुल्फ.
పిల్లి, बिल्ली.
పిశాచము, भूत, पिशाच.
పిసరు, लेश.
పిసిడి, कंजूस.
పిసుకుట, घोंटना. सानना, दबाना.
పీఁకుట, उखाड़ना, निकालना.
పీఁకె, नली, गला.
పీఁచు, रेशा.
పీఁట, आसन, पीढ़ा, चौकी.
పీఁటముడి, गुलझटी.
పీఠము, पीठ, गद्दी.
పీఠిక, भूमिका, प्रस्तावना.
పీడ, पीडा, व्यथा.
పీడించుట, दुःख देना, तंग करना.
పీత, केकड़ा.
పీనసము, पीनस.
పీనుఁగు, मुर्दा, शव, लाश.
పీల, पतला, दुबला.
పీలిక, टुकड़ा, चिथडा.
పీల్చుట, चूसना, सांस लेना, सूंघना, सांखना.
పుంజు, मुर्गा.
పుండు, लाछा, घाव.
పుక్కిలింత, कुल्ला, गरारा.
పుక్కిఁడు, कुल्ला.
పుచ్చె, खोपड़ी.
పుచ్చ, तरबूज.
పుచ్చుట, सड़ना, कोड़े लगना. घुनना.
పుచ్చుకొనుట, लेना.
పుట, पुट, पृष्ठ, पेज.
పుటము, रसायन, भस्म करना.
పుట్ట, बांबी.
పుట్టకొక్కు, गगन धूल.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పుట్టగొడుగు, कुकुरमुत्ता.
పుట్టించుట, पैदा करना.
పుట్టిల్లు, नइहर, मायका, पीहर.
పుట్టుట, जनमना, पैदा होना, उत्पन्न होना.
పుట్టుక, जन्म.
పుట్టుమచ్చ, तिल.
పుడక, लकड़ी.
పుడిసిలి, चुल्लू.
పుణ్యము, पुण्य.
పుణ్య స్త్రీ, सोहागिन.
పుత్రుడు, बेटा, लड़का.
పుదీన, पुदीना.
పునాది, बुनियाद, नींव.
పునుగు, जवादि,—పిల్లి, गंध-बिलाव.
పున్నమ, पूर्णिमा.
పుప్పొడి, पुष्परज.
పురస్కరించుట, आगे करना.
పురి, अमार, बटाई, बल,—పెట్టుట, ऐंठना, बटाना.
పురికొలుపుట, उकसाना, उत्साहित करना.
పురుగు, कीड़ा.
పురుటాలు, जच्चा.
పురుటిల్లు, जच्चा खाना, सौरी.
పురుడు, जननाशौच, वृद्धि.
పురుషుడు, मर्द, पुरुष.
పురోహితుడు, पुरोहित.
పుర్రె, खोपड़ी.
పులకరించుట, रोमांच होना.
పులగము, खिचड़ी.
పులి, बाघ, खट्टा.
పులిగోరు, कठला.
పులిత్రేపు, हीक, डकार.
పులిపిరికాయ, इल्ला, मसा.
పులియుట, खटाना.
పులిహోరు, छुका भात.
పులుముట, लेपना, मलना.
పులుసు, खटाई, कढ़ी.
పుల్ల, लकड़ी, खट्टा.
పుల్లని, खट्टा.
పుల్లబచ్చలి, चूका.
పుల్లరి, बलदिहाई.
పుల్లె, पत्तल, जूठी पत्तल.
పువ్వు, फूल, फूली.
పుష్కలము, बहुत, भरपूरा.
పుష్టి, बलिष्ठता, मज़बूती.
పుష్పము, फूल.
పుష్పించుట, फूलना.
పుష్యరాగము, पुखराज, पुष्पराग.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పుసి, चीपड़, कीचड़.
పుస్తకము, किताब, पोथी, पुस्तक.
పుస్తె, मंगलसूत्र.
పూఁట, जून, वक्त.
పూఁటకూళ్లయిల్లు, होटल.
పూఁత, लेप.
పూచిక, गँडरा.
పూచీ, जिम्मेदारी.
పూచుట, फूलना.
పూజ, पूजा, इबादत.
పూజించుట, पूजा करना.
పూజారి, पुजारी.
పూటె, नक्काशी.
పూడుట, भरना.
పూడ్చుట, भराना, गाड़ना, दफनाना.
పూత, बौर.
పూనిక, लगन, आग्रह.
పూనుట, कमर कसना, उद्यत होना.
పూప, बतिया, कच्चाफल.
పూయుట, लीपना, चुपड़ना.
పూరి, घास.
పూరించుట, भरना, बजाना.
పూరీ, पूरी, पूड़ी.
పూర్ణము, पूरा, भरा हुआ.
పూర్ణిమ, पूनो, पूर्णिमा.
పూర్తి, पूति, तकमील.
పూర్వకము, पूर्वक, के साथ.
పూర్వము, पहिले, पुराने जमाने में, पूरब, पूर्व.
పూర్వికులు, पूर्वज.
పూవత్తి, फुलझड़ी.
పూస, गुरिया, दाना, रीढ़ का जोड़.
పెంకు, खपरा, खोपड़ी.
పెంకె, हठीला.
పెంచుట, पालना, पोसना, बढ़ाना.
పెంచుకొనుట, गोद लेना.
పెంట, कूड़ा, झाड़न.
పెంటి, मादा.
పెంటిక, पिशाकिल, लीद.
పెండలము, रतालू, चुपरी आलू, पिंडालू.
పెండెము, टट्टर.
పెండిలి, ब्याह, शादी,—ఆగుట, ब्याहना.
పెండ్లము, जोरू, पत्नी.
పెండ్లికూఁతురు, दुलहिन.
పెండ్లికొడుకు, दूल्हा, नौशा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పెందలకడ, सवेरे, शीघ्र.

పెంపకము, दत्तक, गोद लेना.

పెంపుడు, पालतू, गोद लिया

పెకలుట, उखड़ना.

పెక్కు, बहुत.

పెచ్చు, छिलका, ऊपरी.

పెటుసు, सूखा, नीरस.

పెట్ట, मादा, मुर्गी.

పెట్టుట, देना, रखना.

పెట్టుబడి, तकावी.

పెట్టె, पेटी, संदूक.

పెట్లుట, दरकना, फोड़ना.

పెట్లుప్పు, शोरा.

పెడ, दूर, किनारा, पृष्ठ, पीछे.

పెడచెవిని బెట్టుట, आनाकानी करना, टालना.

పెడసరము, मूर्खता.

పెడుసు, कड़ा, भुरभुरा.

పెడ్డ, ढेला.

పెత్తండ్రి, बड़ा चाचा, ताऊ.

పెత్తనగాడు, मुखिया, अगुआ.

పెత్తనము, अधिकार, बुढ़ापा.

పెత్తల్లి, चाची, बड़ी मौसी.

పెదవి, ओठ.

పెద్ద, बड़ा.

పెద్ద పులి, बाघ.

పెద్ద మనుష్యుడు, भद्रपुरुष.

పెద్దమ్మ, చూ. "పెత్తల్లి."

పెద్దఱికము, बड़प्पन.

పెన, చూ. "మెలిక."

పెనము, तवा.

పెనిమిటి, मर्द, शौहर.

పెన్నేరు, असगंध.

పెయ్య, बछिया.

పెర, पराया.

పెరడు, पिछवाड़ा.

పెరుగు, दही,—తోటకూర, सफेद मरसा.

పెరుగుట, बढ़ना.

పెల్లగించుట, उखाड़ना.

పెల్లగిలుట, उखड़ना.

పెళపెళ, चटाचट.

పెళుసు, చూ. "పెడుసు."

పెసర, मूग.

పేట, मुहल्ला, गली.

పేడ, गोबर,—పురుగు, गुबरैला.

పేక, बाना, ताश.

పేగు, आंत, आंतड़ी.

పేచి, पेच, बखेड़ा.

పేటు, लट.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పేడు, लकड़ी, चैला.

పేఢ, बिना मूंछ का.

పేణీ, फेनी.

పేద, गरीब.

పేదఱికము, गरीबी.

పేను, जूँ, जुआं.

పేనుట, बटना.

పేము, बेंत.

పేరిటి, नामक.

పేరు, नाम, माला.

పేరుకొనుట, जमना.

పేర్చుట, ढेर लगाना, सिलसिला रखना.

పేలపిండి, सत्तू.

పేలాలు, लाई.

పేలిక, చూ. "పీలిక."

పేలుట, दगना, छूटना, चिटकना, बकना.

పేల్చుట, दागना.

పేళ్లు, लक्कड़.

పై, पर, ऊपर.

పైఁట, చూ. "పయిఁట."

పైకము, पैसा, धन.

పైకి, ऊपर, जाहिरा, देखने में.

పైఁగా, बल्कि.

పైఁబడుట, हमला करना.

పైజారు, जूता.

పైత్యము, पित्त.

పైపైన, ऊपर से.

పైరు, सस्य, धान.

పైలుమాను, पहलवान.

పైవిలాసము, पता, सरनामा.

పొంగలి, खीर.

పొంగించుట, फुलाना, गरम करना, उबालना.

పొంగు, उबाल, उफान.

పొంగుట, उबलना, उमड़ना, फूलना.

పొంచు, टूंका, छिपाव.

పొందించుట, पहुँचाना, मिलाना.

పొందిక, सजावट, सिलाव.

పొందుట, पाना, मिलना, पहुँचना.

పొక్కు, फुँसी, दाना.

పొక్కుట, उपटना, उभड़ना, फलना.

పొగ, धुआं,—గూడు, चिमनी धुँधारा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పొగచుట్ట, सिगार, चुरुट.
పొగచూరుట, धुँधलाना, धुआँना.
పొగడచెట్టు, मोलसरी.
పొగడుట, तारीफ वा बड़ाई करना.
పొగరు, घमंड,
పొగాకు, तमाकू.
పొటకరించుట, उमड़ना.
పొట్ట, पेट, तोंद.
పొట్టి, नाटा, ठिंगना.
పొట్టికాకర, करेली.
పొట్టు, छिलका, पपड़ा, चूर.
పొట్టేలు, भेड़ा.
పొట్ల, चिचंड़ा.
పొట్లము, पुलिंदा.
పొడ, फूल, छींप, चकत्ता, सेहुआँ.
పొడకట్టుట, सूझना, दिखाई देना.
పొడి, चूर, पिसान, नास.
పొడుగు, ऊँचाई, तवालत, लंबाई.
పొడుచుట, ठोंगना, चुभाना, उदय होना.
పొడుము, చూ. "పొడి."
పొత్తికడుపు, पेडू.
పొత్తిలి, पोतड़ा.
పొత్తు, मेल, रिश्ता.
పొత్రము, घोटनी. बटिया, लोढ़िया.
పొద, झाड़ी, झाड़ झंकाड़.
పొదరిల్లు, कुञ्ज.
పొది, विसवार, तरकस.
పొదుగు, खीरी, बाख.
పొదుగుట, परों में छिपाना, अंडा सेकना.
పొదుపు, किफ़ायत, कमखर्ची.
పొద్దుతిరుగుడు, सूरजमुखी.
పొన్న, पुन्नाग.
పొన్ను, शामो.
పొయ్యి, चूल्हा.
పొర, झिल्ली, जाला, तह, परत.
పొరబడుట, भूलना.
పొరపాటు, भूल, भूल चूक.
పొరుగు, पड़ोस.
పొర్లుట, उमड़ना, लुढ़कना, फांदना.
పొలము, खेत, जंगल.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

పొలిమేర, थोक, ग्रामसीमा.
పొల్లు, विजहन, असार,—ట, घिनाना.
పొసఁగుట, फवना, अच्छा लगना.
పోఁక, सुपारी.
పోఁకముడి, तिली, नीवी.
పోఁగు, सूत, लड़ी, कुंड़ल.
పోఁగొట్టుట, गँवाना, खोना, डहकाना.
పోఁచీలు, कंगन.
పోఁచ, तिनका.
పోఁత, ठलाई.
పోకడ, चालचलन.
పోకిరి, शुहदा, गुंडा.
పోగగుట, इकट्ठा होना.
పోగర, करौना.
పోగు, ढेर, अटाला,—చేయుట, इकट्ठा करना, जुटाना.
పోటాపోటి, हमाहमी, लागडांट.
పోటి, स्पर्धा, टेक, थूनी.
పోటు, टीस, दर्द, चढाव, चुभाव.
పోట్లాట, झगड़ा, लड़ाई.
పోట్లాడుట, लड़ना, झगड़ना.
పోతు, भैंसा, नर.
పోయుట, उड़ेलना, डालना, ढालना.
పోరాడుట, लड़ना.
పోలిక, सादृश्य.
పోలు, हरसा.
పోలుట, सदृश होना.
పోల్చుట, तुलना करना.
పోవుట, जाना, सिधारना. पिटना, खोना.
పోషించుట, पालना.
పౌత్రుడు, पोता.
పౌరుఁడు, नगरवासी,
పౌరుషము, मर्दानगी, बहादुरी.
పౌరోహిత్యము, पुरोहिताई.
పౌర్ణిమ, पूर्णिमा.
ప్రకటన, जाहिरात, विज्ञापन.
ప్రకటించుట, जाहिर करना.
ప్రకాండము, तना, वड़, मंदल.
ప్రకారము, तरह, प्रकार.
ప్రకాశము, रोशन, चमक.
ప్రకాశించుట, चमकना, दीप्त होना.
ప్రకృతము, हाल में आजकल.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ప్రకృతి, तासीर, मिजाज, कुदरत, प्रकृति.
ప్రకోపము, प्रकोप, अधिकता.
ప్రక్క, చూ. "పక్క."
ప్రక్రియ, तरीका.
ప్రక్షిప్తము, प्रक्षिप्त, क्षेपक.
ప్రఖ్యాతి, చూ. "ప్రసిద్ధి."
ప్రగల్భత, होशियारी, प्रतिभा.
ప్రచండము, तेज, प्रखर.
ప్రచారము, प्रचार.
ప్రచురించుట, प्रकाशित करना.
ప్రచ్ఛన్నము, छिपा हुआ, गुप्त.
ప్రజ, प्रजा, रिआया.
ప్రజ్ఞ, ज्ञान.
ప్రజ్వలించుట, दहकना, जलना.
ప్రణాళిక, प्रणाली.
ప్రణీతము, रचित.
ప్రతాపము, वीरता, पौरुष.
ప్రతి, हर, हरेक, प्रत्येक, प्रति.
ప్రతికూలము, खिलाफ, उलटा, विरुद्ध.
ప్రతిక్రియ, बदला, प्रतीकार.
ప్రతిగ్రహించుట, ग्रहण करना.
ప్రతిఘటించుట, विरुद्ध खड़ा रहना.
ప్రతిజ్ఞ, प्रण, कसम.
ప్రతిదినము, हररोज़.
ప్రతిధ్వనించుట, गूंज उठना.
ప్రతినిధి, प्रतिनिधि.
ప్రతిపక్షము, विरुद्धदल.
ప్రతిపాదము, निरूपण.
ప్రతిఫలము, पुरस्कार.
ప్రతిబంధము, बाधा, रोक.
ప్రతిబింబము, परछाई.
ప్రతిభ, प्रतिभा.
ప్రతిభటుఁడు, बराबर का योद्धा.
ప్రతిమ, मूर्ति, प्रतिमा.
ప్రతివాది, प्रतिवादी, मुद्दालय.
ప్రతిష్ఠ, आबरू, इज़्ज़त, गौरव. प्रतिष्ठा.
ప్రతిస్పర్ధ, लागडांट.
ప్రతీక్షించుట, చూ. "నిరీక్షించుట."
ప్రతీతి, చూ. "ప్రసిద్ధి."
ప్రత్యక్షము, साक्षात्कार, सामने.
ప్రత్యామ్నాయము, बदले.
ప్రత్యుత్తరము, उत्तर, जवाब.
ప్రత్యుత్థానము, अभ्युत्थान.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ప్రత్యేకము, अलग.

ప్రథమము, पहिला.

ప్రదక్షిణము, फेरी, परिक्रमा.

ప్రదర్శనము, प्रदर्शनी, नुमायश.

ప్రదానము, देना, प्रदान.

ప్రదేశము, स्थान, जगह़.

ప్రధానము, मुख्य, खास.

ప్రపంచము, जग, दुनिया, संसार, जहान.

ప్రబోధము, जागृति.

ప్రబ్బ, जलबेंत.

ప్రభావము, महिमा, तासीर, असर.

ప్రభుత్వము, प्रभुता, हुकूमत.

ప్రభువు, शासक, राजा.

ప్రమత్తుఁడు, असावधान, बावला.

ప్రమాణము, प्रमाण, सबूत, क़सम.

ప్రమాదము, भूल, चूक.

ప్రమితె, दीया.

ప్రముఖుఁడు, मुखिया, अगुवा.

ప్రయత్నము, कोशिश, चेष्टा, यत्न.

ప్రయాణము, प्रस्थान, कूच, रवानगी.

ప్రయాసము, मेहनत, तंगी.

ప్రయోగము, इस्तेमाल, व्यवहार, टोटका, टोना.

ప్రయోజకుఁడు, चतुर, कार्यकुशल.

ప్రయోజనము, उपयोग, मतलब लाभ.

ప్రలాపము, बकवाद.

ప్రళయము, प्रलय.

ప్రవర్తకుఁడు, संचालक, प्रवर्तक.

ప్రవర్తన, चालचलन, बर्ताव.

ప్రవర్తించుట, बर्तना, चालचलना.

ప్రవహించుట, बहना.

ప్రవాదము, उड़तीखबर, अफवाह.

ప్రవాసము. प्रवास.

ప్రవాహము, बहाव, धारा.

ప్రవీణత, निपुणता, कुशलता.

ప్రవీణుఁడు, चतुर, दक्ष.

ప్రవృత్తుఁడు, लगाहुआ, तत्पर.

ప్రవేశపెట్టుట, भर्ती करना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ప్రవేశము, दखल, शामिल, प्रवेश.
ప్రవేశించుట, घंसना, पैठना. दखल होना.
ప్రశంస, प्रस्ताव, तारीफ़, प्रशंसा.
ప్రశస్తము, बढ़िया. उत्तम.
ప్రశస్తి, చూ. "ప్రసిద్ధి."
ప్రశ్న, प्रश्न, सवाल.
ప్రసంగము, प्रस्ताव, जिक्र.
ప్రసన్నుడు, प्रसन्न, खुश.
ప్రసరించుట, फैलान.
ప్రసవము, प्रसूति.
ప్రసవించుట बच्चा जनना.
ప్రసాదము, प्रसाद.
ప్రసిద్ధము, मशहूर.
ప్రసిద్ధి, ख्याति.
ప్రస్తావము, प्रस्ताव, ईजाव, प्रस्तावना.
ప్రస్తుతము, बिलफेल, हाल में.
ప్రహరి, चहार दीवारी.
ప్రాంతము, प्रांत, समीप.
ప్రాఁకుట, रेंगना, चढ़ना, घुटनों बल चलना.
ప్రాఁత, చూ. "పాత."
ప్రాకారము, चहार दीवारी.
ప్రాచీనము, पुराना.
ప్రాణము, प्राण, जान.
ప్రాణి, प्राणी, जीव.
ప్రాతఃకాలము, सबेरा, तड़का.
ప్రాధాన్యము, मुख्यता.
ప్రాధేయపడుట, मनाना.
ప్రాపకము, सहारा, आसरा.
ప్రాప్తి, उपलब्धि, मिलनेका नसीब.
ప్రాప్తించుట, मिलना, पहुँचना.
ప్రామిసరీనోటు, हुंडी.
ప్రాయశ్చిత్తము, प्रायश्चित्त.
ప్రాయికముగ, अक्सर. प्रायः, बहुधा.
ప్రారంభము, शुरू, आरंभ, आदि.
ప్రారబ్ధము, तकदीर, नसीब, भाग्य.
ప్రార్థన, बिनती, प्रार्थना.
ప్రాశస్త్యము, प्रशस्तता.
ప్రియము, हित, भलाई, प्यारा.
ప్రియుఁడు, प्यारा, प्रेमी दिलदार.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ప్రీతి, प्रेम, चाह.

ప్రేమ, प्यार, चाव, मुहब्बत.

ప్రేము, చూ. "ప్రేమ."

ప్రేయసి, प्यारी.

ప్రేరకుడు, उत्तेजक, प्रेरक.

ప్రేరణ, प्रेरणा, उत्तेजन, कहना.

ప్రేలుట, చూ. "పేలుట."

ప్రొద్దు, दिन, सूरज,—ఎక్కుట, दिनचढ़ना.

ప్రొయ్యి. చూ. "పొయ్యి."

ప్రోత్సాహకుడు, उत्साह बढ़ानेवाला.

ప్రోత్సాహము, उत्साह.

ప్రోద్బలము, भड़काना.

ప్రౌఢము, प्रौढ़,

ఫ

ఫకీరు, फ़कीर.

ఫక్కీ, ढंग.

ఫణితి, गाने का ढंग.

ఫలము, फल, लाभ, नतीजा, मेवा.

ఫలవంతము, फलवान्, उपजाऊ.

ఫలానా, फलाना, अमुक.

ఫలహారము, जलपान.

ఫలించుట, फलना, सिद्ध होना.

ఫలితము, नतीजा, फल.

ఫసలీ, फसली.

ఫితూరీ, फतूर

ఫిర్యాదు, फरियाद, शिकायत.

ఫైలు, मिसिल, नत्थी.

ఫైసలా, फ़ैसला, निपटारा.

బ

బంక, गोंद, आम, लस,—మన్ను, चिकनी मिट्टी.

బంగనబయలు, खुली जगह.

బంగళా, बंगला.

బంగారము, सोना, ज़र.

బంగాళము, वंग, बंगला.

బంగీ, पुलिंदा, पार्सल.

బంజరు, बंजर, ऊसर.

బంటు, भट, प्यादा.

బంట్రోతు, चपरासी, पियादा.

బండ, पत्थर, मूसल.

బండారము, भंडार, कोश.

బండి, गाड़ी, छकड़ा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

బంతి, गेंद,— చెట్టు, गेंदा,— दौरी.
బందము, नोई, छांद, बंधी.
బంది, रोक, बाधा, क़ैद.
బందికానా, क़ैदखाना, जैल.
బందిపోటు, डाका,— దొంగ, डकैत, लुटेरा.
బందు, बंद, कुलाबा, पायन.
బందికట్టు, दलबंदो.
బందెగొనుట, गिरफ्तार करना.
బందెదొడ్డి, कांजी हाउस.
బందోబస్తు, बंदोबस्त, इंतजाम.
బంధనము, बंदन.
బంధుత్వము, नाता, रिश्तेदारी.
బంధువు, रिश्तेदार.
బకాయి, बकाया, बाकी.
బక్క-, दुबला.
బగ్గీ, बग्घी.
బచ్చలి, पोई.
బజంత్రి, बजंत्री.
బజ్జీ, भजिया.
బజారు, बाजार.
బట్ట, कपड़ा.
బట్టతల, चाईं,—వాడు, गंजा.
బట్టబయలు, खुली जगह.
బట్టీ, भट्टी.
బట్టు, भाट.
బడలిక, थकावट.
బడలుట, थकना.
బడాయి, डींग, शेखी, सिट्ट.
బడాయిఖోరు, डपोरसंख.
బడి, मदरसा, मकतब, पाठशाला.
బతిమాలుట, घिघियाना, हाथ जोड़ना.
బతుకు, చూ. "బ్రతుకు."
బత్తాయిపండు, मीठा नींबू.
బత్తెము, भत्ता.
బదనిక, बांदा.
బదలాయించుట, तबदीली करना.
బదిలీ, बदली, तबदीली.
బదులు, उधार, बदलेमें.
బద్ద, तीली, दल.
బద్దకము, मांदगी.
బద్దలగుట, टुकड़े २ होना.
బద్దించుట, अंदाज लगाना.
బద్దె, किनारा, पाला.
బద్ధుడు, पाबंद.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

బద్రము, చూ. ,, పదిలము."

బనాతు, बनात.

బయలు, मैदान, बाहर, खुली जगह,—పడుట, कलई खुलना,—దేఱుట, रवाना होना.

బయానా, बयाना, पेशगी.

బరక, खुरखुरा.

బరడు, छाल, पपड़ा.

బరణి, डिबिया.

బరతరఫు, बरतरफ़.

బరమా, बरमा.

బరాతము, सरेख.

బరాబరి, बराबर.

బరిస, बरछा.

బరుకుట, खरोचना, घसीटना.

బరువు, बोझ, भार.

బర్ఫీ, बरफी.

బఱ్ఱె, भैंस.

బలగము, परिवार.

బలపడుట, पक्का होना.

బలపము, स्लेट पिनसिल.

బలపఱచుట, समर्थन करना.

బలము, बल, ताकत.

బలవంతముగ, ज़बरदस्ती से, ज़बरन.

బలవంతుఁడు, मज़बूत, ताक़तवर.

బలహీనుఁడు, कमजोर.

బలాత్కరించుట, मज़बूर करना.

బలాదూరు, निछावर.

బలి, तसद्दूक, बलिदान, कुर्वानी, उपहार.

బలియుట, मोटा होना.

బలిసిన, तगड़ा, मोटा.

బలుపు, मोटाई.

బలురక్కసి, हस्तिकर्ण कंद.

బలే, भला, वाह !

బల్ల, मेज़, पल्ला, तख्ता, पटरा, बल्ला

బల్లకట్టు, बेड़ा.

బల్లకూర్పు, तख्तबंदी.

బల్లి, छिपकली, बिसतुइया.

బల్లెము, भाला,

బస, टिकाना, डेरा, पड़ाव.

బస్తా, बोरा.

బస్తీ, शहर.

బహిరంగము, सब के सामने, खुले खजाने.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

బహిష్కరించుట, वहिष्कार करना, निकालना.
బహుమతి, नेगा, रिवलत, पुरस्कार.
బహుళపక్షము, वदी, कृष्ण पक्ष.
బహుశః, शायद, कहीं.
బాఁకా, तुरही, सिगा.
బాఁకు, पेशकब्ज.
బాఁదుట, मारना, पीटना.
బాకీ, वाकी, शेष, ऋण.
బాగు, अच्छा, ठीक,—గా. अच्छीतरह, — చేయుట. सुधारना,--పడుట, सुधरना, अच्छा होना.
బాజా, बाजा.
బాజారు, చూ. "బజారు."
బాజూబందు, बाजूबंद.
బాట, वाट, सड़क, राह.
బాటసారి, बटोही, पथिक.
బాడిగ, भाड़ा, किराया.
బాడిత, बसूला.
బాడిదచెట్టు, फराहद.
బాణము, तीर, बाण.
బాణలి, कड़ाही.
బాణసంచు, आतशबाजी.
బాణా, लाठो, लठ्ठ
బాతు, वतक
బాదము, वादाम.
బాధ, वाधा, दर्द, पीड़ा, हर्ज,—పడుట, सताया जाना.
బాధించుట, सताना, दुख देना.
బాధ్యత, जिस्मेदारी.
బాధ్యుఁడు, बाध्य, पावंद.
బాన, मटका, घड़ा
బానిస, गुलाम, लौंडा, लौंडो.
బానిసము, गुलामी,
బాబతు, वावत, संवंध.
బాబు, वाप, काका.
బార, दो गज़ का एक माप.
బారంగి, भारंगी.
బారలియ్యము, जव.
బారసాల, वारहीं.
బారు, कतार, लेन.
బాలసుండు, लड़का, छोकरा.
బాలింతరాలు, जच्चा, प्रसूता;
బాలిక, लड़की.
బాలీసు, वालिश.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

బాలెంతబోళము, बोल, हीरा-बोल.
బాల్యము, लड़कपन.
బావ (సోదరి భర్త), जीजा, बहनोई-(భర్త అన్న), जेठ,-(మేనమామ కొడుకు), ममेरा भाई,-(మేనత్త కొడుకు), फुफेरा भाई,-(భార్య సోదరుఁడు), साला.
బావి, कुआँ, बावड़ी.
బాలీ, बाली.
బాసచేయుట, वादा करना, इशारा करना.
బాసికపట్టు, पालथी.
బాహాటము, చూ. "బహిరంగము."
బాహు, बाँह, भुजा.
బాహ్యము, बाहिर.
బింకము, दृढ़ता, घमंड.
బిందువు, कतरा, बूंद, बिंदी.
బిందె, गगरा.
బింబము, बिंब, मंडल.
బికారి, भिखारी.
బిగఁబట్టుట, दबाना, मारना, रोकना.
బిగించుట, कसना.
బిగింపు, तनाव.
బిగియుట, दृढ़ होना, तंग होना
బిగువు, तंग, दृढ़ता.
బిగ్గర, जोर से.
బిచానా, बिछाना, बिस्तर.
బిచ్చగాఁడు, भिखारी, टुकड़गदा.
బిచ్చము, भीख.
బిడారు, टांडा.
బిడియము, शरम, लाज.
బిడ్డ, बच्चा, बेटा, बेटी.
బియ్యము, चावल.
బిరడా, ठेपी, डाट, काग.
బిరుదు, खिताब, उपाधि, पदवी.
బిరుసు, कड़ा, रूखा.
బిఱ్ఱు, तंगी.
బిలుముక్తా, बिल्मुक्ता.
బిళ్ల, टिकिया, गिलटी, बिल्ला
బీఁట, दरार, दरका,—వాఱుట. दरकना.
బీగము, ताला, चाबी.
బీజము, बीज, बीया, जड़.
బీడీ, बीडा, बीडी.
బీడు, परती, लोहचुन.
బీద, गरीब, दीन.
బీదతికము, गरीबी.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

బీమా, बीमा.
బీర, तुरई.
బీరువా, अलमारी.
బుంగ, घड़ा, पनचोरा.
బుక్క, बुक्का, बुकनी.
బుగ్గ, गाल, बुल्ला, बुलबुला.
బుజము, कंधा.
బుజ్జగించుట, फुसलाना, चापलूसी करना.
బుట్ట, डलिया, दौरा, टोकरा.
బుడక, डुबकी.
బుడగ, बुल्ला.
బుడిపి, गांठ.
బుడుబుడుక్క, डमरू.
బుడ్డ, फोतों का बढना, बुल्ला.
బుడ్డబూసర, परपोटा, तिपारी.
బుద్ధి, बुद्धि, जिहन, अक्ल.
బుద్ధిమంతుఁడు, अक्लमंद.
బుద్ధిహీనుఁడు, बेवकूफ, मूर्ख.
బురకా, बुरका.
బురద, कीचड़.
బురదపాము, ड़ेड़हा साँप.
బురుజు, बुर्ज. गरगज.
బుఱ్ఱ, खोपड़ी, मस्तिष्क तुमड़ी.
బుఱ్ఱముక్కువాఁడు, नक्कू.
బులాకి, बुलाक.
బులుపు, उतावली.
బువ్వ, भात.
బుసకొట్టుట, सिसकारना, फुफकारना.
బూంది, बूंदी.
బూజు, फफूंदी.
బూకరించుట, मिथ्यावाद करना.
బూచి, जूजू, हाऊ.
బూటకము, दगा, फरेब.
బూడిద, राख, खाक.
బూడిదగుమ్మడి, पेठा.
బూతు, చూ. " అశ్లీలము. "
బూబు, बीबी, बूबू.
బూర, तुरही.
బూరకాలు, पीलपाँव.
బూరాచక్కెర, बूरा.
బూరుగ, सेमर, सेमल.
బూరె, सरबूर.
బూర్నీసు, बूर्नीस.
బెంగ, विरह का दुख.
బెండ, भिंडी.
బెండు, काग, असार.
బెగ్గురు, सारस.
బెజ్జము, सुराख, छेद.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

బెట్టు, कड़ापन, गौरव.
బెడ్డ, ढेला.
బెణుకుట, चमकना, मुरकना.
బెత్త, चौवा, वित्ता.
బెత్తము, वेंत.
బెత్తిక, परत.
బెదరించుట, डराना.
బెదరింపు, धमकी, घुड़की.
బెదరుట, झझकना, डरना.
బెరడు, पपड़ा, छाल.
బెల్లము, गुड़.
బెల్లించుట, झाँसा देना, बहकाना.
బెస్త, मछुआ, धीवर.
బేడ, दुअन्नी.
బేది, दस्त.
బేరగాండు, ग्राहक, लेनदार.
బేరము, मोल तोल, कीमत की ठहराई,—ఆడుట, मोल ठहराना.
బేసి, ताक़, विषम.
బైరాగి, वैरागी, साधु.
బైలు, చూ. "బయలు."
బొంకుట, झूठ बोलना.
బొంగరము, लट्टू.
బొంగు, पोला बाँस,—పోవుట, गला बैठना, भर्राना.
బొండకొయ్య, काठ, शिकंजा.
బొండు, गुल्ली, मोटा.
బొంత, गुदड़ी.
బొంద, गढ्ढा.
బొందు, बंद, तनी, डोरी.
బొక్క, छेद, बिल.
బొక్కసము, खजाना.
బొక్కెసం, गठरी.
బొక్కెన, बालटी.
బొగ్గు, कोयला.
బొచ్చె, ठिकरा, खोपड़ा.
బొచ్చు, बाल, ऊन.
బొజ్జ, तोंद.
బొటనవ్రేలు, अंगूठा.
బొట్టు, कतरा, बूंद, तिलक, बिंदी.
బొడిపి, गांठ.
బొడ్డు, नाफ़, नाभि.
బొత్త, छेद.
బొత్తాము, बोताम.
బొత్తి, तह, भत्ती, जुट्टी.
బొత్తిగా, बिलकुल, मुतलक.
బొద్దింక, तिलचटा.
బొద్దు. पूला, उभड़ा.
బొప్పాయి, एरंड, पपीता.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

బొప్పి, गुंबा, गुलमा.
బొబ్బ, छाला, फफोला.
బొబ్బరులు, लोबिया.
బొబ్బరించుట, दहाड़ना, गरजना.
బొమ, भौं,— ముడి, तेवरी भ्रुकुटि.
బొమిక, हड्डी.
బొమ్మ, गुड़िया, कठपुतली, तसवीर.
బొమ్మజెముడు, थूहर.
బొమ్మరిల్లు, घरौंदा.
బొటియ, छेद, खड्डा.
బొజ్జ, तोंद.
బొల్లి, सफेद, कोढ़.
బొల్లుట, झुठकाना.
బోగమాట, नाच.
బోగముది, तवायफ, रंडी, वेश्या.
బోడి, मुंडला, नंगा, मुंडिया.
బోణి, बोहनी.
బోదె, तना, पेड़ी, नाला.
బోధనము, समझाना, सिखाना.
బోను, जाल, पिंजड़ा, कटहरा.
బోయ, भील, किरात.
బోయీ, पालकी उठानेवाला, भोई.
బోర్లించుట, औंधा करना, उड़ेलना.
బోరగిలుట, औंधा होना, उलट जाना.
బోలు, पोला, खोखला.
బోసి, पोपला.
బ్రతికించుట, जिलाना.
బ్రతుకు, जिन्दगी, जीना,—తెరువు, जीविका.
బ్రతుకుట, जीना, जिंदा रहना.
బ్రహ్మచారి, ब्रह्मचारी, अविवाहित.
బ్రహ్మదండి, घमोय.
బ్రహ్మమేడి, गूलर.
బ్రహ్మాండము, जगत्, संसार.
బ్రాంది, ब्रांडी, शराब.
బ్రాహ్మణుడు, ब्राह्मण, विप्र.

భ

భంగపడుట, धोखा खाना, हार-जाना, अपमानित होना.
భంగపుచ్చుట, नाश करना, नुकसानकरना.
భంగము, रुकावट, हार, अपमान, बाधा, धोखा, नाश.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

భండారము, खजाना, भंडार.
భక్తి, भक्ति.
భక్తుఁడు, भक्त, भगत.
భక్షణము, खाना.
భక్ష్యము, पक्वान.
భగవంతుఁడు, भगवान, परमात्मा.
భగ్గుమనుట, भभक उठना.
భజనము, भजन.
భజించుట, भजना, भजन करना.
భటుఁడు, सिपाही, भट.
భట్టు, भट्ट, भाट.
భద్రము, होशियार.
భయంకరము, डरावना, खतरनाक.
భయపడుట, डरना, सहमजाना.
భయము, डर, खौफ.
భయస్థుఁడు, डरपोक.
భరించుట, उठाना, पोषण करना, सहना.
భర్జించుట, धमकाना.
భర్త, मर्द, शौहर, पति.
భల్లూకము, रीछ, भालू.
భవనము, घर, भवन.
భవిష్యత్తు, भावी, आगामी, भविष्य.
భస్మము, राख, भस्म, भभूत.
భాగము, भाग, हिस्सा.
భాగస్వామి, हिस्सेदार.
భాగించుట, बाँटना, भाग करना.
భాగ్యము, ऐश्वर्य, भाग्य.
భాగ్యవంతుడు, धनी, दौलतमंद.
భాద్రపదము, भादो, भाद्रपद.
భారము, बोझ, तौल, झोंकी, जवाब दिही, मुशिकल.
భార్య, औरत, पत्नी.
భావన, भावना.
భావము, भाव, मतलब.
భావించుట, सोचना, समझना.
భావ్యము, उचित, मुनासिब.
భాష, भाषा, ज़बान, बोली.
భాషాంతరము, अनुवाद, तर्जुमा.
భిక్ష, भीख.
భిన్నము, अलग, विरुद्ध, भिन्न.
భుక్తము, भुक्त, भोगा गया.
భుక్తి, भोजन, जीविका.
భుజకీర్తి, भुजबन्द.
భుజపత్రము, भूर्जपत्र, भोजपत्र.
భుజించుట, खाना.
భుజము, भुजा, बाहु.
భూకంపము, भूकंप.
భూతదర్పణము, सूर्यमुखी शीशा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

భూతము, अतीत, भूत.
భూమి, धरती, जमीन.
భూమిక, भूमिका.
భూషణము, गहना.
భూషించుట, बड़ाई करना.
భేదము, फर्क, तफ़रीक, तफावत, जुदाई, फूट.
భేదించుట, अलग करना, फोड़ना.
భోగము, भोग, सुख विलास.
భోగి, विलासी, सुखी, व्यसनी.
భోగించుట, भोगना.
భోజనము, खाना, भोजन.
భ్రమ, भ्रम, गलती.
భ్రమించుట, भूलना, मोह पाना.
భ్రమింపఁజేయుట, भुलाना.
భ్రష్టుఁడు, च्युत, पतित.
భ్రాంతి, చూ. "భ్రమ."
భ్రూణహత్య, हमलहराम.

మ

మంకు, हठी.
మంకెన, दुपहरिया.
మంగలకత్తి, उस्तरा.
మంగలపిట్ట, अबाबील.
మంగలము, खपड़ी.
మంగలి, नाई, हज्जाम.
మంగళము, कल्याण, शुभ.
మంగళసూత్రము, मंगलसूत्र.
మఱపు, भूल.
మఱిమఱి, बार बार.
మఱియు, और.
మఱుఁగు, छिपाव, ओट,—దొడ్డి, टट्टी.
మఱుఁగుట, उबलना.
మఱుగుజ్జు, बौना.
మఱునాఁడు, दूसरे दिन.
మఱ్ఱి, बरगद, बड़.
మంగళహారతి, आरती.
మంచి, अच्छा, भला, उत्तम, बढ़िया,
మంచిగంధము, चंदन.
మంచిది, अच्छा, खैर, सही.
మంచినూనె, तिल का तेल.
మంచె, पाढ़, मैड़ा, माचा, मचान.
మంచము, खाट, पलंग.
మంచు, ओस, पाला, बर्फ.
మంజరి, बौर, मंजरी.
మంజిష్ఠ, मजीठ.
మంజూరు, मंजूर, स्वीकार.
మంట, लौ, लपट, जलन.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

మండపము, मंडप.
మండ, डाली, टहनी.
మండలము, मंडल.
మండించుట, जलाना.
మండిగము, देहली.
మండుట, जलना, भभकना.
మండ్రగబ్బ, बिच्छू.
మంత్రము, मंत्र, मंतर.
మంత్రసాని, दाई.
మంత్రి, दीवान, वजीर, मंत्री.
మంద, झुंड.
మందగించుట, मंदा होना.
మందబుద్ధి, मूढ़, मंदमति.
మందము, मोटा, सुस्त.
మందలించుట, भला बुरा कहना.
మందసము, पेटी.
మంది, लोग.
మందిరము, भवन, मंदिर.
మందు, दवा, बारूद.
మందుఁడు, सुस्त, मूर्ख.
మందులవాఁడు, पँसारी.
మకమకలాడుట, टिम टिमाना.
మకరందము, शहद.
మకాము, मुकाम, डेरा.
మకిల, मलिनता, गंदगी.
మకురుతనము, मूर्खता.
మక్కువ, प्रेम.
మక్తా, भाड़ा, ठेका.
మఖమలు, मखमल.
మగ, मर्द, नर.
మగఁడు, मर्द, शौहर.
మగతనము, मर्दानगी.
మగవాఁడు, पुरुष, मर्द.
మగ్గము, करघा.
మగ్గుట, सड़ना, पकना.
మగ్నము, मग्न, मस्त.
మచ్చిక, लगाव, चाह, प्यार,—
చేయుట, पालना.
మచ్చ, दाग, कलंक, तिल, चकत्ता.
మచ్చు, ठगमूरी, बानगी.
మజిలీ, टिकवा, पड़ाव.
మజ్జిగ, छाछ, मट्ठा.
మజ, मज़ा.
మజూరి, मिहनताना, मज़दूरी, तलब.
మట్ట, टहनी.
మట్టము, चौरस, परिमाण.
మట్టసము, तंग.
మట్టి, मिट्टी.
మట్టియ, अंगुठी.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

మట్టు, पेंदा, ठेक, तला, छोंका, तक.
మఠము, मठ.
మడఁగుట, दवना, झुकना.
మడచుట, मोड़ना.
మడత, तह, परत,— పెట్టుట, दोहराना, तह करना.
మడము, एड़ी.
మడి, क्यारी, शुद्धवस्त्र.
మడుఁగు, झील, ताल, मन.
మడుచుట, చూ. "మడచుట."
మడ్డి, तलछट, चोकठ, मलिन.
మణికట్టు, कलाई.
మణుఁగు, मन.
మణిసిల, जहर मोहरा.
మతము, मत, धर्म, कौम, राय, मज़हब.
మతలబు, मतलब, नमूना.
మతాబు, महताब.
మతి, చూ. "బుద్ధి."
మత్తిల్లుట, नशेमें होना.
మత్తు, नशा, नशीला.
మదించుట, मथना.
మదము, मद.
మదించుట, मतवाला होना, मत्त होना.
మదింపు, अंदाज़, अटकल.
మదురు, पड़छत्ती.
మద్దతు, मदद, सहायता.
మద్ది, कोह, अर्जुन.
మద్దెల, ढोल.
మద్యము, शराब.
మధుకరము, मधुकरी.
మధుపర్కము, मधुपर्क, पिअरी.
మధుమేహము, बहुमूत्ररोग.
మధురము, मीठा.
మధ్యము, बीच.
మధ్యమము, बीचला, मझोला.
మధ్యవర్తి, तिसरैत, तिहायत, मध्यस्थ.
మధ్యాహ్నము, दुपहर.
మనవి, बिनती, प्रर्थना.
మనస్ఫూర్తిగా, हृदय से, खुले दिलसे.
మనస్సు, मन, दिल, चित्त.
మనికట్టు, कलाई.
మనుగుడుపు, गौना, द्विरागमन.
మనుమఁడు, दोहता, नाती, पोता.
మనుమరాలు, दोहती, नातिन, पोती.
మనువు, विवाह का प्रस्ताव, संबंध.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

మనుష్యుఁడు, मनुष्य.
మనోరంజనము, बहलाव.
మనోరథము, इच्छा, कामना.
మనోహరము, दिलपसंद, दिलचस्प.
మన్నన, आदर, इज्जत.
మన్నించు, आदर करना, मानना.
మన్ను, मिट्टी.
మన్నెము, पहाडी देश.
మన్మథుఁడు, कामदेव.
మబ్బు, बादल, धुंधलापन.
మమకారము, ममता, मोह, स्नेह.
మయినము, చూ. " మైనము."
మర, कल, पेंच पेंचदार.
మరగుట, परिचित होना, आदी होना.
మరణము, मौत.
మరకతము, पन्ना, मरकत.
మరమేకు, पेच.
మరమ్మతు, मरम्मत.
మరల, फिर.
మరలుట, लौटना.
మరలించుట, लैटाना.
మరిడి, हैजा.
మరుభూమి, मरुभूमि.
మరువము, मरुवा.
మర్దించుట, पीसना, चापो करना.
మర్మము, मर्म, भेद.
మర్మరాలు, मुरमुरा, लाई.
మర్యాద, इज्जत, आदर, गौरव.
మఱఁదలు, साली, छोटी भावज.
మఱఁది, देवर.
మఱక, दाग.
మఱచుట, भूलना.
మఱపించుట, भुलाना.
మలఁచుట, खोदना, काटना.
మలము, मल.
మలాము, मुलम्मा.
మలినము, मलिन.
మల్లు, मलमल.
మల్లుఁడు, फेंकैत, पहलवान.
మల్లె, चमेली.
మళ్లీ, చూ. " మరల."
మశూచికము, चेचक, शीतला.
మసాకత్తు, गढ़ाई.
మసక, धुंधलापन.
మసలుట, देर करना, खूब गरम होना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

మసి, कालिख.
మసీదు, मसजिद.
మస్తు, मस्त.
మహంతు, महंत.
మహజరు, महज़र.
మహత్తు, महिमा.
మహసూలు, महसूल, जमा.
మహామారి, महामारी.
మహిమ, प्रभाव, महिमा.
మాంద్యము, आलस्य, सुस्ती.
మాంసము, गोश्त, गांस.
మాగాయ, लौंजी.
మాగుట, औसना. पकना.
మాడుట, झुलसना, जलना.
మాగాణి, धान का खेत.
మాచికాయ, माजूफल.
మాచిపత్రి, दौना.
మాట, बात.
మాటలాడుట, बातें करना.
మాటిమాటికి, बारबार.
మాటు, छिपाव, डहक; झाल,
—వేయువాడు, पंजेरा.
మాతామహి, नानी.
మాతామహుడు, नाना.
మాతృక, मूल पुस्तक.
మాత్ర, गोली, टिकिया.
మాత్రము, तो, ही, (పరిమాణము లో) इतना, उतना.
మాత్రుడు, मात्र.
మాత్సర్యము, डाह, जलन.
మాదిగ, चमार.
మాదిరి, नमूना, तरह.
మాదీఫలము, बिजौरा, नीबूं का एक भेद.
మాధవకరము, मधुकरी.
మాధుర్యము, मधुरता, मिठास.
మాధ్యస్థ్యము, बीच बिचाव.
మానము, सम्मान, अभिमान, कोप, प्रमाण.
మానిపించుట, छुड़ाना.
మాను, पेड़.
మానుగాయ, कंडुवा.
మానుట, छोडना, चंगा होना.
మానుపసుపు, दारुहल्दी.
మానుషము, अभिमान, यश.
మాన్యము, पूज्य, जमीन मुआफी.
మాపుట, मिटाना, मैला करना.
మామ, ससुर, मामा.
మామిడి, आम,—అల్లము, कपूर-हल्दी, अम्बियाहल्दी.
మామూలు, मामूल.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

మాయ, माया, धोखा.
మాయకాఁడు, धोखेबाज.
మాయుట, मिटना, मैला होना.
మారాము, हठ, मचलाई.
మారి, वबा, मरी.
మారుబేరము, फुटकर बिक्री.
మారేడు, बेल.
మార్గము, रास्ता, राह.
మార్దవము, चिकनाहट, मृदुता.
మార్చుట, बदलाना, परिवर्तन करना, भंजाना, भुनाना.
మార్పు, तबदीली, बदली, परिवर्तन.
మాఱకము, कमीशन, अदला बदला.
మాఱుట, बदलना.
మాఱు, दफ़ा, वार, दूसरा, अन्य.
మాఱుగా, बदले में.
మాఱుమొగము పెట్టుట, मुंह-मोड़ना.
మాల, माला, डोम. अछूत-वाला.
మాలకాకి, डोम कौवा.
మాలతి, मालती.
మాలి, माली.
మాలిక, माला.
మాలిన్యము, मलिनता, मैलापन.
మాలిమి, प्रेम, प्यार.
మాలీసు, मालिश.
మావటీఁడు, महावत, पीलवान.
మావి, आंवल, खेड़ी.
మావు, पाटी.
మాషము, माशा.
మాసము, महीना, मास.
మాసిక, थिगली, चकती, पेवंद.
మాసికము, मासिक श्राद्ध.
మాహాత్మ్యము, చూ. „మహత్తు."
మింగుట, निगलना.
మించుట, बढ़ जाना.
మిక్కిలి, निहायत, अधिक.
మిగత, बाकी, शेष.
మిగిలించుట, बचाना.
మిగులుట, बचना.
మిట్ట, ऊँची ज़मीन.
మిఠాయి, मिठाई.
మిడుత, टिड्डी.
మిణుఁగురు, चिनगारी.
మిణుఁగురుపురుగు, जुगुनू.
మితము, मित, हद.
మితి, मिति, हद्द.
మిత్రుడు, दोस्त, मित्र.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

మిద్దె, छत.
మినహా, सिवाय, अलावा.
మినహాయించుట, मिनहा करना, काटना, बचाना, छोड़ना.
మినుకుమినుకుమనుట, जुगजुगाना, टिमटिमाना.
మినుము, उड़द.
మిరాసి, मीरासी, मौरूसी.
మిరియము, काली मिर्च, गोल मिर्च.
మిరపకాయ, लालमिर्च, मिर्चा.
మిరుమిట్లు, चकाचौंध,—గొనుట, चौंधियाना, तिरमिराना.
మిల్లిగరిటె, चम्मच.
మిశ్రణము, मिलावट.
మిశ్రితము, मिला हुआ, मिलित.
మిష, बहाना.
మిసిమి, ओज.
మీఁగడ, मलाई.
మీది, ऊपर,
మీఁదు, ऊपर,—మిక్కిలి, बल्कि.
మీటుట, बजाना, उछालना.
మీరుట, बीतना, बढ़ना.
మీసము, मूंछ.
ముంగరము, नथ.
ముంగల, आगे.
ముంగిలి, आंगन.
ముంగిస, नेवला.
ముంగురులు, माथे पर लटकने वाले बाल.
ముంచుట, डुबाना, बोरना.
ముంజె, तालसांस.
ముంజెయ్యి, कोहनी के नीचे का भाग.
ముంజూరు, ओलती.
ముండ, रांड, कसबी.
ముండలమారి, रंडीबाज, पेयाश.
ముండ్లకంచె, कंटीली झाडी.
ముండ్లతోటకూర, टंडुलिया.
ముండ్లపంది, చూ. "ఏదుపంది."
ముండ్లు, कांटे.
ముంత, पुरवा,—మామిడి, काजूतक.
ముందర, ముందు } आगे, पहले.
ముకుళించుట, मुकुलित होना, अधखिला होना.
ముక్క, टुकड़ा, रेजा, टोक.
ముక్కద్దము, चश्मा, ऐनक.
ముక్కర, नथ.
ముక్కాలిపీఁట, तिपाई.
ముక్కు, नाक, चोंच.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ముక్కుపొడి, नास, सूंघनी.
ముక్కుపోఁగు, नथ.
ముక్కురంధ్రము, नथुना.
ముక్కోణము, त्रिकोण, त्रिभुज, टिकटी.
ముక్తము, खुला, छुटा, त्यक्त.
ముక్తసరు, मुख्तसर, खुलासा.
ముక్తారు, मुख्तार.
ముఖప్రీతి, लल्लोचप्पो, खुशामद.
ముఖమలు, मखमल.
ముఖము, मुँह, मुखड़ा.
ముఖాముఖి, मुहाँमुँही, समक्षमें.
ముఖ్యము, ज़रूर, प्रधान.
ముఖ్యుఁడు, प्रधान, मुखिया.
ముగించుట, खतम करना.
ముగియుట, पूरा होना.
ముగ్గు, चौक पूरन.
ముగ్గుట, पकना.
ముగ్గురు, तीन लोग.
ముగ్ధుఁడు, मुग्ध, विस्मित.
ముచ్చట, कौतुक, कामना, प्रेम.
ముచ్చి, रंगरेज.
ముచ్చిబంగారము, जगजगा, पन्नी, चमकी.
ముచ్చిలిక, मुचलका.
ముచ్చిలిగుంట, गरदन का गड्ढा.
ముచ్చె, जूता.
ముజరా, मुजरा.
ముట్టడించుట, धावा करना, छापा मारना.
ముట్టగుట, रजस्वला होना.
ముట్టించుట, छुलाना, लगाना.
ముట్టుట, छूना.
ముట్టె, टोंटी, थूथन.
ముఠా, दल, मंडली.
ముడి, गुत्थी, बंध, गांठ.
ముడుఁగుట, डूबना.
ముడుఁచుట, मोड़ना, दवाना, मुकुलित होना.
ముడుత, पर्त, तह, चुन्नट, झुर्री.
ముడుపు, भेंट.
ముడ్డి, गांड़, पुट्ठा.
ముడ్డిపూస, रीढ़ के नीचे का भाग.
ముతుక, मोटा, गाठा.
ముత్తయిదువ, सुहागिन.
ముత్తవ, नानी, परनानी, दादी.
ముత్తాత, परदादा, परनाना.
ముత్తెపుఁజిప్ప, सीप.
ముత్తెము, मोती.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ముదిమి, बूढ़ापन, बुढ़ापा.

ముదురుట, पक्का होना, कड़ा होना, बढ़ना.

ముద్గరము, मुग्दर.

ముద్ద, कौर, ग्रास, पिंडा, लोंदा.

ముద్దాడుట, चूमना.

ముద్దాయి, मुद्दई.

ముద్దు, चुंबन, सुंदर, लाड़ला.

ముద్ర, छाप, मोहर.

ముద్రణము, छपाई,

ముద్రాక్షరశాల, छापाखाना.

ముద్రించుట, छापना.

మునక, गोता, डुबकी.

మునగ, सहजन.

మునసబు, मुन्सिफ़, पटेल.

ముని, ऋषि, मुनि.

మునికోల, चाबुक.

మునిమనుమడు, परपोता, परदोहता.

మునిమనుమరాలు, परपोती, परदोहती.

మునిషి, मुन्शी.

మునుఁగుట, डूबना.

మునుపు, पेश्तर, पहले.

ముప్పది, तीस.

ముప్పాతిక, पौन, तीनपाव.

ముప్పిరి, तिकड़ी, तिपल्ला.

ముప్పు, बुढ़ापा, विपत्ति.

ముమ్మడించుట, तिगुना होना.

మురయుట, घमंड करना.

మురిపించుట, चोचला करना.

మురుగు, कंगन.

ముఱికి, गंदगी.

ముఱుగుట, सड़ना, उबसना.

ముఱ్ఱు, చూ. "జున్నుపాలు."

ములక, वनभंटा.

ములుగోల, अरई, आंसी.

ములుగొలిమిడి, तालमखाना.

ములుగోరఁట, कटसरैया.

ముల్లంగి, मूली.

ముల్లు, कांटा.

ముల్లె, गढ़ारी.

ముష్టి, मुट्ठी, भीख.

ముసరుట, कुलबुलाना.

ముసలి, बूढ़ा, जईफ,—తనము, बुढ़ापा.

ముసాంబరము, मुसब्बर.

ముసిఁడి, कुचला.

ముసిముసినవ్వు, मुस्कुराहट.

ముసుఁగు, घूंघट, ढक्कन.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ముసురు, झड़ी, बरसात.
ముస్త, मोथा, नागरमोथा.
ముస్తాబు } पोशाक, तैयारी,
ముస్తీదు } मुस्तैद.
ముహూర్తము, मुहूर्त.
మూక, झुंड, गिरोह.
మూఁకుడు, कोस, ढक्कन, शराव.
మూఁగ, गूंगा.
మూఁగుట, చూ. "ముసరుట."
మూఁత, ढक्कन.
మూఁపు, कंधा, पीठ.
మూఁపురము, डिल्ला, कुब्बा.
మూజవాని, मौखिक, मुँहजवानी.
మూట, गठरी, पुलिंदा.
మూడు, तीन.
మూఢత్వము, मूर्खता.
మూతపడుట, बंद होना.
మూతి, मुँह,—ముడుచుకొనుట, मुँह बनाना.
మూత్రము, मूत, पेशाब.
మూయుట, बंद करना, ढकना.
మూర, हाथ.
మూర్ఖుడు, बेवकूफ़, जाहिल.
మూర్ఛ, मूर्छा, बेहोशी.
మూర్ఛిల్లు, मूर्छित होना.

మూర్తి, सूरत, मूर्ति.
మూల, कोना.
మూలకముగా, लिये, के लिये.
మూలధనము, पूंजी, मूलधन.
మూలము, मूल, जड़, कारण.
మూలవ్యాధి, बवासीर.
మూలిక, जड़ी, बूटी.
మూలుగుట, कराहना.
మూస, घरिया, कुठाली, मूषा.
మృగము, हिरन, जानवर.
మృత్యువు, मौत.
మృదంగము, ढोल, मृदंग.
మృదువు, नरम, कोमल.
మెంతి, मैंथी.
మెచ్చుట, मानना, प्रशंसा करना.
మెటిక, चटकन.
మెట్ట, खुश्की, स्थल-भूमि, ऊँची ज़मीन.
మెట్టతామర, स्थलकमल.
మెట్టు, सीढी, ज़ीना.
మెట్టుకు, आखिर, अंत में, असल में.
మెడ, गर्दन.
మెతుకు, सीत.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

మెత్త, गद्दा, नरम.
మెత్తుట, छापना, पोतना.
మెదడు, दिमाग, भेजा, मस्तिष्क.
మెదలుట, मुँह खुलना, विचलित होना.
మెదుగుట, निपुण होना.
మెప్పించుట, प्रसन्न करना.
మెరక, छिछला, उथला.
మెరమెర, किरकिरी.
మెఱుపు, चमक, विजली.
మెఱయుట, चमकना.
మెటికలు,
మెఱుఁగు, पानी, आभा, चमक.
మెఱుఁగుడుఁబురుగు, जुगनू.
మెలఁకువ, होशियारी, सावधानी, जाग.
మెలఁగుట, रहना.
మెలి, उलझ, लपेट, मरोड, वट,—పడుట, उलझना,—పెట్టుట, ताव देना, टेना, मरोड़ना.
మెల్లగా, धीरे से, धीरे धीरे.
మెల్లకంటి, भेंगा, ऐंचातानी.
మెల్లని, धीमा.
మేఁక, बकरी,—పోతు, बकरा.
మేఁడి, हिंडी, हल की मुठिया.
మేఁత, चारा.
మేకు, कील, मेख.
మేఘము, बादल.
మేజా, मेज़.
మేజోడు, मोज़ा.
మేటు, गंजी.
మేడ, महाड़ी, कोठरी.
మేడి, गूलर.
మేదకుఁడు, भोला भाला.
మేదర, बसोर.
మేధ, मनीषा, मेधा.
మేనగోడలు, भांजी, भतीजी (స్త్రీలకు).
మేనత్త, फूफी, बुआ, मामी.
మేనబావ } फूफेरा भाई, ममेरा भाई.
మేనమరిది }
మేనమరదలు, फुफेरी बहिन, ममेरी बहिन.
మేనమామ, मामा.
మేనల్లుఁడు, भांजा, भतीजा (స్త్రీలకు).
మేనా, डोला, पालकी, मियाना.
మేపుట, चराना, खिलाना, चुगाना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

మేయుట, चरना, चुगना.
మేర, हद, सीमा, ठिकाना.
మేరువు, मेरु.
మేలమాడుట, हँसी उड़ाना.
మేలిమి, खरा सोना.
మేలు, अच्छा, भला.
మేలుకట్టి, चंदवा.
మేలుకొనుట, जागना, सचेत होना.
మేళము, तायफ़ा, रंडी, मंडली.
మేళగించుట, गलतियों को ठीक करना.
మేహము, मेह.
మైకము, नशा.
మైత్రి, दोस्ती, मित्रता.
మైదాపిండి, मैदा.
మైదానము, मैदान.
మైనపువత్తి, मोमबत्ती.
మైనము, मोम.
మైమరపు, बेसुधी.
మైల, मैल, आशौच, अशुचि.
మైలుతుత్తము, तूतिया, नीला थोथा.
మొండి, बेसिर पैर का, नंगा, ठूंठा, मोथरा, निर्लज्ज.
మొండితనము, हठीलापन, मूर्खता.
మొండెము, धड़.
మొక్క, पौधा, पैवंद.
మొక్కజొన్న, मकई, भुट्टा.
మొక్కుట, नमस्कार करना.
మొక్కుకొనుట, मनौती मानना.
మొక్కుబడి, मनौती.
మొఖమలు, मखमल.
మొగదల, सामने.
మొగము, చూ. "ముఖము."
మొగమాటము, विश्वास, कृतज्ञता, मुँहदेखी.
మొగలి, केवड़ा.
మొగ్గ, कली, कलैया, कलाबाजी, पलथा.
మొగ్గరము, व्यूह.
మొగ్గు, झुकाव, झोंक.
మొటిమ, हल्ला.
మొట్టమొదట, पहलेपहल.
మొట్టికాయ, टोला, ठूंग.
మొట్టుట, ठूंग मारना.
మొత్తము, कुल, जोड, मीजान.
మొత్తుట, मारना.
మొత్తుకొనుట, रोना.
మొదట, पहले.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

మొదటి, पहिला.
మొదలైన, इत्यादि, वगैरह.
మొదలు, मूल, जड़, से, लेकर.
మొద్దు, ठूंठा, मूर्ख.
మొన, नोक, अग्र.
మొన్న, परसों.
మొరడు, చూ. "మోడు."
మొరము, छर्रा.
మొఱ, शिकायत, पुकार.
మొఱుగుట, भूकना.
మొత్తి, कमी, न्यूनता.
మొల, कटि, लंक.
మొలక, अंकुर.
మొలచుట, उगना.
మొలతాడు, करधना, करधनी.
మొలవేయుట, बोना, रोपना.
మొల్ల, कुंद.
మొవ్వ, गोफा, गाभा.
మొసలి, घड़ियाल, मगर.
మొహరీ, अशर्फी.
మొహరు, मोहर.
మోకరించుట, घुटने टेकना.
మోచెయ్యి, कुहनी.
మోత, बोझ, ढुलवाई.
మోదుట, पीटना.
మోకాలు, घुटना.
మోకు, रस्सा.
మోక్షము, मोक्ष, नजात.
మోచనము, छुटकारा.
మోజు, मौज, शौक.
మోట, मोट.
మోటు, गँवार, मूर्ख, असभ्य.
మోడు, ठूंठ, ठूंठी, टुंड.
మోడ్చుట, जोड़ना, बंद करना.
మోతాదు, खोराक, मोताद.
మోతుబరి, धनी, मातबर.
మోదుగు, टेसू, पलास,— మోదుగలు. पलासपावड़ा.
మోపు, गट्ठा, पूला, टेक.
మోపుట, लगाना, चढ़ाना, टेक लगाना.
మోయుట, उठाना, ढोना.
మోర, थूथन.
మోవు, చూ. "మొవ్వ."
మోసగాడు, धोखेबाज़, ठग.
మోసపుచ్చుట, धोखा देना, ठगना.
మోసపోవుట, धोखा खाना.
మోసము, दगा, फ़रेब, छल, ठगाई.
మోస్తరు, तरह, प्रकार.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

మోహము, मोह.

మోహించుట, मोहित होना.

మౌంజి, मूँज की करधनी.

మౌనము, चुपचाप.

మ్రాఁగన్ను, अधखुली आंख.

మ్రాను, पेड़, दरख्त.

మ్రానుపడుట, स्तंभित होना.

మ్రోఁగుట, ठनकना, बजना.

మ్రోఁత, आवाज़.

మ్రోయించుట, ठनकाना, बजाना.

య

యంత్రము, जंतर, कल, यंत्र.

యక్ష్మము, तपेदिक, क्षयरोग.

యజమానుఁడు, मालिक, खाविंद.

యజమానురాలు, मालिकिन.

యజ్ఞము, याग, यज्ञ.

యజ్ఞోపవీతము, जनेऊ.

యతి, सन्यासी, परिव्राजक, यति.

యత్నము, कोशिश, यत्न.

యథాక్రమము, क्रमशः, यथाक्रम.

యథార్థము, सच,—గా, सचमुच, वास्तव में.

యథావిధి, विधि पूर्वक.

యథాశక్తి, सामर्थ्यानुसार.

యథేచ్ఛ, इच्छानुसार.

యథోచితము, यथायोग्य.

యమకము, यमक.

యముఁడు, यमराज, काल.

యమున, यमुना, जमुना.

యవనుఁడు, यवन, मुसलमान.

యవలు, जौ.

యశస్సు, यश, नाम.

యష్టిమధుకము, मुलैठी.

యాచకుఁడు, भिक्षुक, मँगता

యాచన, भीख मांगना, याचना.

యాచించుట, मांगना.

యాతన, पीड़ा, वेदना.

యాత్ర, यात्रा, सफर, कूच.

యాదాస్తు, याददाश्त, रोज़नामचा.

యాపనము, बिताना, काटना.

యాయావరము, भीख मांगना.

యావత్తు, सब, सर्वस्व.

యుక్తము, उचित, सहित, युक्त.

యుక్తి, जुगत, ढंग, तदबीर, ब्योंत.

యుగము, युग, जोड़ा.

యుతము, सहित.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

యుద్ధము, जंग, लड़ाई.
యువకుడు, युवा, जवान.
యువతి, युवती, तरुणी.
యువరాజు, युवराज, टीकैत, टीका.
యూపము, यूप.
యోగక్షేమము, कुशल समाचार.
యోగము, योग.
యోగి, योगी.
యోగ్యత, योग्यता, लियाकत.
యోగ్యము, योग्य, उचित.
యోజన, सोच विचार.
యోజనము, योजन.
యోజించుట, सोचना.
యోద్ధ, लड़ाका, योद्धा.
యోని, योनि, भग.
యౌవనము, तरुनायी, जवानी.

ర

రంగము, रंगमंच, रंग.
రంగరించుట, फेंटना.
రంగవల్లి, चौक पूरन.
రంగు, रंग, वर्ण,—వేయుట, रंग चढ़ाना, रंगना.
రంజకుడు, रंग साज, रंजक.
రంజనము, रंजन.
రంజించుట, खुश करना.
రంజిల్లుట, प्रसन्न होना.
రండ, विधवा, रंडी.
రంధ్రము, छिद्र, छेद, बिल.
రంపము, आरा.
రకము, माल, जाति, तरह, सुंदर.
రక్కాస, नागफनी, घमोय.
రక్తచందనము, लाल चंदन.
రక్తము, खून, लोहू.
రక్తి, अनुराग, मधुरता.
రక్ష, रक्षा, दाग,—రేకు, ताबीज.
రక్షకుడు, रक्षा करने वाला, हाफिज.
రక్షణము, रक्षा, हिफ़ाज़त.
రక్షించుట, रक्षा करना.
రగిలించుట, सुलगाना, भड़काना.
రగులుట, सुलगना, भभकना.
రచన, रचना, बनावट, सजावट.
రచించుట, बनाना.
రచ్చ, सभा, राज मार्ग.
రజము, रज, धूल.
రజస్వల, रजस्वला, ऋतुमती.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

రజాయి, रजाई.
రట్టడి, बदनाम.
రతము, रत, आसक्त.
రతి, रति, संभोग.
రత్నకంబళి, कालीन.
రత్నము, मणि, जौहर, रत्न.
రథము, रथ.
రథికుఁడు, रथी.
రద్ది, शोर.
రద్దు, रद्द.
రప్పించుట, बुला लाना.
రవ్వు, रफ,—తీయుట, रफ करना, टाँका मारना.
రమారమి, लगभग, करीब.
రమించుట, संभोग करना.
రయితు, रय्यत, किसान, काश्तकार.
రవ, वज्र, टुकडा, दलिया, थोडा, चिनगारी.
రవంత, थोड़ा, ज़रा
రవానా, रवाना, चालान.
రవ్వ, చూ. "రవ."
రసకర్పూరము, रस-भस्म.
రసజ్ఞుడు, रसिक.
రసము, रस.
రససిందూరము, रससिंदूर.
రసాతలము, रसातल.
రసాభాసము, विरसता.
రసాయనము, अक्सीर, रसायन.
రసి, चेप, पंछा.
రసికుఁడు, रसज्ञ, तबीअतदार, भावुक.
రసీదు, रसीद.
రస్తా, रस्ता, सड़क.
రస్తు, रसद.
రహస్యము, गुप्त, छिपाव, रहस्य, गुप्त बात, भेद.
రహితము, शून्य, रहित.
రహితు, చూ. "రయితు."
రాజుట, आग सुलगना.
రాఁబట్టుట, प्राप्त करना.
రాఁబోవు, अगामी, आइंदा.
రాక, आगमन, आने का ढंग.
రాకాసి, राक्षसी.
రాకుమారి, शाहजादी, कुँअरी.
రాకుమారుడు, शाहजादा, कुँअर.
రాక్షసుఁడు, राक्षस.
రాగము, राग.
రాగి, ताँबा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

రాగులు, చూ. " చోళ్లు."
రాచ, राज.
రాచకురుపు, एक फोड़ा.
రాచయుసిరిక, हरफरेवड़ी.
రాచుట, रगड़ना, घिसना, मलना, पोतना.
రాజధాని, राजधानी, प्रांत, हाता.
రాజమార్గము, राजपथ, सड़क.
రాజయక్ష్మము, చూ. "యక్ష్మము."
రాజసము, रजोगुण, अहंकार.
రాజహంస, राजहंस.
రాజీ, सुलह, निपटारा, राजी.
రాజీనామ, सुलहनामा, इस्तीफ़ा.
రాజ్యము, राज, सल्तनत.
రాజు, राजा, ठाकुर.
రాటు, मुसबित
రాట్నము, चरखा.
రాణి, राणी,राज्ञी, बेगम.
రాణించుట, फबाना, शोभा देना.
రాణివాసము, अंतःपुर.
రాతి, पथरीला, पत्थर का.
రాతిపుచ్చు, छरीला.
రాతియుప్పు, पहाड़ी नमक.
రాత్రి, रात, रैन.
రాపాడుట, रगड़ खाना.
రాపిడి, घिस्सा, रगड़ा.
రాబందు, गिद्ध.
రాబడి, आय, आमदनी.
రామచిలుక, तोता.
రామఫలము, लवनी, एनोना.
రామబాణము, किताबी कोड़ा.
రాయబారము, दौत्य.
రాయబారి, एलची, दूत.
రాయసము, చూ. "రాజసము."
రాయి, पत्थर.
రాయుట, रगड़ जाना.
రాయితి, सस्ता.
రాలఁగొట్టుట, गिरा देना, झाड़ना.
రాలుట, गिरना, झड़ना.
రావి, पीपल.
రావించుట, చూ. "రప్పించుట."
రాశి, ढेर, राशि.
రాష్ట్రము, प्रांत, राष्ट्र.
రాసక్రీడ, रास.
రాహిత్యము, अभाव.
రింగు, फड़ी.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

రిక్తుఁడు, गरीब, रहित.
రివాజు, रवाज, प्रथा.
రివ్వున, झट से, सन सनाहट से.
రీతి, ढंग, प्रथा.
రుక్కా, रुक्का.
రుగ్మత, बीमारी.
రుచి, मज़ा, ज़ायका, स्वाद, लज़्ज़त,— మరగుట, परचना, चसका लगना,— చూచుట, चखना,— గల, मज़ेदार, स्वादिष्ठ, जायकेदार.
రుచించుట, अच्छा लगना.
రుజువు, सबूत.
రుద్దుట, रगड़ना, मलना, मांजना.
రుద్రజడ, मरुआ.
రుద్రాక్షము, रुद्राक्ष.
రుబ్బుట, ओखली में पीसना.
రుబ్బుఱోలు, पीसने की ओखली.
రుమాలు, रूमाल.
రువ్వుట, फेंकना.
రుసుము, शुल्क, कमीशन.
రూక, पैसा, एक सिक्का.
రూక్షము, रूखा.
రూఢము, प्रसिद्ध, निश्चित.
రూఢి, प्रसिद्धि, निश्चय, रूढ़ि.
రూపకము, रूपक.
రూపము, रूप, आकार.
రూపరి, खूबसूरत.
రూపాంతరము, दूसरा रूप.
రూపాయ, रूपया.
రూపించుట, చూ. "నిరూపించుట."
రూపు, చూ. "రూపము."
రూపుమాయుట, मिटना, नष्ट होना.
రెండవ, दूसरा.
రెండు, दो.
రెక్క, पंख, पक्ष, मुश्क, पल्ला.
రెచ్చుట, बढ़ना.
రెట్ట, बीट.
రెట్టి, दुगुन.
రెట్టించుట, दुगुना या दुबारा करना.
రెడ్డిగము, पालथी.
రెప్ప, पलक,— వేయుట, पलक मारना,— పాటు, झपक.
రెబ్బ }
రెమ్మ } टहनी.
రేఁగు, बेर, सेब.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

రేఁగుట, उछलना, उभड़ना, हिलना.
రేఁపుట, उकसाना, हिलाना.
రేక, लकीर.
రేకు, पत्तर, चद्दर, पटरी.
రేఖ, लकीर, रेख.
రేగడ, वरैल, डकरा.
రేచీఁకటి, रतौंधी.
రేణువు, धूल, रज, अणु.
రేతస్సు, रेत, वीर्य.
రేపు, कल.
రేవల్చిన్ని, रेवंद चीनी.
రేవడ, చూ. "రేగడ."
రేవు, घाट, बंदरगाह.
రైతు, చూ. "రయితు."
రొండి, कमर, टेंट, मुर्री.
రొంప, जुकाम, सरदी.
రొంపి, कीचड़.
రొక్కము, नगद, धन.
రొచ్చు, कीचड़.
రొట్టె, रोटी.
రొట్ట, टुनगी.
రొద, शोर.
రొమ్ము, छाती, सीना.
రొష్టు, हैरान, जलदी.
రోఁకలి, मूसल.
రోఁజుట, हाँफना.
రోఁత, घृणा, नफरत.
రోగము, बीमारी, रोग.
రోగి, बीमार.
రోచకము, रोचक.
రోజాపువ్వు, गुलाव.
రోజు, रोज, दिन, हर दिन.
రోమము, वाल, रोम.
రోమాంచము, रोमांच.
రోయుట, घृणा करना.
రోలు, ओखली, टढ़िया.
రోషము, क्रोध, गुस्सा.
రౌతు, सवार, चढ़ने वाला.
రౌద్రము, भयानक, रौद्र.
రౌలుట, చూ. "రగలుట."

ల

లంజ, छिनाला, व्यभिचार, जार.
లంకె, दँहकना, गर्जना.
లంపకాఁడు, आराकश.
లంపము, आरा,—పొట్టు, बुरादा.
లకుఱుట, नोचना, खरोचना.
లవిక, चोली, कुरती.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ఱాయి, చూ. " రాయి."

ఱిచ్చపడుట, मूर्छित होना.

ఱువ్వుట, చూ. " రువ్వుట."

ఱెక్క, डैना, पर, చూ. " రెక్క."

ఱెల్లు, दाभ, कुश.

ఱోలుమ్రాను, ठढ़िया.

ల

లంక, दरिया बरार, बांध, द्वीप.

లంకణము, చూ. " లంఘనము."

లంకె, जुड़ाई.

లంగ, फलांग.

లంగరు, लंगर.

లంగా, लहँगा.

లంఘనము, लंघन, फ़ाक़, उपवास.

లంఘించుట, पार करना, लांघना.

లంచము, रिश्वत, घूस.

లంచగొండి, घूसखोर.

లంజె, रंडी, वेश्या.

లంజెతీకము, छिनाला.

లంపటము, लालस, लंपट.

లకుముకి, टिटिहरी.

లకోటా, ठप्पा, लखोटा.

లక్క, लाह, लाख.

లక్ష, लाख.

లక్షణము, निशान, लक्षण.

లక్ష్యము, निशाना, ध्येय, श्रद्धा, परवाह, लक्ष्य.

లగాయతు, लेकर, से.

లగ్నము, लग्न.

లఘువు, लघु, हलका.

లజ్జ, చూ. " సిగ్గు."

లజ్జాళువు, शरमिंदा.

లడ్డు, लड्डू, मोदक.

లత, చూ. " తీగ."

లత్తుక, महावर, लाख.

లద్ది, लीद.

లత్తుకోరు, लतखोर.

లబ్ధము, प्राप्त, गुणनफल, भाज्यफल.

లబ్ధి, आमदनी, लाभ.

లభించుట, मिलना, प्राप्त होना.

లభ్యము, प्राप्य.

లయ, ताल, लय, धोखा.

లయము, नाश, प्रलय.

లలాటము, माथा.

లవంగపట్ట, दालचीनी.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

లవంగము, लौंग.
లవణము, नमक, नून.
లవము, लेश, भिन्न गणित का एक भाग.
లాంఛనము, चिह्न, नाममात्र.
లాగు, पायजामा, इजार.
లాక్షణికము, प्रामाणिक.
లాగు, तरह, भांति.
లాగుట, खींचना.
లాగుకొనుట, झटकना, झड़पना, खींचा तानी करना.
లాఘవము, लघुता, हलकापन, अपमान.
లాఠీ, लाठी.
లాడము, नाल.
లాదు, मोहराब, डाट, लदाव का ढोला.
లాభము, लाभ, प्रयोजन.
లాలనము, लालन.
లాలస, इच्छा, लालसा.
లాలించుట, चुचकारना, लालन करना.
లాలిత్యము, रमणीयता, लालित्य.
లావణ్యము, सलोनापन, लावण्य.
లావరి, मोटा, तगड़ा.
లావు, मोटापन, स्थूल, बल, अधिक.
లింగధారి, लिंगी.
లింగము, लिंग.
లిఖితము, लिखा हुआ, लिखित.
లిపి, लिपि, वर्णमाला.
లీనము, मग्न, मस्त, लीन.
లీల, लीला, खेल.
లుంగి, लुंगी.
లుప్తము, नष्ट, लुप्त.
లుబ్ధుడు, लोभी, स्वार्थी, कंजूस.
లూటాయించుట, लूटना.
లూటీ, लूट, डकैती.
లెంప, गाल,—కాయ, चपत.
లెక్క, गिनती, हिसाब, परवाह, गणित,—పెట్టుట, गिनना, पर्वाह करना.
లెస్స, खूब, अच्छा, ठीक.
లేగ, बछड़ा.
లేగటియావు, अलवाई.
లేత, कच्चा, कोमल.
లేక, विना, या, वा, अथवा.
లేకరి, लेखक.
లేకలేక, बहुत काल के बाद.
లేకి, टुकड़ गदा, निकम्मा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

లేకుండ, विना, सिवा.
లేకున్న, नहीं तो.
లేఖ, पत्र, चिट्ठी.
లేఖనము, लिखना, लेखन.
లేఖిని, कलम, लेखनी.
లేచిపోవుట, उठजाना.
లేచుట, उठना, जागना, निकलना.
లేడి, हिरन, मृग.
లేదా, नहीं तो, या तो.
లేదు, नहीं.
లేని, रहित, शून्य, अनुपस्थित.
లేపనము, लेप, पोतना.
లేపుట, उठाना, जगाना.
లేమి, गरीबी, शून्यता.
లేవఁగొట్టుట, निकालना.
లేవుడి, अपमान.
లేశము, थोड़ा, लेश.
లేసు, लैस.
లేహ్యము, लेह्य, अवलेह.
లొంగుట, वश में होना, तावे में होना.
లొటారము, पोल.
లొట, चटकारा,—పోవుట, दबना, गड़ना,—వేయుట, चटक़ारा भरना.
లొట్టి, चुक्कड़, चुसकी.
లొట్టిపిట్ట, ऊंट.
లొడితెలి, विता, वालिश्त.
లొద్దుగు, लोध.
లో, में.
లోఁకువ, अधीन.
లోఁగడ, पेश्तर, पहले.
లోఁగిలి, मकान.
లోఁగా, भीतर.
లోఁగుట, पाबंद होना.
లోఁతు, गहरा, गहराई.
లోఁబడుట, अधीन होना.
లోకము, दुनिया, लोक.
లోకులు, लोग, जनता.
లోకోక్తి, मसल, कहावत.
లోకోత్తరము, अलौकिक.
లోటు, कसर, कमी, घाटा.
లోడీ, मुगदर.
లోపము, कमी, दोष.
లోపల, भीतर, अंदर, में, पर.
లోపాయకారి, व्यक्तिगत, एकांत.
లోపించుట, घटना, कम होना.
లోభము, लालच, हिर्स.
లోభి, सूम, कृपण, कंजूस.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

లోయ, घाटी.
లోలము, चपल, लोल.
లోలగులు, लोलक.
లోలుపుఁడు, लालस, लालची.
లోలోపల, भीतर ही भीतर.
లోహము, धातु, लोहा.
లౌకికము, लौकिक.
లౌక్యము, व्यवहार ज्ञान.

వ

వంక, तरफ़, ओर, बहाना.
వంకర, टेढा, वक्र, कुटिल,—టింకర, बेढंगा, टेढ़ा मेढा.
వంకాయ } वैंगन, भांटा.
వంగ }
వంగుట, झुकना, नम्र होना.
వంచకుఁడు, ठग, प्रतारक.
వంచన, धोखा, ठगई.
వంచించుట, धोखा देना.
వంచితుఁడు, प्रतारित, महरूम.
వంచుట, झुकाना.
వంట, रसोई, पाक,—వాఁడు, रसोइया, महाराज,—కత్తె, महाराजिन,—చెఱకు, लकड़ी,—యిల్లు, रसोई घर.
వంటకము, रसोई, ज्योनार.
వంటి, जैसा.
వండలి, सूखा हुआ कीचड़.
వండుట, पकाना.
వంతు, बारी, हिस्सा, स्पर्धा, क्रम.
వంతెన, पुल.
వంద, सौ.
వందనము, वंदना, वंदगी.
వంది, भाट, वंदी.
వంధ్య, वांझ.
వంపు, झुकाव, टेढ़ापन.
వంశము, वंश.
వంశస్థుఁడు, वंशज.
వక్కు, सुपारी.
వకీలు, वकील.
వకాలతు, वकालत.
వక్కాణించుట, कहना, समझाना.
వక్కి, दुबला.
వక్త, वक्ता, व्याख्याता.
వక్తవ్యము, वक्तव्य.
వక్రము, टेढा, वक्र, कुटिल.
వక్రించుట, लौटना, टेढा होना.
వక్షస్సు, छाती, सीना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వగ, दुख, शोक, ठसक मसक.
వగచుట, चिंता करना.
వగర్పు, श्वास रोग.
వగయిరా, वगैरह.
వచనము, बात, वचत, गद्य, नसर.
వచ్చుట, आना, पधारना.
వజీరుఁడు, वजीर, मंत्री.
వజ్రము, वज्र, हीरा, अलमास.
వటువు, ब्रह्मचारी.
వట్ట, अंड, पोता,— గొట్టుట, वधियाना.
వట్టము, घाटा, हानि, कमीशन.
వట్టి, छूछा, निरा, झूठा,— వేరు, खस.
వట్రపెట్టుట, मानना, पर्वाह करना.
వట్రువ, गोल, वर्तुल.
వడ, गरमी, लू, बड़ा.
వడఁకు, कंप, थर थराहट.
వడబోయుట, छानना.
వడగల్లు, ओला.
వడగాలి, लू.
వడపప్పు, भिगोया हुआ दाल.
వడలు, बडे.
వడలుట, मुरझाना.
వడసారము, सिर्फ केवल.
వడి, फुर्ती, वेग, तेज, बट.
వడిఁగట్టుట, छानना.
వడిపెట్టుట, बटना, ऐंठना.
వడియుట, गलना, सूखना, पसेव निकलना.
వడియము, बड़ी.
వడిసెల, ढेलवाँस, गोफना.
వడుకుట, कातना.
వడుగు, जनेऊ, उपनयन.
వడుచుట, निचोड़ना.
వడ్డన, परोसना.
వడ్డాణము, చూ. “ఒడ్డాణము.”
వడ్డి, व्याज, सूद.
వడ్డించుట, परोसना.
వడ్రంగి, बढ़ई.
వడ్లు, धाना.
వణఁకుట, कांपना, थरथराना.
వత్తి, बत्ती, पलीता.
వత్సము, बछड़ा.
వత్సరము, बरस.
వత్సలుఁడు, प्रेमी, स्नेही.
వదంతి, अफवाह, उड़ती खबर.
వదరుట, बकना.
వదరుఁబోతు, बक्की, बकवादी.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వదలించుట, छुड़ाना.
వదలుట, छोड़ना.
వదినె, भावज, भौजाई, साली, ममेरी बहिन, फुफेरी बहिन.
వదులు, ढीला, शिथिल.
వద్ద, पास.
వధ, क़त्ल, वध.
వద్దు, नहीं, मत.
వధించుట, क़त्ल करना.
వధువు, दुलहिन, वहू.
వధ్యుడు, वध्य.
వనమాల, वनमाल.
వనము, वन, जंगल, कानन, बाग.
వన్నె, रंग, कांति, आभा.
వన్యము, जंगली, वनैला.
వపనము, हजामत.
వమనము, कै, उलटी.
వమ్ము, निष्फल, व्यर्थ.
వయసు, उम्र, वय, अवस्था, यौवन.
వయస్యుడు, मित्र, दोस्त.
వయనము, स्पष्ट.
వరండా, बरामदा.
వరదు, చూ. „ వఱదు."
వరదక్షిణ, दहेज, तिलक.
వరము, वर, उत्तम.
వరహా, एक सिक्का,—కట్టె, बरौंछी.
వరాహము, सूअर.
వరి, धान.
వరించుట, चाहना, मांगना.
వరుడు, दूल्हा.
వరుగు, फांक.
వరుస, क्रम, सिलसिला, तरतीब, बारी, कतार.
వర్గము, वर्ग, समूह.
వర్గు, वर्ग.
వర్చస్సు, तेज, आभा.
వర్జించుట, छोड़ना.
వర్జ్యము, त्याज्य.
వర్ణనము, वर्णन, बखान.
వర్ణము, वर्ण.
వర్ణించుట, बखान करना.
వర్తకము, व्यापार, तिजारत, रोजगारी.
వర్తకుడు, व्यापारी, सौदागर.
వర్తన, बर्ताव.
వర్తమానము, समाचार, ख़बर, वर्तमान.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వర్తించుట, रहना.

వర్ధి, आज्ञा, मातहती.

వర్ధిల్లుట, बढ़ना, अभ्युदय प्राप्त होना.

వర్షాకాలము, बरसात.

వర్షము, वारीश, बरसात, साल, बरस.

వర్షాశనము, वार्षिक दान.

వర్షించుట, बरसना, पानी पड़ना.

వలకము, तंगी.

వలకు, ता, तक, पर्यंत.

వలద, बाढ़, फैलाव.

వలపు, झूरा, सूखा, अवृष्टि.

వల, जाल.

వలచుట, चाहना, इश्क करना.

వలదు, చూ. "వద్దు."

వలన, से.

వలను, मुनासिब, सुभीता.

వలపక్షము, చూ. "పక్షపాతము."

వలపల, दाहिना.

వలపించుట, आशिक बनाना.

వలపు, इश्क, काम.

వలయము, कंगन, घेरा, कुंडलाकार.

వలయుట, चाहना, दरकार होना.

వలస, देशत्याग,—పోవుట, परदेश निकल जाना.

వలసిన, चाहे जितना.

వలి, ठंढा, वली.

వలె, तरह, भांति.

వల్ల, से, संभव, मुमकिन.

వల్లకాడు, मरघट, श्मशान.

వల్లకాని, असंभव.

వల్లించుట, रटना, घोखना.

వల్లె, याद, पाश, अच्छा, रस्सी.

వశము, अधीन, वश.

వశీకరణము, वश करना.

వశ్యుడు, अधीन, पाबंद.

వస, बच.

వసంతము, वसंत, बहार, लाल जल.

వసతి, घरद्वार, जीविका, सुख, सुभीता.

వసనాభి, बछनाग.

వసారా, ओसारा, बरामदा, दालान.

వసి, करोरी.

వసించుట, रहना, बसना.

వసూలు, वसूल, उगाहे.

వస్తాదు, उस्ताद, पहलवान.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వస్తువు, चीज़, वस्तु, जिंस.
వస్త్రము, कपड़ा, वस्त्र.
వహి, बही.
వహించుట, उठाना, ढोना.
వాంఛ, कामना, चाह.
వాంతి, कै, उलटी.
వాఁకుడు, भटकैय्या.
వాగుట, बकना, शब्द करना.
వాఁచుట, सूजना, फूलना.
వాఁడి, तेज, निशित, धार.
వాఁడు, वह.
వాఁత, दाग,—వేయుట, दागना.
వాఁపిరి, घिघियाहट, लालच, दीनयाचक.
వాఁపు, सूजन, फुलाव.
వాకట్టుట, मुंह बंद करना, बोलने न देना.
వాకు, बात, वाणी.
వాకిలి, द्वार, दरवाजा, अगवाड़ी.
వాక్యము, जुमला, वाक्य.
వాక్రుచ్చుట, कहना, बोलना.
వాగె, बागडोर, लगाम.
వాఙ్మూలము, बयान.
వాగ్దానము, वचन देना.
వాచకము, बाँचना, उच्चारण, वाचक.
వాచాలుఁడు, बक्की, बकवादी.
వాచ్యము, वाच्य.
వాటము, ढाल, झुकाव, सुभीता, अनुकूल.
వాటా, हिस्सा.
వాటిక, बाग, वाटी.
వాడ, मुहल्ला.
వాడకట్టు, मुहल्ला, पड़ोस.
వాడగన్నేరు, पीला कनेर.
వాడుట, झँवाना, कुम्हलाना, मुरझाना.
వాడుక, अभ्यास, इस्तेमाल.
వాడుకొనుట, इस्तेमाल करना.
వాణిజ్యము, చూ. "వర్తకము."
వాతము, वाई, बादी, वात.
వాత్సల్యము, प्रेम.
వాదము, बहस, वाद, झगड़ा.
వాది, मुद्दई, वादी.
వాదించుట, बहस करना.
వాదోడు, वाक्सहाय.
వాద్యము, बाजा, वाद्य.
వాన, बरसात.
వానకోయిల, चातक, पपीहा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వానపాము, केंचुआ.
వానప్రస్థము, वानप्रस्थ.
వాపసు, वापस, लौटालना.
వాపోవుట, बकना.
వామనుఁడు, बौना.
వామము } अजवायन.
వాము
వామి, पूला, अटाला.
వామింట, तिलवन.
వాముపువ్వు, अजवायन का फूल.
వాయ, घान, घानी.
వాయనము, वायन.
వాయవ్యము, दक्षिण पश्चिम.
వాయి, मुँह, धार.
వాయించుట, बजाना.
వాయింట, तिलवन.
వాయిదా, मुलतवी.
వాయువిళంగము, बायविडंग.
వాయువు, हवा, वायु.
వారడి, घाटा, हानि, फर्क.
వారిధి, पुल, सेतु.
వారము, सप्ताह, हफ्ता, वार.
వారించుట, रोकना, मनाना.
వారు, वे.
వారుట, पसाया जाना.
వార్చుట, पसाना.
వార్త, खबर, समाचार.
వార్తాపత్రిక, अखबार, समाचार पत्र.
వార్ధక్యము, बुढ़ापा.
వార్షికము, वार्षिक, सालाना.
వాలు, तसमा.
వాలెన, नाधा.
వాలకము, फरेब, पाखंड.
వాలము, दुम, पूँछ.
వాలు, बहाव, नम्र, लंबा.
వాలుట, झुकना (चिडियों का), बैठ जाना.
వాల్చుట, झुकाना.
వావి, नाता, रिश्ता.
వావింట, చూ. "వాయింట."
వాసన, गंध, बू, वासना,—కొట్టుట, गंध आना,—చూచుట, सूंघना.
వాసము, बांस, कड़ी, धन्नी.
వాసరము, చూ. "వారము."
వాసి, फर्क, मशहूर.
వాసెన, कपड़े का ढकन, वह कपड़ा जो दर्द मिटाने के लिये सिर पर बांधा जाता है.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వాస్తవము, सच, यथार्थ.
వాస్తవ్యుఁడు, वासिंदा, रहने वाला.
వాస్తువు, वास्तु.
వాహకుఁడు, ढोने वाला, वाहक.
వాహనము, सवारी, वाहन.
వాహవా, वाह !
వింజామరము, चँवर, चमर.
వింత, अचरज, अद्भुत.
విందు, दावत, ज़ेवनार, भोज, जाफ़त.
వికటము, टेढ़ा, विकट.
వికటించుట, विरुद्ध होना, नुकसान पहुँचाना.
వికలము, विह्वल, विकल.
వికల్పము, भ्रम, परिवर्तन, बाधा, अनिश्चय.
వికవిక. చూ. " పకపక. "
వికసించుట, खिलना.
వికారము, विकार, उलटफेर, अस्वस्थता.
వికాసము, विकाश, प्रकाश.
వికృతము, विरूप, मलीन.
విక్రమము, पराक्रम, शूरता.
విక్రయము, विक्री, खपती.
విక్రయించుట, बेचना.
విక్రేత, बेचनेवाला.
విఖ్యాతము, చూ. " ప్రసిద్ధము. "
విగడియ, पल.
విగ్రహము, मूर्ति, प्रतिमा.
విఘాతము, प्रतिघात, बाधा.
విఘ్నము, बाधा, अड़चन.
విఘ్నేశ్వరుఁడు, गणेश.
విచక్షణ, आलोचना, सोच.
విచక్షణుఁడు, चतुर, प्रवीण.
విచారణ, तहकीकात, पूछताछ, दर्याफ्त.
విచారము, सोच, चिंता, फिक्र.
విచారించుట, सोचना, चिंता करना, पूछताछ करना.
విచిత్రము, अनोखा, अद्भुत.
విచ్చేయుట, पधारना.
విచ్చలవిడి, बेरोक टोक.
విచ్ఛిత్తి, विच्छेद.
విచ్చుట, खिलना, भिन्न होना.
విజనము, निर्जन, वीरान.
విజయము, जय, जीत.
విజయి, विजेता.
విజాతి, विजाति.
విజృంభణము, बढ़ना.
విజ్ఞప్తి, విజ్ఞాపనము } बिनती, निवेदन.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

విజ్ఞానము, विज्ञान.
విజ్జోడు, बेजोड़.
విటుఁడు, जार, भडुआ.
విడంబనము, अनुकरण, नकल.
విడఁదీయుట, अलग करना, सुलझाना.
విడి, अकेला.
విడిగా, अलग.
విడిది, जनवास, पड़ाव, डेरा.
విడిపించుట, छुड़ाना.
విడిపోవుట, अलग होना.
విడియము, बीड़ा, पान.
విడియుట, ठहरना.
విడుట, छूटना.
విడుచుట, छोड़ना, त्याग करना.
విడుదల, छुटकारा, मोक्ष.
వితండ, वितंडा.
వితంతువు, विधवा, बेवा.
వితర్కము, तर्क, वितर्क.
విత్తు, बीज.
విత్తుట, बोना.
విదారణము, फाड़ना, चीरना.
విదాహము, बहुत प्यास.
విదిక్కు, विदिशा.
విదితము, मालूम, ज्ञात.
విదియ, दूज, द्वितीया.
విదల్చుట, छुड़ाना, झाड़ना.
విదుషి, विदुषी.
విదూషకుడు, विदूषक, मसखरा.
విదేశము, देसावर, विदेश.
విదేశి, विलायती, विदेशी.
విద్య, इल्म, विद्या.
విద్యార్థి, तालिब इल्म, छात्र.
విద్వాంసుఁడు, विद्वान्, इल्मदाँ.
విద్యుత్తు, बिजली.
విద్వేషము, शत्रुता, विरोध.
విధము, ढंग, प्रकार.
విధవ, रांड़, बेवा.
విధానము, तरकीब, उपाय, कार्य.
విధాయకము, कर्तव्य, फ़र्ज़.
విధి, व्यवस्था, विधान, तरकीब, भाग्य, निर्बंध, आज्ञा.
విధించుట, आज्ञादेना, शासन करना.
విధేయత, नम्रता.
విధేయుఁడు, विनीत, नम्र.
వినఁబడుట, सुनाई देना.
వినయము, नम्रता, विनय, आजिजी.
వినా, अलावा, बिना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వినాయకుఁడు, **गणेश.**

వినాశము, **नाश.**

వినిపించుట, **सुनाना, सुनाई देना.**

వినిమయము, **अदलबदल, परिवर्तन.**

వినియోగము, **इस्तेमाल, उपयोग.**

వినుట, **सुनना.**

వినోదము, **बिनोद, मनोरंजन.**

విన్నఁదనము, **खेद, कांति हीनता.**

విన్నపము, **विनती, निवेदन.**

విన్నవించుట, **विनती करना.**

విన్యాసము, **रखना, रचना.**

విపక్షము, **विपक्ष, विरोध.**

విపత్తు, **विपद, आफत.**

విపన్నుఁడు, **दुखी.**

విపరీతము, **उलटा, विरुद्ध.**

విపర్యయము, **भेद, परिवर्तन, तबदीली.**

విపులము, **विस्तृत, बड़ा.**

విప్పుట, **खोलना, सुलझाना, निबेड़ना, छुड़ाना, बुझाना.**

విప్లవము, **बला, उपद्रव, गदर.**

విఫలత, **असफलता, निरर्थकता.**

విబూది, **भस्म.**

విభక్తము, **बटा हुआ, अलग अलग.**

విభక్తి, **विभक्ति.**

విభజన, **बाँट, अलगाई.**

విభజించుట, **बाँटना, अलग करना.**

విభాగము, **भाग, अंश, बाँट.**

విభాజకము, **विभाजक.**

విభాజితము, **विभाजित, बाँटा हुआ.**

విభాజ్యము, **भाज्य.**

విభూతి, **भस्म.**

విమర్శనము, **समालोचना, आलोचना.**

విమర్శించుట, **आलोचना करना.**

విమానము, **हवाई जहाज, विमान गोपुर.**

విముక్తి, **छुटकारा.**

వియోగము, **विरह, बिछोह, बिछुड़ना.**

వియ్యంకుఁడు, **समधी.**

వియ్యపురాలు, **समधिन.**

వియ్యము, **विवाहका सम्बन्ध.**

విరక్తి, **विराग.**

విరక్తుఁడు, **वैरागी, विरत.**

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

విరమించుట, खतम करना, बस करना.
విరజాజి, चमेली.
విరసము, नीरस, विरस.
విరహము, చూ. "వియోగము."
విరహి, विरही, वियोगी.
విరళము, विरल.
విరాగము, विरक्ति, ममता त्याग.
విరామము, विश्राम, शांति.
విరియబోయుట, बाल खोलना.
విరియుట, खिलना, खुलना, दरकना, फैलना.
విరవి, विस्तार.
విరుద్ధము. विरुद्ध, विपरीत.
విరేచకము, दस्तावर.
విరేచనము, जुला, दस्त, रेचन.
విరోధము. दुश्मनी.
విరోధి, शत्रु, दुश्मन.
విరోధించుట, विरुद्ध होना.
విఱిచికట్టుట, मुश्कें बाँधना.
విఱుగుట, फूटना, फटना.
విఱుగుడు, जहरमोहरा, विष नाशक.
విఱుచుట, तोड़ना, फाड़ना.
విఱ్ఱవీఁగుట अकड़ना, घमंड करना.
విలంబము, देर, विलंब.
విలక్షణము, अद्भुत, अनूप, अनोखा, विलक्षण.
విలపించుట, रोना.
విలయము, प्रलय.
విలసిల్లుట, चमकना.
విలాతి, विलायती.
విలాపము, विलाप, शोक.
విలాసము. टसक, विलास, पता, सरनाम.
విలియా, आज्ञा, दर्ज, सजावट.
విలుకాఁడు, तीरंदाज.
విలువ, कीमत, धर, भाव.
విలువిద్య, तीरंदाजी.
విలేపనము, लेप.
విలోమము, उलटा, विलोम.
విలోలుఁడు, చూ. "లోలుఁడు."
విల్లు, धनुष, कमान.
విపక్షు, भेद, फर्क, विचार.
వివరణము, विवरण.
వివరము, स्पष्टता.
వివరించుట, प्रगट करना, स्पष्टतापूर्वक कहना.
వివశుఁడు, विवश, अवश.
వివాదము, झगड़ा, बहस.
వివాహము, शादी, ब्याह.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వివిధము, विविध, भांति भांति.
వివేకము, ज्ञान, तमीज़.
వివేచన, विचार, विवेचना.
విశదపరచుట, स्पष्ट करना.
విశదము, स्पष्ट.
విశాలము, चौड़ा, विशाल.
విశేషము, विशेष, ख़ास.
విశ్రమించుట, लेटना, आराम करना.
విశ్రాంతి, आराम, फुरसत.
విశ్వము, दुनिया, संसार.
విశ్వసనీయము, विश्वास योग्य.
విశ్వసించుట, मानना, यकीन करना.
విశ్వాసము, विश्वास, यकीन, भरोसा.
విశ్వాసి, ईमानदार.
విషమము, विषम, असम, ताक.
విషమించుట, हानिकारक होना.
విషము, जहर, विष.
విషయము, विषय, बारेमें.
విషాదము, शोक, खेद.
విషువత్తు, विषुवत्.
విషూచి, हैजा.
విష్కంభము, विष्कंभ.
విష్ణుక్రాంత, अपराजिता, कौवा ठोठी.
విష్ణువు, विष्णु.
విసనకఱ్ఱ, पंखा.
విసరికొట్టుట, फेंक मारना, पछाड़ देना.
విసరుట, दलना, पीसना, झलना, पंखा लगाना, फेंकना.
విసర్జించుట, छोड़ना, तजना.
విసిగించుట, थकाना, सिर खाना.
విసుగు, थकावट.
విసుగుట, थकना.
విస్తరి, पत्तल.
విస్తరించుట, विस्तृत करना.
విస్తారము, विस्तार, अधिक.
విస్తీర్ణము, विशाल, चौडा.
విస్మయము, अचरज, विस्मय.
విస్మితుఁడు, दंग, चकित, विस्मित.
విస్మృతి, भूल.
విహరించుట, खेलना, विहार करना.
విహారము, विहार, टहलना, घूमना, सैर.
విహితము, निश्चित, उक्त.
విహీనము, रहित.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వీఁగుట, पास न होना.

వీఁడు, यह.

వీఁపు, पीठ, पृष्ठ.

వీచుట, हवा चलना.

వీడుట, छोडना, खुलना, अलग होना.

వీడుకోలుపు, बिदाई.

వీడెము, बीडी, पान.

వీణ, वीणा, सितार.

వీధి, बाजार, गली, मुहल्ला.

వీరత్వము, शूरता, बहादुरी.

వీరుఁడు, बहादुर, शूर.

వీర్యము, पराक्रम, रेत.

వీలు, सुभीता, अनुकूल.

వీసె, एक बाट, ढैया.

వృక్షము, पेड, झाड. दरख्त.

వృత్తము, छंद.

వృత్తాంతము, समाचर, हाल.

వృత్తి, जीविका, व्यवसाय, वृत्ति.

వృధా, व्यर्थ, फजूल.

వృద్ధి, वढतो, उन्नति.

వృద్ధుఁడు, बूढा, वृद्ध.

వృద్ధురాలు, वुढिया.

వృషణము, फोता, अंड.

వెంట, साथ, पीछे,—బడుట, साथ होना, पीछा करना.

వెంటనే, तुरंत, शीघ्र.

వెంటి, जूना.

వెండి, चांदी.

వెండ్రుక, बाल.

వెంపలి, सरफोंका, कंटपुंखा.

వెంబడి, साथ, पीछे.

వెంబడించుట, पीछा करना.

వెక్కసము, अधिक, दूभर, घृणा, ठूस २ कर भरा हुआ.

వెక్కిరించుట, बिरावना, मुँह बनाना.

వెక్కిలి, हिचकी.

వెక్కి వెక్కి యేడ్చుట, ठिनकना, सिसकना.

వెగటు, कडुआ, विरस, घृणा.

వెచ్చించుట, व्यय करना, खर्च करना.

వెచ్చ, गरम,—పడుట, गरम होना.

వెచ్చము, सौदा, व्यय.

వెట్టి, बेगार.

వెడలుట, निकलना, जाना.

వెడలుపు, चौड़ा.

వెతకుట, ढूंढना, तलाश करना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వెద, చూ. "ఎద."
వెదచల్లుట, छितराना, विखेरना.
వెదురు, वाँस.
వెనుక, पेश्तर, पहिले, पीछे,— పడుట, पीछे होना.
వెనుకటి, पिछला.
వెనువీయుట, पीछे हटना, आगे न बढ़ना.
వెన్న, माखन, मक्खन.
వెన్నిచ్చుట, पीठ दिखाना.
వెన్ను, पीठ, मंजरी, जीरा.
వెన్నుపట్టె, बंडेरी.
వెన్నుపూస, रीढ़.
వెన్నెల, चांदनी, चंद्रिका, जुन्हाई.
వెయ్యి, हजार.
వెఁరగు, विस्मय.
వెరవు, जीवनोपाय.
వెరసి, कुल, मीजान.
వెఱచుట, डराना.
వెఱపించుట, डराना.
వెఱపు, डर, भय.
వెఱ్ఱి, पागलपन, मूर्खता, उन्माद.
వెఱ్ఱిపుచ్చ, इंद्रायण.
వెఱ్ఱివాఁడు, पागल, बावला.
వెల, निर्ख, भाव, कीमत, मूल्य धर.
వెలఁగ, कैथ.
వెలయుట, प्रगट होना.
వెలలేని, अनमोल.
వెలవెల, मलिनता,— పోవుట, फीका पड़ना.
వెలి, बाहर, सफ़ेद.
వెలిగించుట, जलाना, सुलगाना.
వెలికిలఁబడుట, चितपड़ना, पीठ के बल पड़ना.
వెలిగారము, सुहागा.
వెలితి, परछा, विरलता, कमी, खाली.
వెలిపుచ్చుట, प्रगट वा प्रकाशित करना.
వెలిబూడిద, राख, खाक.
వెలియుట, बरसात बंद होना, रंग घटना.
వెలివేయుట, हुक्का पानी बंद करना, समाज से बहिष्कार करना.
వెలిసె, पड़छती.
వెలుఁగు, रोशनी, प्रकाश.
వెలుఁగుట, जलना, चमकना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వెలుతురు, रोशनी, प्रकाश, धूप.
వెలుపల, बाहर.
వెలుపలి, बाहरी, बाह्य.
వెలువడుట, निकलना, प्रकाशित होना.
వెలువరించుట, निकालना.
వెల్ల, सफेद,--బాఱుట, फीका होना, कांतिहीन होना.
వెల్లడి, प्रगट, खुला.
వెల్లవేయుట, सफेदी करना.
వెల్లివిరియుట, बाढ आना, उमड़ना, फैलना.
వెల్లుల్లి, लहसुन.
వెల్లువ, बहाव, प्रवाह.
వెళ్లగక్కుట, जाहिर करना.
వెళ్లఁగొట్టుట, निकालना.
వెళ్లుట, जाना, चलना, निकलना.
వేంచేయుట, आना, पधारना, बैठना.
వేండ్రపడుట, गरम होना, नाराज होना.
వేండ్రము, गरमी.
వేఁకటి, गर्भ.
వేఁగుట, भुनना.
వేఁచుట, भुनाना, भूननी.
వేఁట, शिकार, मृगया, भेड़,—కాఁడు, शिकारी,— కుక్క, शिकारी कुत्ता.
వేఁటాడుట, शिकार करना.
వేఁడి, गरम, उष्ण.
వేఁడిమి, गरमी.
వేఁడుట, प्रार्थना करना, मांगना.
వేఁపుడు, भूनना.
వేకువ, बड़े सबेरे, तड़का, भोर.
వేగపడుట, जलदी करना.
వేగము, जलदी, शीघ्र, तुरंत.
వేగు, दूत, जासूस.
వేగుఁజుక్క, शुक्र.
వేచుట, प्रतीक्षा करना, बाट जोहना.
వేటు, मार, चोट.
వేడుక, तमाशा, विनोद, खुशी, उत्सव, चाह.
వేణువు, बांसुरी, वंशी.
వేతనము, तनखा, बेतन.
వేత్త, जानकार, वेत्ता.
వేదన, पीड़ा.
వేదము, वेद, श्रुति.
వేదాంతము, वेदांत, ईश्वर चिंता.
వేదాంతి, तत्त्वज्ञानी.
వేదిక, वेदी, चबूतरा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వేద్యము, ज्ञेय.
వేధించుట, कष्ट देना, सताना.
వేనవేలు, हजारों.
వేప } नीम.
వేము
వేయి, हजार.
వేయించుట, तलना, भूनना, डलवाना.
వేయుట, डालना, रखना.
వేరు, जड़, अन्य, अलग.
వేరుసెనగ, मूंगफली.
వేఱు, अलग, अन्य.
వేఱుపడుట, अलग होना.
వేలము, नीलाम.
వేలిమి, होम, हवन.
వేలు, उंगली, हजार.
వేల్చుట, हवन करना.
వేల్పు, देवता.
వేళ, समय, वक्त.
వేళాకోళము, हँसी.
వేవిళ్లు, उकौना.
వేశ్య, वेश्या, तवायफ.
వేషము, वेश, भेश, पोशाक, सजावट.
వేష్టనము, बेठन, लपेटन.
వేసగి, गरमी.
వేసరించుట, చూ. " విసిగించుట."
వేసరుట, थकना.
వైకల్యము, विकलता.
వైక్రాంతము, हीरेका एक भेद.
వైఖరి, ढंग, शैली.
వైచుట, फेंकना, डालना, गिराना.
వైడూర్యము, स्वनाम ख्यात एक रत्न.
వైదికము, वैदिक.
వైద్యము, वैद्यक, तबाबत, चिकित्सा.
వైద్యుఁడు, हकीम, तबीब.
వైధవ్యము, दुहाग, रंडापा.
వైనము, చూ. " వయినము."
వైపరీత్యము, विपरीत भाव.
వైపు, ओर, तरफ, पक्ष, जानिब.
వైభవము, विभव, ऐश्वर्य.
వైమనస్యము, अनबनी, विरोध.
వైముఖ్యము, विमुखता.
వైయాకరణుఁడు, वैयाकरण.
వైరము, शत्रुता, द्वेष, झगडा.
వైరాగి, बैरागी, विरक्त.
వైరాగ్యము, विराग, विरक्ति.
వైశాఖము, वैशाख.
వైశాల్యము, चौड़ाई.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వైశ్యుఁడు, **बनिया, अगरवाल, महाजन, वैश्य.**

వైషమ్యము, **भेद भाव.**

వైష్ణవుఁడు, **वैष्णव.**

వ్యంగ్యము, **व्यंग्य.**

వ్యంజనము, **व्यंजन, तरकारी.**

వ్యక్తము, **स्पष्ट.**

వ్యక్తి, **व्यक्ति, शख़स.**

వ్యక్తుఁడు, **विवेकी.**

వ్యగ్రత, **उद्विग्नता, चूक.**

వ్యతిరిక్తము, **भिन्न, विरुद्ध.**

వ్యతిరేకము, **विरोध, भेद.**

వ్యత్యాసము, **भेद, फर्क, चूक.**

వ్యథ, **पीड़ा, वेदना.**

వ్యభిచారము, **छिनाला, परस्त्री-गमन.**

వ్యభిచారిణి, **रंडी, छिनाल, कुलटा.**

వ్యభిచారి, **जार, भडुआ, लगचा, धिंगड़ा.**

వ్యయము, **व्यय, खर्च, लागत.**

వ్యర్థము, **वृथा, निकम्मा, व्यर्थ.**

వ్యర్థుఁడు, **नाचीज़, निकम्मा.**

వ్యవచ్ఛేదము, **भिन्नता, व्यवच्छेद.**

వ్యవధానము, **अंतर, दूरी, देर.**

వ్యవధి, **फुरसत, अंतर, हद.**

వ్యవసాయము, **खेती, मेहनत, उद्योग.**

వ్యవస్థ, **व्यवस्था, प्रबंध.**

వ్యవహరించుట, **व्यवहार करना, इस्तेमाल करना.**

వ్యవహారము, **व्यवहार, न्याय, झगड़ा, लेनदेन.**

వ్యవహర్త, **कानूनदां, व्यवहारिया.**

వ్యసనము, **चसका, लत, धुन, सनक, व्यसन, चिंता.**

వ్యస్తము, **भिन्न.**

వ్యాకరణము, **व्याकरण, कायदा.**

వ్యాకులత, **चिंता, घबड़ाहट.**

వ్యాకులము, **व्याकुल, उद्विग्न.**

వ్యాఖ్య, **टीका, व्याख्या.**

వ్యాఖ్యాత, **टीकाकार.**

వ్యాఘాతము, **बाधा, प्रतिघात.**

వ్యాఘ్రము, **बाघ.**

వ్యాజ్యము, **नालिश, अभियोग, मुकद्दमा.**

వ్యాధి, **बीमारी, रोग.**

వ్యాపకత, **व्यापकता.**

వ్యాపకము, **व्यापक, फैला-हुआ.**

వ్యాపనము, **प्रचार, फैलाना.**

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

వ్యాపారము, व्यवसाय, व्यापार.
వ్యాపారి, చూ. "వర్తకుడు."
వ్యాపించుట, फैलना.
వ్యాప్తము, विस्मृत, व्याप्त.
వ్యామోహము, भ्रम, मोह.
వ్యాయామము, कसरत, व्यायाम.
వ్యాసంగము, मेहनत.
వ్యాసము, लेख, निबंध.
వ్యుత్పత్తి, बोध, व्युत्पत्ति.
వ్యూహము, व्यूह.
వ్రక్క, टुकडा.
వ్రణము, घाव, व्रण.
వ్రతము, व्रत, अनुष्ठान.
వ్రాత, लिखावट, तहरीर,—
కాడు, लेखक.
వ్రాయుట, लिखना, खींचना (చిత్రము.)
వ్రాలు, हस्ताक्षर, दस्तखत.
వ్రాలుట, చూ. "వాలుట."
వ్రేలాడుట, टाँगना, लटकना.
వ్రేలార్చుట, लटकाना, टँगाना
వ్రేలు, उँगली.
వ్రేలుట, लटकना.

శ

శంక, शक, संशय, शंका.
శంకించుట, संशय करना, डरना.
శంఖము, शंख.
శకటము, गाड़ी, रथ, छकड़ा.
శకము, सदी, शक.
శకునము, सगुन, शकुन.
శక్తి, ताकत, बल, शक्ति.
శక్తుడు, शक्तिमान्, योग्य.
శక్యము, संभव, शक्य, साध्य.
శఠుడు, शठ, धूर्त.
శతకము, शतक.
శతావరి, शतावरी.
శతావధాని, शतावधानी.
శత్రువు, दुश्मन, वैरी.
శత్రుత్వము, शत्रुता, द्वेष.
శని, शनि.
శనివారము, शनिवार, शनैश्चर.
శపథము, कसम, सौगंध, प्रतिज्ञा.
శపించుట, शाप देना, गाली देना.
శబ్దము, शब्द, लफ़ज, ध्वनि.
శమము, शान्ति, निग्रह.
శమించుట, शांत होना.
శయనము, सेज, पलंग.
శయనించుట, लेटना.
శయ్య, सेज, शैली, रचना.
శరణము, शरण.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

శరణాగతుఁడు, आश्रित, शरणागत.
శరణుచొచ్చుట, शरण में आना.
శరణ్యుఁడు, आश्रयदाता, शरण्य.
శరదృతువు, शरद.
శరభము, शरभ.
శరీరము, जिस्म, ज़ात, बदन, शरीर, तन.
శలాక, सलाई.
శల్యము, तीर, हड्डी, शूल.
శవము, मुर्दा, लाश.
శష్పము, झाँट, पशम, शष्प.
శస్త్రము, अस्त्र, हथियार.
శస్త్రవైద్యము, जर्राही.
శాంతము, शांत, सुनसान.
శాంతి, शांति, अमन.
శాంతించుట, शांत होना.
శాకము, साग, भाजी, तरकारी.
శాఖ, डाल, टहनी, शाखा.
శాపము, सराप, शाप, बददुआ, गाली.
శారీరము, दैहिक, सुर.
శాలువ, शाल.
శాశ్వతము, सदा, नित्य, स्थिर.
శాసకుఁడు, शासक, हाकिम.
శాసనము, शासन, हुकूमत.
శాసించుట, शासन करना, दंड देना.
శాస్త్రము, शास्त्र.
శిక్ష, शिक्षा, सजा.
శిక్షించుట, सजा देना, शिक्षा देना.
శిక్షితుఁడు, शासित, दंडित.
శిఖ, चोटी, चुटिया, शिखा.
శిఖరము, चोटी, शिखर, कंगूरा.
శిఖామణి, शिरोभूषण.
శిథిలము, ढीला, शिथिल.
శిబిరము, पड़ाव. छावनी.
శిరస్సు, सिर, सर.
శిరోభారము, सिर दर्द.
శిల, सिल, पत्थर.
శిలాజిత్తు, शिलाजीत.
శిల్పము, शिल्प. पच्ची.
శిల్పి, शिल्पी, चितेरा, कारीगर
శివరాత్రి, शिवरात्रि.
శివుఁడు, महादेव, शिव.
శిశిరము, शिशिर.
శిశువు, शिशु, बच्चा.
శిశ్నము, लिंग.
శిష్టాచారము, सदाचार, तकल्लुफ.
శిష్టుఁడు, शिष्ट, भलमानस, सदाचारी.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

శిష్యుఁడు, शिष्य, चेला, छात्र.
శీఘ్రము, शीघ्र, तुरंत, जलदी.
శీతము, ठंढा, सर्द, शीत.
శీర్షిక, मद्द; लेख का नाम.
శీలము, अच्छा स्वभाव, शील
శుక్రము, रेत, वीर्य.
శుక్రవారము. जुमा, शुक्रवार.
శుక్రుఁడు, शुक्र.
శుక్లపక్షము, सुदो.
శుచి, शुद्धता, स्वच्छता.
శుద్ధము, पवित्र, साफ.
శుద్ధి, शुद्धि, सफाई, शुचिता
శుభము, शुभ. कल्याण, भला.
శుభలేఖ, शुभ पत्र.
శుభ్రము, साफ, निर्मल.
శుల్కము, शुल्क, फीस.
శుశ్రూష, टहल, खिदमत, सेवा.
శుష్కము, सूखा, शुष्क.
శుష్కించుట, सूख जाना, दुबला होना.
శూద్రుఁడు, शूद्र.
శూన్యము, रहित, सूना, रिक्त, सुनसान.
శూరత్వము, बहादुरी, शूरता.
శూరుఁడు, दिलावर, जवाँमर्द, दिलेर, वीर.
శూల, पेट की पीड़ा, मड़ोड़ा शूल.
శూలము, शूल, सूली.
శృంఖల, सांकल, शृंखला.
శృంగము, सोंग.
శృంగారము, सजावट, शृंगार
శృంగారించుట, सजाना, सिंगारना.
శేషము, शेष, बाकी.
శేషించుట, बचना.
శైత్యము, सर्दी.
శైథిల్యము, शिथिलता, ढिलाई.
శైవము, शैव.
శోకము, शोक, शोच, अफसोस.
శోకించుట, शोक करना.
శోచనీయము, चिंता करने योग्य.
శోధించుట, शोधन करना, साफ करना, पता लगाना.
శోఫ, शोथ, सूजन.
శోభ, शोभा, छवि.
శోభనము, शुभ, भला, गर्भाधन.
శోభించుట, फबना, शोभा देना.
శోషించుట, सूखना.
శౌచము, शौच, पवित्रता.
శౌర్యము, చూ. "శూరత్వము."

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

శ్మశానము, मरघट, श्मशान.
శ్యామలము. श्याम, साँवला.
శ్రద్ధ, आदर, श्रद्धा.
శ్రమము, मेहनत, परिश्रम, थकावट.
శ్రాద్ధము, श्राद्ध.
శ్రావణము. चिमटी.
శ్రావ్యము, सुरीला, मनोहर.
శ్రీ, श्री.
శ్రుతి, ध्वनि, वेद.
శ్రేణి, कतार, पांत, श्रेणी.
శ్రేయస్సు, श्रेय, कल्याण.
శ్రేష్ఠము, बढिया, उत्तम, प्रधान.
శ్రోత, श्रोता, सुनवैया.
శ్రోత్రియుఁడు, वेदपाठी, श्रोत्रिय.
శ్రౌతము, श्रौत.
శ్లాఘించుట, प्रशंसा करना.
శ్లాఘ్యము, प्रशंसनीय.
శ్లేష, श्लेष.
శ్లేష్మము, श्लेष्मा, कफ, खखार.
శ్లోకము, श्लोक, पद्य.
శ్వాసకాసము, श्वासरोग, दमा.
శ్వాసము, सांस.
శ్వేతకుష్ఠువు, सफेद कोढ़.

స

సంకటపెట్టుట, तंग करना, मुसीबत में डालना.
సంకటము, तंग, मुसीबत, संकट.
సంకరము, संकर, दोगला, मिश्र.
సంకలనము, जोड़, जोड़ती.
సంకల్పము, संकल्प, इरादा.
సంకల్పించుట, इरादा करना.
సంకీర్ణము, निबिड, सकरा.
సంకీర్తనము, संकीर्तन.
సంకుచించుట, संकुचित होना.
సంకెల, साँकल, बेडी, हथकडी.
సంకేతము, इशारा, संकेत.
సంకోచము, संकोच, लज्जा.
సంక్రమణము, సంక్రాంతి } संक्रांति.
సంక్రమించుట, संक्रांत होना, प्राप्त होना.
సంక్షిప్తము, संक्षिप्त.
సంక్షేపము, मुखतसर, खुलासा, संक्षेप.
సంక్షేపించుట, छोडदेना.
సంఖ్య, शुमार, तादाद, गिनती.
సంగడి, घन्नई.
సంగతము, युक्त, उचित.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సంగతి, बात, खबर, संगत.
సంగమము, मिलना, संयोग.
సంగీతము, गाना.
సంగ్రహము, संग्रह, संचय, చూ. "సంక్షేపము."
సంఘటనము, संगठन, मिलना.
సంఘము, समाज, झुंड.
సంఘర్షము, रगड़, विवाद.
సంచరించుట, घूमना.
సంచలనము, संचलन, परिवर्तन.
సంచారము, भ्रमण, पर्यटन, दौरा.
సంచి, थैली, बोरा.
సంచిక, भाग, संख्या, अंक.
సంచకరువు, पेशगी, बयाना.
సంజీవని, संजीवनी बूटी.
సంజ్ఞ, इशारा, सैन, संज्ञा.
సంత, पैंठ, हाट, सन्यासी, पाठ.
సంతకము, दस्तखत, हस्ताक्षर.
సంతతి, संतान, औलाद.
సంతర్పణము, ब्राह्मण भोज, तृप्त करना.
సంతాపము, शोक, दुख.
సంతుష్టి, संतोष, तृप्ति.
సంతుష్టుఁడు, प्रसन्न, संतुष्ट.
సంతోషపెట్టుట, खुश करना.
సంతోషము, हर्ष, तफरीह, फरहत, खुशी, संतोष.
సంతోషించుట, प्रसन्न होना.
సందడి, भीड़, शोर.
సందర్భము, संबंध, समय.
సందిగ్ధము, संशययुक्त, दुविध.
సందిలి, बाजु.
సందు, गली, खाली.
సందెఁడు, आँगा.
సందె, संध्या.
సందేశము, संदेशा.
సందేహము, शक, संदेह.
సందేహించుట, संशय करना.
సంధానము, जोडना, मिलाना.
సంధి, मेल, सुलह, संधि.
సంధించుట, जोडना.
సంధ్య, संध्या.
సంపంగి, चंपा.
సంపత్తి, संपत्ति, विभव, धन.
సంపన్నుఁడు, धनाढ्य, परिपूर्ण.
సంపర్కము, मेल, मिलावट.
సంపాదకుఁడు, संपादक.
సంపాదించుట, कमाना.
సంపుటము, डिबिया, भाग, जिल्द.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సంపూర్ణము, पूर्ण, समाप्त, खतम.
సంపెంగ, चम्पा.
సంప్రదించుట, सोचना.
సంప్రదాయము, पंथ, सम्प्रदाय.
సంప్రోక్షణము, प्रतिमा में प्राण प्रतिष्ठा करना.
సంబంధము, संबंध, नाता, सरोकार, बाबत, निसबत, ताल्लुक.
సంబంధి, संबंधी.
సంబంధించుట, संबंध रखना.
సంబరము, संतोष, उत्सव.
సంబళము, भत्ता, संबल, राहखर्च.
సంబళించుట, संभलना.
సంబారము, गरम मसाला.
సంబాళించుట, संभालना.
సంభవము, संभव, मुमकिन, उत्पत्ति.
సంభవించుట, मिलना, प्राप्त होना.
సంభారము, समूह.
సంభావన, सत्कार.
సంభాషణము, बातचीत, तकरीर, गुफ्तगू, वार्तालाप.
సంభాషించుట, बात करना.
సంభోగము, सम्भोग, स्त्री प्रसंग.
సంభ్రమము, घबराहट.
సంయమము, संयम, निग्रह.
సంయుక్తము, युक्त, मिला हुआ.
సంయోగము, मेल, मिलाप.
సంరంభము, समारोह
సంరక్షించుట, చూ. "రక్షించుట."
సంవత్సరము, वर्ष, बरस, साल.
సంవాదము, చూ. "సంభాషణము."
प्रश्नोत्तर, वादविवाद.
సంశయము, చూ. "సందేహము."
సంశోధనము, संशोधन, दुरुस्ती, तरमीम.
సంసర్గము, संगत, सम्बन्ध.
సంసారము, गृहस्थी.
సంసిద్ధుఁడు, तय्यार, प्रस्तुत.
సంస్కరించుట, साफ करना.
సంస్కారము, संस्कार, सफाई.
సంస్కృతము, संस्कृत.
సంస్థ, संस्था.
సంస్థానము, राज दर्बार.
సంహారము, संहार, हत्या.
సంహరించుట, मारना.
సకలము, समस्त, सब.
సకిలించుట, हिनहिनाना.
సకిలింత, हिनहिनाहट.
సఖ్యపడుట, मेल करना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సఖ్యము, मेल, मित्रता, दोस्ती.
సగటు, औसत.
సగము, आधा.
సగోత్రుఁడు, सगोती.
సగ్గుబియ్యము, सागूदाना.
సజాతీయము, कौमी.
సజీవము, जीता.
సజ్జనుఁడు, सज्जन.
సజ్జ, बाजरा.
సడలుట, उखड़ना, शिथिल होना, ढीला होना.
సద్దకుఁడు, साद्.
సణుగుట, मिनमिनाना.
సతాయించుట, सताना.
సతి, सती, पतिव्रता.
సతీర్థ్యుఁడు, गुरुभाई, सहपाठी.
సత్కరించుట, आदर करना.
సత్కారము, सम्मान, सत्कार.
సత్తు, अस्तित्व, सत्ता, बल.
సత్తముఁడు, उत्तम, सत्तम.
సత్తు, जस्ता.
సత్తుపిండి, सत्तू, सतुआ.
సత్తువ, बल, ताकत.
సత్యనారాయణ ప్రసాదము, पंजीरी.
సత్యము, सच, सच्चा, सच्चाई, खरापन.
సత్యవాది, सत्यवादी.
సత్రము, धर्मशाला, मुसाफ़िरखाना.
సత్వము, सत्त्वगुण.
సదా, सर्वदा, हमेशा.
సదాప, सिताव.
సదావృత్తి, सदावर्त.
సదుపాయము, सुभीता.
సనాతనము, सनातन.
సన్న, इशारा.
సన్నగించుట, दुबला होना, कृश होना.
సన్నదు, सनद.
సన్నద్ధము, तय्यार.
సన్నని, సన్నము } पतला.
సన్నాయి, शहनाई.
సన్నాహము, तैयारी, कोशिश.
సన్నిధానము, సన్నిధి } समीप, सेवा में.
సన్నిపాతము, सन्निपात.
సన్నిహితము, निकट का.
సన్నీ, संगीन.
సన్నుతించుట, बड़ाई करना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సన్నెకల్లు, खरल.
సన్యాసి, परिव्राजक, सन्यासी.
సన్మానము, सम्मान, खातिर.
సన్యాసము, सन्यास.
సపిండుఁడు, सपिंड़.
సప్తమి, सप्तमी.
సఫలత, सफलता.
సఫలము, सफल
సబబు, कारण, सबब.
సబుజడ్జి, सदराला, सबजज.
సబ్బు, साबून.
సభ, सभा, बैठक, जलसा.
సభ్యత, सभ्यता.
సభ్యుఁడు, सदस्य, सभासद्.
సమంజసము, उचित, समंजस.
సమకట్టుట, उतारू होना, कोशिश करना, सिद्ध करना.
సమకూరుట, मिलना, सिद्ध होना.
సమకూర్చుట, सिद्ध करना.
సమక్షము, सामने, आगे, मुकाबले में, रूबरू, समक्ष.
సమగ్రము, सारा, संपूर्ण.
సమచతురస్రము, समचतुर्भुज, चौरस.
సమదర్శి, समदर्शी, अपक्षपाती.
సమత్వము, समता, बराबरी.
సమదృష్టి, समान दृष्टि.
సమన్వితము, युक्त.
సమము, समान, बराबर, सदृश जूस, सम, चौरस.
సమయము, समय, वक्त, अवसर, फुरसत.
సమర్తాడుట, रजस्वला होना.
సమర్థత, सामर्थ्य.
సమర్థనము, तसदीक, ताईद, पुष्टि, समर्थन.
సమర్థకుఁడు, समर्थक.
సమర్థించుట, ताईद करना.
సమర్థుఁడు, समर्थ, योग्य.
సమర్పించుట, देना, सौंपना, निछावर करना, समर्पित करना.
సమష్టి, सब, कुल, आम, सम्मिलित रहना.
సమస్తము, सारा, सब, समस्त.
సమస్య, समस्या पहेली.
సమాగమము, आगमन, समागम.
సమాచారము, खबर, समाचार, हाल.
సమాజము, समाज, सभा.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సమాధానపడుట, राजी होना, संतुष्ट होना.
సమాధానము, जबाब, उत्तर, समाधान.
సమాధి, समाधि, कब्र.
సమానము, समान, बराबर.
సమాపము, पूरक.
సమాప్తము, खतम, समाप्त, पूरा.
సమారాధనము, पूजा.
సమావేశము, मिलाव, मिलना, इकट्ठा होना.
సమాసము, समास.
సమితి, समिति.
సమిధ, ईंधन, लकड़ी.
సమీపము, पास, निकट, समीप.
సమీపించుట, पास आना, निकट आना.
సముఁడు, समान, बराबर.
సముఖము, చూ. "సమ్ముఖము."
సముదాయము, समूह.
సముద్రపుపాచి, मुर्दाबादल, अब्रे मुर्दा.
సముద్రము, समुंदर, समुद्र सागर.
సమూలము, समूल, जड से.
సమూహము, समूह, झुंड, जथा.
సమృద్ధము, पूर्ण.
సమృద్ధి, बढती, वृद्धि.
సమేతము, सहित, युक्त.
సమ్మతము, स्वीकृत, अनुमत.
సమ్మతి, स्वीकार, अनुमति, कबूल.
సమ్మర్దము, भीड़.
సమ్మానము, आदर, इज्जत.
సమ్మానించుట, इज्जत करना.
సమ్మిళితము, सम्मिलित, मिश्रित, सना हुआ.
సమ్ముఖము, समक्ष, सामने, आगे.
సమ్మె, दलबंदी, हड़ताल.
సమ్మెట, हथौड़ा.
సమ్మేళనము, सम्मेलन, मिलाव.
సమ్మోహము, मोह, भ्रम, मुग्धता.
సయిగ, చూ. "సైగ."
సయించుట, रुचना, खाने में अच्छा लगना.
సయితము, भी, सहित.
సయ్యోద్ధ, मेल, मित्रता.
సరంగు, पतवार थमाने वाला मांझी.
సరంబీ, भीतरी छत.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సరకు, माल, चीज, परवाह,— సేయుట, ख्याल करना.

సరణి, रास्ता, क्रम.

సరదా, शौक.

సరదారు, सरदार.

సరదుట, समता से बाँटना, ठीक रखना, सुधारना, सिलसिलेदार रखना.

సరదుకొనుట, जिस किसी तरह काम चलाना, अभाव का ख्याल न करना.

సరము, माला, लड़ी.

సరళము, सरल, सीधा.

సరసము, सरस, रसीला, रसिकता, दिल्लगी.

సరసుఁడు, रसिक.

సరస, पास, निकट.

సరస్వతి, वाणी, सरस्वती.

సరస్సు, तालाव, झील, सरोवर.

సరాబు, सराफ, खजानची.

సరాసరి, मीजान, सरासर.

సరి, समान, उचित, ठीक, वस, सही, सम, बरावर.

సరిగ, చూ. "జరీ."

సరిచేయుట, दुरुस्त करना, सम करना.

సరిచూచుట, फिर जांचना, संशोधन करना, तुलना करके देखना, मिलाव करके देखना, नजरसानी.

సరితూఁగుట, तुल्योनाह.

సరిపడుట, अनुकूल होना, अच्छा लगना, समान होना, मेल होना.

సరిపుచ్చుట } मिलाना, फैसला
సరిపెట్టుట } करना, चुकाना, संवारना.

సరిపోవుట, वरावर होना, ठीक होना, वस होना.

సరిహద్దు, सरहद्द, सीमा.

సరుకు, చూ. "సరకు."

సరేసు, सरेश.

సర్కారు, सरकार.

సర్కీటు, दौरा.

సర్టిఫికెట్టు, सनद, प्रमाणपत्न.

సర్దారుఁడు, सरदार.

సర్పము, सांप.

సర్వత్ర, चारों ओर, सब जगह.

సర్వము, सब, समस्त.

సర్వస్వము, सर्वस्व.

సలపరించుట, टीसना, दुःखना.

సలహా, सलाह, राय.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సలాక, सलाई.
సలామిశ్రీ, सालम मिश्री.
సలాము, तसलीम, आदाब, बंदगी.
సలుపుట, करना.
సనుపరించుట, చూ. "సలపరించుట."
సల్లుట, చూ. "సడలుట."
సవతి, सौत, सपत्नी,—తల్లి, सौतेली माँ.
సవతు, सादृश्य.
సవర, अच्छा, बराबर,—చేయుట, ठीक करना.
సవరణ, सजावट, शोधन,—చేయుట, सँवारना, सजाना, संशोधन करना.
సవరు, सुंदरता.
సవరము, सुरागाय की पूछके बालों का गुच्छा, चँवर.
సవరించుట, सजाना, ठीक करना.
సవాయి, एक मेह रोग.
సవారి, पालकी, डोली, सवारी,—బండి, बहली.
సవారు, सवार.
సవాలు, सवाल, प्रश्न.
సవిస్తరము, सविस्तर.
సవా, सवा.
సవ్యము, बायाँ, साव्य, अनुकूल.
ససి, ठीक, आरोग्य.
సస్యము, फसल, सस्य.
సహకారము, सहायता, सहयोग, सहकार.
సహగమనము, सहगमन, सती होना.
సహచరుడు, साथी, संगी.
సహచరి, सहेली, सहचरी.
సహజము, सहज, स्वाभाविक.
సహధర్మిణి, धर्मपत्नी.
సహనము, क्षमा, सहन.
సహపాఠి, सहपाठी, सतीर्थ, गुरुभाई.
సహవాసము, मित्रता, संगत.
సహస్రము, हजार.
సహా, साथ, भी.
సహాధ్యాయుడు, చూ. "సహపాఠి."
సహాయము, सहाय, सहारा, मदद.
సహాయుడు, सहायक.
సహించుట, सहना, उठाना, झेलना, सहन करना.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సహితము, सहना, युक्त, साथ, भी.

సహిష్ణు, सहनशील.

సహృదయుఁడు, सहृदय, भावुक.

సహేతుకము, सकारण.

సహోదరుఁడు, भाई, सहोदर.

సహ్యము, सहने योग्य, क्षम्य.

సాంకేతికము, सांकेतिक, पारिभाषिक.

సాంగత్యము, संगत, सहवास.

సాంగము, संपूर्ण, अंग सहित.

సాంతము, आखिर तक, संपूर्ण, खतम.

సాంత్వనము, ढाढस देना, सांत्वना, समझाना.

సాంప్రదాయికము, साम्प्रदायिक.

సాంబ్రాణి, गंधापरोजा, राल.

సాంవత్సరికము, बरसी, वार्षिक.

సాఁకుట, पालना पोसना.

సాఁగఁగొట్టుట, पिटना, फैलाना, बढाना.

సాఁగఁదీయుట, लंबा करना, तानना.

సాఁగిలఁబడుట, दंडवत् करना.

సాఁగుట, बढना, फैलना.

సాకల్యము, पूरा, पूर्ण.

సాకు, बहाना.

సాక్షాత్కారము, साक्षात्कार, दर्शन.

సాక్షాత్తు, साक्षात्, प्रत्यक्ष, स्वयं.

సాక్షి, गवाह, साखी.

సాక్ష్యము, गवाही, साक्ष्य, शहादत.

సాగనంపుట, पहुँचाना, विदा देने के लिये साथ चलना.

సాగనార, रामबांस, कंटाल, हाथी चक.

సాగుట, चलना, बढ़ना.

సాగించుట, चलाना, काम चलाना.

సాగుబడి, खेती.

సాజము, सहज.

సాటా, साटा, अदलाबदला.

సాటి, समान, बराबर.

సాత్త్వికము, सात्विक, सरल.

సాదా, सादा, शुद्ध.

సాదృశ్యము, बराबरी, समानता.

సాధనము, साधक.

సాధనము, साधन, अभ्यास, औजार.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సాధారణము, साधारण, सामान्य, मामूली.
సాధారణముగా, प्रायः.
సాధించుట, साधना, सिद्ध करना.
సాధువు, सज्जन, साधु.
సాధ్యము, साध्य.
సాన, सान, चकला, सिल्ली.
సానపట్టుట, सानपर चढ़ाना, तेज करना.
సాని, वेश्या, स्त्री.
సానుకూలము, सिद्ध.
సాన్నిధ్యము, निकट.
సాపత్న్యము, सौतेला.
సాపాటు, भोजन.
సాఫల్యము, सफलता, फलसिद्धि.
సామంతుడు, सामन्त.
సామగ్రి, सामान, असबाव, उपकरण, चीज़.
సామము, साम.
సామరస్యము, मिलता.
సామర్థ్యము, शक्ति, सामर्थ्य-बल, योग्यता.
సామాజికుడు, सदस्य, सामाजिक.
సామాను, माल, सामान, असबाब.
సామాన్యము, साधारण, सामान्य.
సామి, स्वामी, प्रभु, खाविंद.
సామీప్యము, निकटता, समीपता.
సాము, कसरत, व्यायाम.
సాముద్రికము, सामुद्रिक.
సామెత, मसल, कहावत, लोकोक्ति.
సామ్యము, सादृश्य, समता, उपमा.
సామ్రాజ్యము, साम्राज्य, राजपाट, सल्तनत.
సాయంకాలము, शाम, संध्या, सांझ.
సాయము, सहायता, मदद,—పట్టుట, टेकना.
సాయుజ్యము, सायुज्य.
సారంగి, सारंगी.
సారథి, सारथी, रथवाह, साईस.
సారపప్పు, चिरौंजी.
సారము, सार, हीर, बल, निचोड़.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సారవంతము, उपजाऊ, सारयुक्त.

సారస్యము, सासता, रमज्ञता.

సారస్వతము, साहित्य.

సారాంశము, सारांश, निचोड.

సారా } मदिरा, दारू,
సారాయి } शराब, शीरा.

సారి, दफा, बार.

సారించుట, फैलाना.

సారూప్యము, समानरूपता.

సారె, चाक, पासा, दायजा.

సారెకు, बारबार.

సార్థకము, सफल, सार्थक.

సాల్లా, भला, ठीक, सुभीता, सिद्ध, सफल.

సార్వభౌముఁడు, महाराजा, साम्राट्.

సాల, शाला.

సాలగ్రామము, शालग्राम.

సాలానా, वार्षिक, सालाना.

సాలామిస్రీ, सालामिश्री.

సాలీఁడు, मकड़ा, मकड़ी.

సాలు } शाल.
సాలువు }

సాలెగూఁడు, जाला.

సాలెవాఁడు, जुलाहा, कोली.

సాలెపురుగు, చూ. "సాలీఁడు."

సాళువము, एक बाज.

సావకాశము, फुरसत, अवकाश.

సావధానము, सावधाली, होशियारी.

సావాసము, सहवास, मित्रता.

సాష్టాంగము, दंडवत्, डंडैत.

సాహసము, मजाल, हिम्मत, जीवट, हियाव, जिगर.

సాహసి, साहसी, निर्भीक.

సాహసించుట, साहस करना.

సాహాయ్యము, सहायता, सहारा, मदद.

సాహిణము, घुड़साल, तबेला.

సాహిణి, साईस.

సాహిత్యము, साहित्य, भाषाज्ञान.

సాహుకారు, साहूकार, महाजन.

సాహెబు, साहब, मुसलमान.

సింగారము, सिंगार, सजावट.

సింగారించుట, सजाना.

సిందూరము, सिंदूर, सेंदुर.

సింహద్వారము, फाटक.

సింహము, सिंह, शेर.

సింహావలోకనము, सिंहावलोकन.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సింహాసనము, राजगद्दी, सिंहासन, तख्त.
సింహి, शेरनी.
సిక్కా, सिक्का, मोहर.
సిగ, शिखा, चोटी.
సిగరెట్టు, सिगार, चुरुट.
సిగ్గరి, शर्मिन्दा.
సిగ్గు, शरम, लज्जा, हया,—లేని, बेहया,—పడుట, शरमिन्दा होना, झेंपना.
సిద్దాయము, बचत.
సిద్దె, कुप्पी.
సిద్ధపడుట, तैयार होना, सिद्ध होना, उतारू होना.
సిద్ధము, सिद्ध, तैयार, निश्चित.
సిద్ధించుట, सफल होना.
సిపాయి, सिपाही, पियादा.
సిఫారసు, सिफारिश.
సిబ్బంది, सेना, फौज, परिकर.
సిబ్బి, पीतल का ढक्कन.
సిబ్బెము, చూ. " సోలె."
సిరము, सिर.
సిరికా, छिरका, सिरका.
సిరా, स्यांही.
సిరాబుడ్డి, दवात.
సిరి, संपद्.
సిలాజిత్తు, सिलाजीत.
సివంగి, ड्गगर.
సివము, ईश्वर की प्रेरणा, देवता का आवेश.
సివిలు, दीवानी.
సిసువు, बच्चा.
సిస్తు, कर, लगान, मालगुजारी.
సీకాయ, कोची, बनरीठा.
సీతాకోకచిలుక, तितली.
సీతబేది, अतिसार, पेचिश.
సీతాఫలము, शरीफा.
సీదా, सीधा.
సీద్రము, गरीबी.
సీమ, सीमा, हद, प्रदेश,—సున్నము, खड़िया,—తుమ్మ, गंधबबूल.
సీల, చూ. " చీల."
సీలమండ, చూ. " చీలమండ."
సీసము, रांगा.
సీసా, बोतल, शीशी.
సుంకము, शुल्क, चुंगी.
సుంత, जरा, थोड़ा.
సుందరము, सुंदर, खूबसूरत.
సుకరము, आसान.
సుకుమారము, कोमल.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సుకృతము, पुण्य, सुकृत.
సుఖపడుట, सुखपाना.
సుఖము, चैन, आराम, आशाइश, सुख.
సుఖసంకటము, व्यभिचार संबंधी रोग.
సుఖి, सुखी.
సుఖించుట, चैन से रहना.
సుగంధము, खुशबू, सुगंध, महक.
సుగంధిపాల, गौरीसर.
సుగుణము, सुगुण.
సుజనుడు, सज्जन.
సుడి, भौंरी, भवँर.
సుడిగాలి, ववंडर, बगूला.
సుతి, सुरबांधने में सहारा देने वाली तानपूरा इत्यादि की ध्वनि.
సుత్తె, हथौड़ी.
సుద్ద, सफेद मिट्टी.
సునాయాసము, आसानी.
సున్న, सुन्ना, विंदी, अभाव, नुक्ता.
సున్నపుగాయ, चुनौटी.
సున్నతి, सुन्नत.
సున్నము, चूना.
సున్ని, चूरन, आटा.
సున్నితము, ठीक, शुद्ध.
సుపాణి, मोती का पानी, पानीदार मोती.
సుభాషితము, सुभाषित, अच्छी बात.
సుభిక్షము, अन्न जल पूर्ण.
సుముఖుడు, अनुकूल, प्रसन्न.
సురంగము, सुरंग, सैंध.
సురటి, पंखा.
సురక్షితము, हिफाजत से.
సురతము, स्त्रीप्रसंग, संभोग.
సురపొన్న, पुन्नाग, सुलतान, चम्पक.
సురమా, सुरमा.
సురియ, छुरी.
సురేకారము, शोरा.
సులభము, आसान, सहल, सहज, सुघम, सुलभ.
సులోచనము, चश्मा, ऐनक.
సుల్తాను, सुलतान.
సువు, सुभीता, सहल.
సువారము, परोसा, रसोई.
సువాసిని, सोहागिन.
సుష్ఠు, ठीक, दुरुस्त.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సుస్తి, सुस्ती, अस्वस्थता, विलंब.
సూక్తి, सदुपदेश.
సూక్ష్మము, बारीक, सूक्ष्म.
సూచకము, सूचक, बोधक.
సూచన, सूचना, ताकीद.
సూచించుట, इशारा करना, सूचना करना, जताना.
సూచిక, सूची, फिहरिस्त.
సూటి, ठीक, ऐन, निशान.
సూడిది, भेंट, अनोखी चीज.
సూతకము, सूतक, अशौच.
సూత్రము, सूत्र.
సూదంటురాయి, चुंबक.
సూది, सूई (గుండు,) आलपीन.
సూరకత్తి, छुरी.
సూర్యకాంతము, सूरजमुखी, सूर्यकांतमणि.
సూర్యుఁడు, सूरज, सूर्य, रवि.
సూల, చూ. ,, శూల. ''
సృజించుట, बनाना, पैदा करना.
సృష్టి, सृष्टि, खिलकत.
సెగ, आंच, ताव, गरमी.
సెగగడ్డ, फुन्सी, मस्सा, गुमड़ी.
సెగరోగము, गरमी.
సెజ్జ, सेज, शय्या.
సెట్టి, सेठ, बनिया.
సెనగలు, चना.
సెపించుట, शाप देना, कोसना.
సెబాసు, शाबास.
సెబ్బర, बुरा.
సెమ్మె, दीवट.
సెల, घाव, तीर.
సెలగోల, चाबुक.
సెలపుండు, नासूर.
సెలయేఱు, झरना.
సెలవిచ్చుట, आज्ञा देना, फरमाना.
సెలవు, विदा, छुट्टी, तातील, आज्ञा.
సెల్లా, कोरा कपड़ा.
సేకరించుట, इकट्ठा करना, संग्रह करना.
సేతువు, पुल, बांध.
సేద, थकावट.
సేద్యము, खेती.
సేద్యకాఁడు, खेतिहर.
సేన, फौज, सेना, लश्कर, दल.
సేనాపతి, सिपहसालार, सेनानी.
సేపు, समय, देर.
సేబాసు, शाबास.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సేమంతి, చూ. „ చేమంతి. ''

సేరు, सेर.

సేలువ, शाल.

సేవ, सेवा, टहल, मुलाजिमत.

సేవకుఁడు, खिदमतगार, टहलुवा, नौकर.

సేవించుట, सेवा करना.

సేస, अक्षत.

సైగ, इशारा.

సైచుట, सहना, „ చూ. సయించుట. ''

సైతము, साथ, भी, समेत.

సైదోడు, सहोदर, भाई.

సైనికుఁడు, सैनिक, सिपाही.

సైన్యము, చూ. „ సేన. ''

సైరించుట, सहन करना.

సొంటి, सोंठ.

సొంతము, निज का, स्वीय.

సొంపు, सौंदर्य.

సొగటాలు, पांसा.

సొగసు, सुंदरता.

సొగసైన, सुंदर, खूबसूरत.

సొట్టు, చూ. „ చొట్టు. ''

సొడ్డు, कमी, निंदा.

సొత్తు, माल, जायदाद.

సొద, चिता, दुखडा.

సొన. चोप, चेप.

సొమ్మసిలుట, बेहोश होना, मूर्छित होना.

సొమ్ము, धन, माल, गहना.

సొరంగము, చూ. „ సురంగము. ''

సొరకాయ, लौकी.

సొలయుట, थकना.

సోఁకుట, छूना, चढ़ना.

సోఁపు, सोंफ.

సోఁపుఁబిండి, बेसन.

సోగ, लंबा.

సోదా, तलाशी, तहकीकात.

సోదరి, बहिन.

సోదరుఁడు, भाई, सहोदर.

సోదె, भविष्य बोलना.

సోద్దెము, अद्भुत, तमाशा.

సోపానము, सीढ़ी, सोपान.

సోబ, సోబగు } शोभ.

సోమము, सोम.

సోమరి, आलसी, सुस्त, मट्ठर, काहिल.

సోమవారము, सोमवार.

సోలుట, थकना.

సోలుపు, कतार, पंक्ति.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

సౌందర్యము, सौंदर्य.

సౌకర్యము, आसान, सुभीता, सुविधा, सुख.

సౌకుమార్యము, नज़ाकत.

సౌఖ్యము, सुख, अराम.

సౌజన్యము, सज्जनता.

సౌభాగ్యము, सौभाग्य.

సౌమ్యత, सद्भाव.

సౌష్ఠవము, गठन, सुंदरता.

స్ఖలనము, स्खलन, पतन, गिरना.

స్ఖలితము, पतित, च्युत.

స్ఖాలిత్యము, भूल.

స్టీమరు, आग बोट, जहाज़, धुँआ कश.

స్తంభనము, स्तम्भन, रुकावट.

స్తంభము, खंभा, थंभा.

స్తంభించుట, स्तंभित होना.

స్తనము, थन, कुच.

స్తన్యము, दूध.

స్తబ్ధుడు, स्तब्ध.

స్తిమితము, स्थिर, अचंचल.

స్తుతించుట, प्रशंसा करना, गुणगान करना.

స్తుతి } स्तव, स्तोत्र, तारीफ.
స్తోత్రము }

స్త్రీ, स्त्री, औरत.

స్త్రీధనము, जायदाद.

స్థలము, थल.

స్థానము, स्थान, जगह, ठौर ठिकाना.

స్థానికము, स्थानिक.

స్థాపకుడు, संस्थापक.

స్థాపన, स्थापना, प्रतिष्ठा.

స్థాపించుట, स्थापित करना.

స్థాయి, स्थायी.

స్థాలి, बटलोही, लुटिया.

స్థావరము, अचल, स्थावर.

స్థితి, हालत, स्थिति, दशा, जायदाद.

స్థిరము, स्थिर, अचल, निश्चित.

స్థిరపఱచుట, पक्का करना, ठहराना.

స్థిరాస్తి, गैरमनकूला.

స్థూలము, मोटा, स्थूल.

స్థైర్యము, स्थिरता.

స్నానము, नहाना, स्नान, गुसल, —చేయుట, नहाना.

స్నేహము, मेल, मित्रता, दोस्ती, सनेह.

స్నిగ్ధత, चिकनाहट.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

స్నేహితుఁడు, मित्र, दोस्त, यार.
స్పర్ధ, ऊपराचढी, अहमहमिका, स्पर्धा.
స్పర్శము, छुआवट, छूना.
స్పర్శవేధి, पारसमणि.
స్పృశించుట, छूना.
స్పష్టము, साफ, स्पष्ट.
స్పృహ, सुध, इच्छा.
స్ఫటికము, तनसल, बिल्लौर, स्फटिक.
స్ఫుటము, स्पष्ट, स्फुट.
స్ఫురణము, धड़कन, सूझ.
స్ఫురించుట, सूझना.
స్ఫూర్తి, చూ. ,, స్ఫురణము."
స్ఫోటకము, चेचक.
స్మరణము, सुध, स्मृति, स्मरण.
స్మరించుట, याद करना, स्मरण करना.
స్మారకము, स्मारक, बोधक, यादगार, सुध.
స్మార్తము, स्मार्त.
స్మృతి, स्मृति.
స్యాలకుఁడు, साला.
స్రవించుట, चूना, टपकना.
స్రావము, स्राव.

స్వంతము, చూ. ,, సొంతము."
స్వకీయము, अपना, निजका.
స్వచ్ఛందము, स्वाधीन, स्वतंत्र.
స్వచ్ఛము, शुद्ध, साफ, निर्मल.
స్వజనము, स्वजन, परिवार.
స్వతంత్రము, आज़ाद, स्वाधीन.
స్వతంత్రించుట, अपनी इच्छा से चलना.
స్వతస్సిద్ధము, स्वाभाविक.
స్వత్వము, अधिकार, स्वत्व.
స్వదేశి, स्वदेशी, मुल्की.
స్వప్నము, सपना, ख्वाब.
స్వప్రయోజనము, स्वार्थ.
స్వభావము, स्वभाव, टेव, बान, मिज़ाज, तबीअत.
స్వయముగ, खुद, स्वयम्.
స్వయంకృషి, निज का परिश्रम.
స్వయంవరము, स्वयंवर.
స్వరము, स्वर, सुर.
స్వరూపము, स्वरूप, सूरत, आकार.
స్వర్గము, स्वर्ग, परिस्तान, बहिश्त.
స్వల్పము, थोड़ा, कम, जरा.
స్వస్థత, आरोग्य, स्वास्थ्य.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

స్వస్థము, स्वस्थ, तंदुरुस्त.
స్వాగతము, स्वागत, अगवानी.
స్వాతంత్ర్యము, स्वतंत्रता, आजादी.
స్వాదము, स्वाद.
స్వాదువు, स्वादिष्ट.
స్వాధీనము, अधीन.
స్వాభావికము, स्वाभाविक, सहज.
స్వామి, स्वामी, मालिक, प्रभु.
స్వామిద్రోహము, नमकहरामी, कृतघ्नता.
స్వార్థపరుఁడు, स्वार्थी, मतलबी.
స్వార్థము, स्वार्थ.
స్వార్జితము, अपना कमाया.
స్వాస్థ్యము, तंदुरुस्ती.
స్వీకరించుట, लेना, कबूल करना, मानना.
స్వీకారము, स्वीकार, कबूल, मंजूर.
స్వీకృతము, स्वीकृत.
స్వీయము, स्वीय.
స్వేచ్ఛ, स्वेच्छा, स्वाधीनता.

హ

హంగు, प्रबंध, सहाय.
హండి, हाँड़ी.
హంతకుఁడు, वधिक, घातुक.
హంస, हंस.
హంసపాదము, काकपद.
హక్కు, हक, अधिकार.
హక్కుదారు, हकदार, अधिकारी.
హఠము, हठ, जिद्द, मचलाई.
హఠవాది, जिद्दी, हठी.
హఠాత్తు, इत्तफ़ाक़न, अचानक.
హతము, माराहुआ, हत.
హత్య, हत्या, कत्ल.
హద్దు, हद, सीमा, अवध.
హనుమంతుఁడు, हनुमान्, महावीर.
హరణము, छीनना, हरण, दायजा.
హరించుట, छीनना, चुराना, मिटाना, पचना, सूखना.
హరిచందనము, हरिचंदन.
హరిదళము, हरताल.
హరివాణము, तरवहना.
హర్షించుట, संतुष्ट होना.
హర్షము, खुशी, संतोष.
హల్లు, व्यंजन.
హవనము, हवन, होम.

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

హవాలా, हवाला.
హవిస్సు, हवि, हविष्य.
హవేలీ, हवेली.
హస్తము, हाथ.
హా, हाय, ओः, वाह
హాని, हानि, नुक्सान, बाधा, [घाटा.
హానికరము, हानिकारक.
హాయి, खुशी, आराम
హారతి, आरती.
హారము, माला, भाजक.
హాలు, हाल.
హావము, नखरा, चोंचला, हाव भाव.
హాసకుడు, मसखरा, दिल्लगी [बाज.
హాస్యము, दिल्लगी, हँसी.
హాసీలు, हासिल कर.
హిందువు, हिन्दू.
హింస, हिंसा, हत्या, वध.
హింసకుడు, घातुक, वधिक, [हत्यारा.
హిక్క, हिचकी.
హితము, हित, भलाई, पसंद.
హితుడు, मित्र, दोस्त.
హీనము, न्यून, अधम, छोटा, शून्य, रहित, नीच.
హుంకారము, हुंकार, गर्जन.
హుండి, हुण्डी.
హుకుము, हुक्म.
హుజూరు, हुजूर.
హుళక్కి, झूट, असत्य.
హూణుడు, अंगरेज.
హృదయంగమము, मनोहर, हृद्य.
హృదయము, दिल, हृदय, हिय.
హెచ్చరించుట, सूचना देना.
హెచ్చించుట, बढ़ाना.
హెచ్చరిక, सूचना, उत्साह.
హెచ్చుట, చూ. „ ఎచ్చుట. "
హేతువు, कारण, सबब, वजह.
హేమంతము, जाडे का मौसिम.
హేమాహేమీలు, बडेबडे.
హేయము, त्याज्य, घृणित.
హేళనము, अनादर.
హైన్యము, नीचता.
హోమము, होम, हवन.
హోర, होरा, घंटा.
హోరాహోరి, अविराम, निरं- [तर.
హోళిపండుగ, होली.
హోదా, ओहदा.
హ్రస్వము, ह्रस्व.
హ్లాదము, संतोष, खुशी.

पुस्तकालय
गुरुकुल कांगड़ी

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

STOCK VERIFY
2020
G.K.V. Library

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

COMPILED

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar